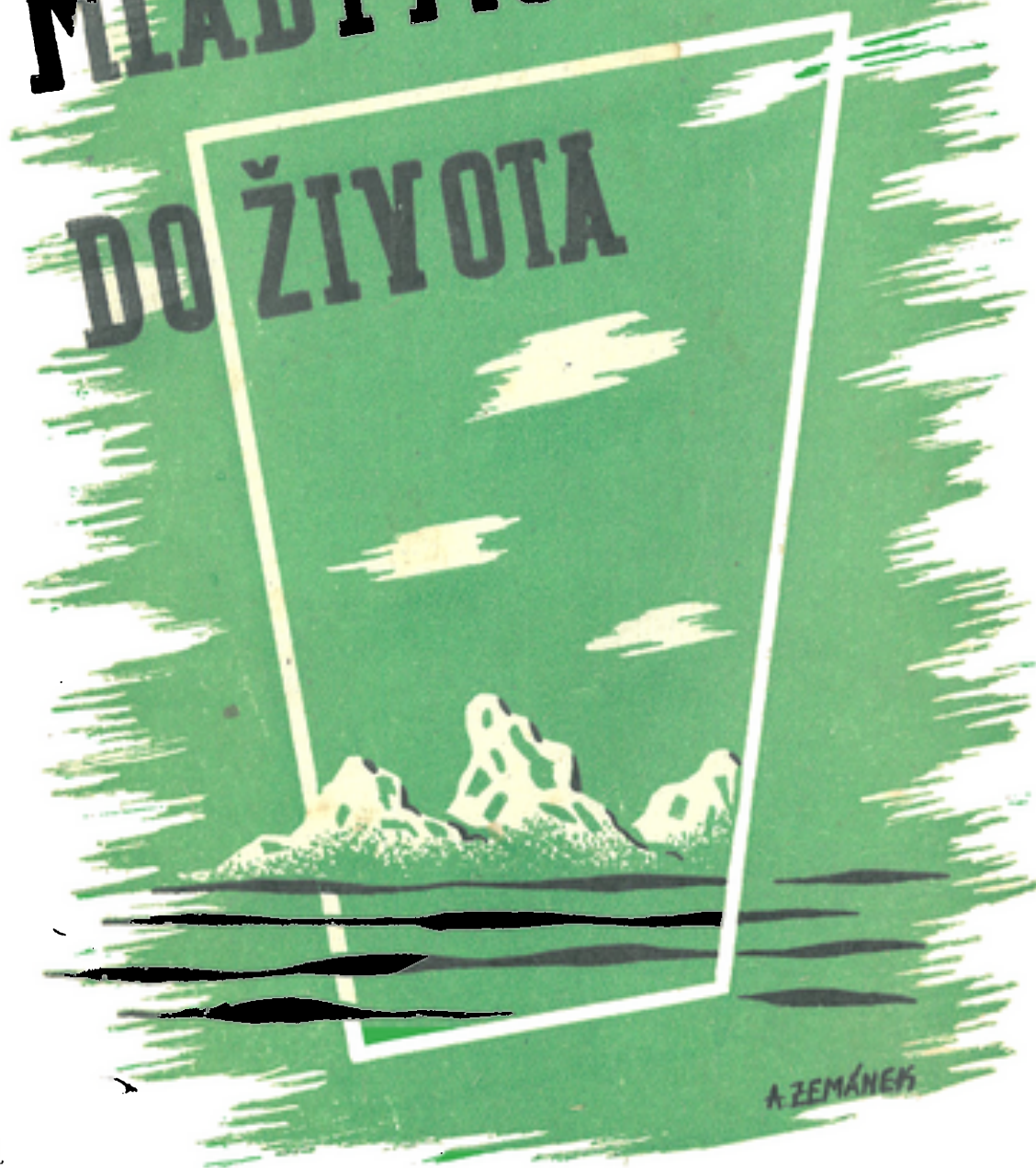

DR FRANTIŠEK TOMÁŠEK

MLADÝ MUŽ SE DÍVÁ

DO ŽIVOTA

MATICE CYRILOMETODĚJSKÁ, OLMOUC

Ohlas I. a II. vydání této knih byl nečekaně velký. Aspoň některé ukázky z mnoha dopisů mladých:

Přiznávám se, že Vaše knížka přišla ve chvíli, která přímo pro mě volala. Doby určitého duševního rozpoložení, vyvolaného událostmi mimo nás, hledaly své vyřešení, hledaly onu „hlubinu bezpečnosti“ k níž lidstvo od věků touží dospět. A tak se stalo, že můj zrak přímo nedočkavě přelétl stránkami, aby se pal znovu a znovu vracel k větám a po rozumění otázek mladého člověka.

A mládí, právě mládí, čas rozletů a snadného růžového poblouznění přímo prosí o duševní podporu o duševního vůdce a rádce, který by je vedl bezpečně z cesty kolísavosti a prudkých vznětů na půdu jistoty, vyrovnanosti, duchovní a myšlenkové čistoty. Jak právě toto mládí zůstane u vnějšího efektu, který však nepronikne k jeho nitru a tak slovo poučení této knížky by se měla dostat v pravou chvíli do rukou naší mládeže, aby se stala pluhem, který by připravil v srdcích a duších mladých lidí dobrou půdu, čekající na zlatá zrna božské moudrosti, půdu žíznící po vláze křesťanské morálky.

V těchto několika málo řádcích nemohu a ani nechci mluvit o věcech, které obsahuje tato kniha. Cítím, že moje slova by byla vlastně opakováním a rozměňňováním toho, co na nich autor vnesl s průkaznou pečlivostí a přímo ohromující silou pravdy pro toho, kdo přistupuje se srdcem otevřeným, s očima, jež chtějí vidět a ušima, jež chtějí slyšet.

Zdá se mi, že autor říká všem mladým: „Pojďte ke mně všichni...“ a stává se tlumočníkem toho, co kdysi ukryl Pán Ježíš v roucha podobnosti.

Při čtení musí člověk znovu pocítit a pocítit, v čem tkví síla Církve, síla její tradice, její nezměrný význam, proč přetrvala věky neotřesená ve svých základech. Cítí pevnost oné skály, na níž Kristus vybudoval Chrám nového lidství, nové morálky, nového života, cítí, proč „brány pekelné ji nepřemohou“.

Stále slyším volání onoho kapitána na konci knihy: „Vzhůru se dívej a nespadneš!“ V této větě je

Dr. FRANTIŠEK TOMÁŠEK

MLADÝ MUŽ se dívá do života

Pro dospívající mladé muže

III. rozšířené vydání

Olomouc 1947

Příteli!

„Jak jsi spokojen ve svém zaměstnání? Zůstaneš při něm anebo půjdeš na něco jiného?“ Takové a podobné otázky se často opakují mezi mladíky tvého věku. Většina z nich vytrvale se připravuje na budoucí povolání, poněvadž počítá se skutečnými poměry a nedělá si jen vzdušné konstrukce do budoucnosti. Jsou vyrovnaní, mají radost z práce a z budoucího uplatnění. Někteří však stále kolísají; jakoby nevěděli co chtějí, zapominají na danou skutečnost a dělají fantastické, dobrodružné plány do dalšího života.

Život však není pouhým střídáním práce, odpočinku a zábavy, život není jen zajímavou výpravou za dobrodružstvím, život je velká skutečnost a velký úkol. Abys dobře rozuměl sobě, svému životu a svému velkému úkolu, proto ti píši tyto řádky. Nejen je čti, ale také se nad nimi hluboce zamysli a podle nich vždy jednej. Tak se uchráníš mnoha nebezpečných omylů, projdeš šťastně bouřlivým údobím svého mládí a jsem přesvědčen, že bude šťastná i tvoje budoucnost.

Třetí vydání, ve kterém v krátké době vychází knížka toho druhu, svědčí o tom, že má dobrý ohlas. Aby co nejlépe vykonala své poslání, čti ji nejen sám, ale dej čísti také jiným.

V Olomouci 1. srpna 1947.

Dr. František Tomášek,
Olomouc - Komenského 6.

I. K ČEMU ŽIJEŠ?

1. Jen jednou jsi mlád!

„Jen jednou jsi mlád, hled', ať máš něco ze života! Pojď mezi nás, musíš být jako my ostatní. Už nejsi chlapec, máš právo na život! Mládí se má užít, mládí se musí vybouřit!“ — Tak a podobně budou tě mnozí vábit a budou hledět ti namluvit, jako bys byl na světě jen k tomu, abys co nejvíce užil toho, co hoví tvému tělu. V tom již mnoho mladých mužů hledalo své štěstí, avšak dopadlo to mnohem jinak, než si to představovali.

Ano, jen jednou jsi mlád a proto správně prožij toto své jediné mládí, abys nemusil jednou se slzou v oku bolně zazpívat „mladost, moje mladost, jak jsem tě utratil, jako bych byl kámen do voděnky hodil. Ten kámen ve vodě ještě se obrátí, ale moje mladost nikdy se nevrátí . . .“

2. Socha Svobody v Novém Yorku.

Budeš-li se někdy plavit do Nového Yorku, uvidíš z daleka ohromnou sochu Svobody, která je v přístavě jako symbol americké svobody. Tato socha je zároveň majákem, který v noci svítí a dává světelné znamení lodím na širém moři, aby měly správnou orientaci. A je to zvláštní: každé ráno hlídač musí odklízovat mrtvé a těžce zraněné ptáky, kteří leží kolem této sochy Svobody. Za noční tmy, oslnění ostrým světlem, které vychází ze sochy Svobody, letí přímo proti světlu, avšak prudce narazí na sklo svítilny a mnozí tak nešťastně, že to zaplatí těžkým zraněním nebo životem a se zkrvavenou hlavou a s nalomenými křídly klesají dolů Hle „Svoboda“ jim přináší smrt

Podobně to již nejednou dopadlo s leckterým hochem za nedlouho po opuštění školy. Myslil si: „Teď jsem svobodný od pout školy, volný jak ten pták . . . teď si to podám“ . . . K vábivé svobodě a volnosti se naplno rozletěl a zanedlouho — jak ten pták u americké sochy Svobody — se sraženými křídly svého mladického rozletu a s hlavou zkrvavenou se zřítil do propasti své zkázy Škoda mladistvého života, škoda pro církev i národ . . .

3. Syn miliardáře — a přece nešťasten.

Četl jsem tento příběh: V pařížské kavárně Café du Dôme seděla odpoledne skupina pěti malířů . . . Utloukali čas, jak se dalo. Utráceli peníze, když jaké měli a pili na dluh, když neměli. S věže domu právě bilo jedenáct . . . „Už je čas, abychom se zvedli,“ podotkl jeden z nich. V tom k nim přistoupil mladý, elegantní muž a představil se: „Američan Newfork . . . Pánové, přišel jsem do Paříže, hledám přítele, hledám muže, který by svou osobností dal mému životu nový obsah . . .“

Oslovení hledí na něho, mají dojem, že vidí před sebou mladíka, který má vzezření starce: oči mdlé, matné, vyhaslé, bylo možno v nich čísti přesycenost životem. „Kolik je vám let?“ — „Třiadvacet,“ prohodil s trpkým úsměvem a dodal: „Zvu vás na večeři do Café Anglais“ — do jedné z předních pařížských restaurací. Pozvaní nabídku rádi přijali, plně využili a po večeři, opojení šampaňským — mlčeli.

A poněvadž opravdu nikdo z nich se neměl k slovu, začal sám: „Pánové, abychom neusnuli, povím vám krátce děj svého života. Jsem syn miliardáře. Nikdy jsem si nemusil nic odepřít, vše se mi dařilo podle přání, ale šťasten jsem nebyl. Ve svém patnáctém roce jsem vykonal první cestu kolem světa a pak ještě dvakrát. V sedmnáctém roce jsem pořádal pro své přátele a přítelkyně hostiny na našem velkostatku na Floridě. Procestoval jsem Egypt, viděl jsem polární zář na Špicberkách, trávil jsem celé měsíce v Andách, hrál jsem tenis, chodil do divadla, s nejednou hezkou dívkou jsem navázal poměr, užíval jsem a užíval . . . Mužové i dámy se o mé přátelství drali — nevím, zda kvůli mým penězům či kvůli mé osobnosti, ale štěstí jsem při tom nenašel.

Před několika týdny jsem přišel do Paříže. Je to poslední pokus najít štěstí. Poslední pokus . . . víte, co to znamená? — Ale myslím, že ten poslední pokus selhal. Procházel jsem obrazárny a musea a musím doznat, že mi nedaly, co jsem v nich hledal. Víte, co to znamená zprotivit si život až potud?“ A učinil posunek nad hlavou . . . „Víte, co znamená mít navenek všechno a uvnitř být prázdný? . . . Ale pojďme . . .“ Odcházejí.

Před hotelem žádá jednoho: „Rád bych vás ještě jednou viděl. Přijďte ke mně zítra v 11 hodin.“ Druhého dne krátce před jedenáctou hodinou vytáhl browníng, posadil se a napsal několik řádků. Přesně v 11 ohlašuje sluha: „Nějaký pán si přeje s vámi mluvit.“ — „Prosím, aby počkal v čekárně.“

Pozvaný host čekal. Vtom uslyšel ránu, rychle vešel do pokoje a uviděl syna miliardáře zvráceného v křesle a na stole

lístek se svou adresou. Čte: „Příteli, byl jsem bohat a při tom nešťasten. Z omrzelosti odcházím ze živoření, jemuž se říká život. Snažte se své štěstí čerpat z jiného zdroje, než já. Cena a smysl života není v bohatství a užívání.“ — (P. Kubeš T. J., Poutník, 67.)

Onen syn miliardáře měl všechno, co mu mohlo dát mládí, bohatství a celý svět se svými zajímavostmi a radostmi. Všeho užíval plnými doušky v očekávání, že najde plné uspokojení všech svých tužeb a přání. A přece — místo uspokojení zůstalo na dně duše jen hořké rozčarování, znechucení a nakonec zoufalství. Proč? Neměl to, čeho nejvíce potřebuje každý člověk k uspokojení svého rozumu i srdce, k svému štěstí pozemskému i věčnému, neměl Boha.

Kdo nemá Boha, hledá náhražky. Kdo nechce svou duši naplnit Stvořitelem, vyplňuje ji bytostmi stvořenými a věcmi. „Jeden chce svému životu dát obsah stykem s přáteli nebo s přítelkyněmi, druhý, jemnější, hledá u manželky, dětí, v práci, ve vědě, v umění to, co mu schází a co může najít jedině v Bohu. Jsou to duševní tuláci . . . Jako Kain se potloukal světem, jeden po krčmách, druhý po lázních, třetí po museích, čtvrtý po knihovnách, pátý po cestách, zoufale hledají jakési vyplnění života.

Duše jest stvořena pro Boha a když ho nemá, vezme si modlu, ledaže by v sobě utlumila poslední jiskřičku lidského citění a žila jako zvířátko.“ (P. Kubeš T. J., tamtéž 73.)

4. „A co potom?“

K velikému příteli mládeže sv. Filipovi Nerejskému přišel student František Tazarra. Vypravoval světcovi o svých plánech do budoucna: „Konečně se mi splnilo mé přání: smím studovat práva, rodiče mi dovolili. Budu teď pilně studovat a budu hledět, abych byl brzy hotov.“

Světec poslouchal mladíka se zájmem a pak se ho zeptal: „A co potom?“ — „Potom budu advokátem.“ — „A potom?“ — „Potom budou ke mně chodit lidé, abych jim radil v jejich sporech. Tím si nahromadím velké jmění, koupím si krásný dům, koně, nádherný povoz, dobře se ožením a povedu šťastný, spokojený život.“

Když vše vyložil, řekl světec: „Františku, jak jsi šťasten!“ Ale k tomu dodal tiše a důrazně: „Co potom?“ — „Potom,“ odpověděl mladík a hluboce se zamyslel . . . — „Potom

přijde smrt, soud Boží a . . . věčnost . . .“ A ještě naposledy se zeptal světec: „A co uděláš potom, až přijde tvůj poslední proces, když ty sám budeš obžalovaným a vševědoucí Bůh bude tvým soudcem?“

Ted' se student zamyslel ještě vážněji . . . a v tom zamyšlení odešel od světce. Otázka „co potom“ mu stále zněla v duši, nemohl se jí zbavit . . . Plně si uvědomil krátkost všeho pozemského, prchavost všech světských úspěchů, zanechal studií právnických, stal se řeholníkem a zemřel v pověsti světce.

I ty si děláš plány do budoucna. Jsou to plány snad velmi slibné a smělé. Dobře. Je to docela v pořádku a je toho také velmi potřebí k výstavbě nového života, zejména nyní po největší válce světových dějin. Ať budeš v kterémkoliv povolání, vždy pamatuj na to poslední, co tě čeká: na smrt, Boží soud a věčnost. Tak užívej věcí pozemských, aby tě to neodvádělo od Boha a od šťastné věčnosti.

5. Nepokoj lidského srdce.

Již jsi asi slyšel o slavném filosofu a řečníku sv. Augustinovi († r. 430 v severoafrickém městě Hippo). Nebyl ihned dokonalý a svatý. Z počátku nehledal své štěstí u Boha, nýbrž v rozkoších tělesných a ve světských radovánkách. V knize „Vyznání“, kterou napsal po svém obrácení, otevřeně doznává, že svému tělu ničeho neodepřel a užíval všech rozkoší plnou měrou v domnění, že tak najde plné životní uspokojení a štěstí. Avšak na dně pohárů tělesných požitků nalézal hořký pelyněk bodavých výčitek svědomí, neklid, nespokojenost, rozmrzelost a znechucení. Vždy znovu a znovu poznával a na vlastní kůži pocíťoval: v tom není pravé štěstí člověka . . . Jeho matka zatím v modlitbách a v slzách vzpomínala na svého bloudícího syna . . .

Po tom všem Augustin našel cestu k Bohu a ke katolické církvi, stal se knězem a pak i biskupem. V Bohu našel to, co marně hledal ve věcech kolem sebe a napsal ve svých „Vyznáních“ památná slova: „Stvořil jsi nás, Bože, pro sebe a nepokojné je srdce naše, dokud nespočine v Tobě.“

Ve Starém Zákoně čteme o králi Šalomounovi, kterak stejně marně hledal plné životní uspokojení ve věcech pozemských. Řekl sám o sobě: „Vykonat jsem si veliká díla: vystavěl jsem sobě domy, pěstoval jsem vinohrady, vzdělal jsem si zahrady a sady, vysadil jsem je všelikým ovocným stromovím, nadělal jsem sobě rybníků, abych svlažoval háj stromů bujících, zjednal jsem si sluhů a služebnic, také domorodé čeládky mnoho jsem

získal a skotu a velikých stád bravu více nežli všichni, kteří byli přede mnou v Jerusalemě.

Nahromadil jsem si stříbra a zlata, jakož i pokladů od králů i krajin; opatřil jsem si pěvce a pěvkyně, i rozkoše lidské, číše a džbány, aby v nich podávali nalité víno; a převýšil jsem bohatstvím všecky, kteří byli přede mnou v Jerusalemě; a moudrost zůstala se mnou. Čeho žádaly oči mé, nic jsem jim neodepřel, aniž jsem zbraňoval srdci svému, aby nepožívalo všeliké rozkoše a nekochalo se v tom, co jsem byl připravil; to byla odplata moje — užívat práce své. Když však jsem se ohlédl na všecka díla, která učinila ruka moje, na práce, při nichž nadarmo jsem se potil, uzřel jsem ve všem marnost a trápení ducha a že nic trvale neprospívá pod sluncem.“ (Kaz. 2, 4—11.)

6. Trvalé uspokojení tvého rozumu i srdce.

1. Jsi již opravdu úplně šťasten? Zde na světě „oko se dosyta nenahledí, ucho se doplna nenaslouchá“ (Kaz. 1, 8), poněvadž jsme stvoření pro to, „čeho oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo.“ (I. Kor. 2, 6.) Jsme stvoření pro věčnou radost v nebi. To je náš věčný cíl. Náš básník Zeyer to vyjádřil slovy: „Ne ve věcech, jen v Bohu najdeš pokoj, ó, duše zmítaná, takový pokoj, ne jako dává svět, nýbrž jak Kristus dává.“ (Troje paměti Víta Choráze XXII., 8.)

Ti, kteří nevěří v Boha, věří jen v hmotu a sílu. Jsou to materialisté. Materialisté hlásají, že hmota a síla je věčná. Hmota a síla nemůže být věčná, neboť co je věčné, musí být nekonečně dokonalé, neomezené, nezměnitelné a nezávislé. Hmota a síla však nejsou nekonečně dokonalé. Mají omezené schopnosti, přecházejí z jednoho stavu do druhého a jsou na sobě vzájemně závislé. Proto hmota a síla nemohou být samy sebou, nýbrž mají svůj původ od jiné bytosti nekonečně dokonalé. Tato nekonečně dokonalá bytost, která je sama sebou od věčnosti, je Bůh. Proto správně myslící člověk nemůže být materialistou.

Zde na světě navždy nezůstaneš. Jednou zemřeš a všechno opustíš. A co vezme s sebou tvoje duše? Jen své skutky, dobré nebo zlé. Kdo tě bude soudit? Tvůj Pán nejvyšší — Ježíš Kristus! Ať jsi kdekoliv, při práci, odpočinku, zábavě, doma nebo venku, pamatuj, že na tom vždy nejvíce záleží, aby byl s tebou spokojen Ježíš Kristus, o němž praví Otec nebeský: „Tento je Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo, toho poslouchejte!“ (Mat. 17, 5.)

Náš věčný cíl je tedy nebe. Vedle toho cíle věčného máme také cíl pozemský: pilně pracovat v zaměstnání, v povolání, starat se o výživu, o vzdělání, o rodinu, o záležitosti veřejného

blaha. Při všech starostech nesmíš nikdy zapomínat na poslední a věčný cíl svého života. Neboť Kristus řekl: „Co prospěje člověku, byť celý svět získal, život (věčný) však ztratil? Anebo jakou dá člověk výměnu za (věčný) život svůj? (Mat. 16, 26.) „Marto, Marto, pečlivá jsi a znepokojuješ se o mnoho věcí, ale jednoho je zapotřebí.“ (Luk. 10, 41.) „Hledejte tedy nejprve království Božího a spravedlnosti jeho a toto všechno bude vám přidáno.“ (Mat. 6, 33.)

2. Nej památnější chvíle tvého života. — Nejprve jsi se narodil svým rodičům. Bylo to tehdy, když jsi přišel na svět. Toto jedno narození pro nebe nestačí. Pro nebe je třeba ještě narození druhého, vyššího. Sám Ježíš Kristus to řekl: „Nenarodí-li se kdo znova z vody a Ducha (svatého), nemůže vejít do království Božího.“ (Jan 3, 5.) Toto druhé zrození se děje při svatém křtu. Sv. Augustin o tom praví: „Dvojí jest narození. Jedno pozemské, druhé nebeské; jedno z těla, druhé z Ducha (svatého); jedno jest ze smrtelnosti, druhé jest z věčnosti; jedno z muže a ženy, druhé z Boha a z Církve.“

Nej památnější chvíle tvého života byla tehdy, kdy jsi byl křtěn. Po různých modlitbách a obřadech kněz lil na tvou hlavu vodu a říkal: „... já tě křtím ve jménu Otce, i Syna i Ducha svatého.“ V tom okamžiku se stalo s tebou něco velkého: Otec nebeský tě přijal za své dítě milostí posvěcující, stal ses dědicem nebe a živým údem církve katolické. Kněz položil na tebe bělostné roucho se slovy: „Přijmi roucho bílé a přines je bez poskvrny před soudnou stolicí Pána našeho Ježíše Krista, abys měl život věčný.“ Tento obřad pěkně vysvětluje sv. Ambrož: „Proto jste ještě přijali bílý oděv, aby byl náznakem toho, že jste odložili oděv hříchů a oděli se čistým závojem nevinnosti.“ Máš tedy po celý život zachovat svou duši i své tělo bez poskvrny hříchu, čistotu, nevinnost srdce. Potom dal kněz do rukou tvému kmotru hořící svíci se slovy: „Přijmi hořící svíci a bez úhony zachovej svůj křest. Zachovávej Boží přikázání, abys, až přijde Pán k nebeské svatbě, mohl jemu vstříc spěchat zároveň se všemi svatými dvora nebeského a byl živ na věky věkův. Amen.“ Je to připomínka, abys po celý život zachoval ve své duši světlo svaté víry a milosti posvěcující.

3. Vzpomínáš? — Někde se již ujímá pěkný zvyk, že maminka uschová dítěti křestní roucho i svíci. Když dítě povyroste, pak děkuje ve výroční den svatého křtu Bohu za svatý křest, slibuje věrnost až do své smrti Bohu a církvi. Při tom má na jedné ruce bílé křestní roucho a ve druhé ruce hořící

křestní svíci. Jak je to krásné a významné, když tuto křestní svíci si rozsvěcuje na oslavu prvního svatého přijímání a když si ji také uschovává jako svou hromničku.

Vzpomínej na den svého svatého křtu jako na nejpamátnejší den svého celého života. Je to opravdu den tvých narození pro nebe. Je to den, kdy ses stal dítkem Božím. Někdo je hrdý na to, že je z ušlechtilého a váženého rodu. To všechno není ničím proti tomu, čím ses stal při svatém křtu. Svatým křtem stal ses přijatým synem Božím a dědicem nebe! A to je více, než kdyby ti patřil celý svět! Buď na to vždy hrdý v každém povolání a postavení a zamíř na světě od nikoho si nenech vzít své největší bohatství: světlo svaté víry a milosti posvěcující a čisté roucho křestní nevinnosti. Vždy se světlem svaté víry a milosti posvěcující a s čistým rouchem křestní nevinnosti! Jen tak prožiješ opravdu radostné mládí a položíš si základ k šťastné budoucnosti.

Dobře se proto zadívej do své duše, zdali v ní jasně hoří světlo svaté víry, milosti posvěcující a zdali je bílé roucho křestní nevinnosti bez poskvrny. Zpytuj dobře své svědomí za celý svůj život a dej všechno dobrou svatou zpověď opět do pořádku. Tak si zajistíš šťastný život, šťastné umírání a šťastnou věčnost.

4. „Zavolejte ho zpět!“ — Na smrtelné posteli ležela dívka. Měla přes dvacet let. Ještě nedávno vesele užívala všech radostí mládí a neodepřela si skoro nic z toho, co jí nabízel svět a byly to někdy radosti, za jaké se musí slušný člověk stydět. Teď měla opustit všechno, měla projít branou smrti a předstoupit před vševědoucího Soudce. Byla již zaopatřena svátostmi, které přijímá katolická křesťanka v těžké nemoci. Přece ji však ještě něco trápilo: lehkomylně utracené mládí . . . Pojednou se s vypjetím posledních sil na posteli zvedá, široce otevírá oči, dívá se ke dveřím a volá: „Zavolejte ho zpět . . . zavolejte ho zpět!“ „Koho?“, táže se zdrcená maminka. „Život! Chtěla bych jej prožít znovu, ale lépe . . .“, odpovídá zmírajícím hlasem. Pak se zhroutila do podušek a vydechla naposled. Ubohá! Ve chvíli umírání, kdy jí na čele vystupoval smrtelný pot, kdy se jí dech krátil a srdce přestávalo tlouci, poznávala v plné hrůze, jak své mládí lehkomylně utratila, jak žila nerozumně, jen jako dítko tohoto světa a ne jako dítko Boží. Chtěla své mládí prožít znovu a lépe . . . Bylo však pozdě. — Jak chceš jednou umírat ty?

II. V BOUŘÍCH MLÁDÍ.

1. Na jezeře Genesaretském.

V duchu tě vidím, kterak se vydáváš do vlnobití životního boje. Zda se dostaneš do přístavu, když ne životního, tedy aspoň věčného štěstí?

Vzpomeň, kterak se jednou plavili apoštolové se svým Mistrem na jezeře Genesaretském. Kristus jako člověk podlehl únavě a usnul. Pojednou se přihnala prudká bouře. Vlny hrozily pohltnout lodičku. Zděšení apoštolové probouzejí svého Mistra a volají: „Pane, zachraň nás, hyneme!“ I dí jim Ježíš Kristus: „Co se bojíte, malověrní?“ Potom přikázal větrům i moři a bylo veliké ticho. (Mat. 8, 25—26.)

2. V rozbouřených vlnách dospívání.

Teď se dostáváš do rozbouřených vln svého duševního a tělesného dospívání. Přestáváš být dítětem. Svým smýšlením a také svým tělem stáváš se dospívajícím hochem a pomalu i mladým mužem s novými starostmi a s novými zájmy, kterých jsi dříve neznal. Je smutný pohled na ty, kteří v rozbouřených vlnách svého dospívání hynou. Jsou to obyčejně takoví, kterým chybí Ježíš Kristus. Měj tedy na rozbouřených vlnách svého dospívání a životního zápasu po boku Ježíše Krista. On k tobě vstupuje při každém hodném svatém přijímání. Čím více budou na tebe dorážet nebezpečné vlny, ať od těla, světa či od ducha zlého, tím vroucněji se přimkni k Spasiteli, tím častěji přistupuj k svatému přijímání. On ti řekne: „Co se bojíš, malověrný? Když já jsem s tebou, nemusíš se bát, já ti nedám zahynout. Vždyť já jsem s tebou — tvůj Spasitel...“

Nevyhledávej však příležitosti k hříchu. Kdo miluje nebezpečí, zahyne v něm. V těžkých chvílích pokušení si říkej:

„Hříchu, nedotýkej se mne, jsem Boží. Ježíši, Tobě žiji, Tobě umírám, Tvůj jsem živ i mrtev.“ Miluj Boha z celého srdce a pak se nemusíš ničeho bát. I to, co bude pro Tebe bolestné, obrátí Bůh nakonec k dobrému, neboť Písmo svaté praví: „Těm, kteří Boha milují, všechno pomáhá k dobrému.“ (Řím, 8, 28.) Co sešle Bůh, nes tiše a rád a ptej se, co chce od tebe. On nemíní tě sužovat, on křížem vodí do nebe. Po svatém přijímání zůstává s tebou

Ježíš Kristus se svým svátostným tělem tak dlouho, dokud nejsou způsoby chleba stráveny, t. j. asi 10—15 minut. Jako Bůh však zůstává ve tvé duši tak dlouho, dokud se nedopustíš těžkého hříchu. Každým svatým přijímáním tvou duši posílí, aby sis vždy zachoval své největší bohatství: milost posvěcující, katolickou víru a mravní čistotu.

III. ZACHOVEJ SI VŽDY MILOST POSVĚCUJÍCÍ.

1. Největší dar Boží.

Do nebe přijde jen ten, kdo je v okamžiku smrti pro nebe posvěcen, kdo je svatý. Nikdo se však nemůže sám svou vlastní mocí pro nebe posvětit. Pro nebe tě posvětil Duch svatý při svatém křtu. Tomu posvěcení Ducha svatého říkáme milost posvěcující. Říkáme milost, poněvadž je to nezasloužený dar od Boha. Tuto milost nám zasloužil Ježíš Kristus smrtí na kříži a Duch svatý ji rozdává. Milost posvěcující je největší dar Boží, poněvadž dává člověku právo na nebe.

Hleď si vždy zachovat milost posvěcující. Nikdy se nedopouštěj těžkého hříchu, neboť i jediným těžkým hříchem bys ji ztratil. Kdo byl tak nešťasten, že se dopustil těžkého hříchu, ztrácí tím milost posvěcující, má ihned toho hříchu litovat z lásky k Bohu a má toužit po svaté zpovědi. Abys měl takovou lítost, vzbud' v sobě odpor k hříchu a vzpomeň si: „Byl jsem tak nevďěčný k Tobě, dobrotivý Bože, k Tobě, Pane Ježíši, který jsi tolik trpěl za mne na kříži.“ Také můžeš říkat slova lítosti: „Můj Ježíši, milosrdenství.“ Lítost z lásky k Bohu se jmenuje dokonalá. Zároveň máš nejen toužit po svaté zpovědi, ale také — pokud možno — co nejdříve ji vykonat. Kdo lituje těžkého hříchu z lásky k Bohu a touží po sv. zpovědi, má ten hřích odpuštěn ihned ještě před sv. zpovědí, je však povinen se z něho ještě vyzpovídat. Kdyby se stalo, že náhle umíráš a už se nemůžeš vyzpovídat, pak stačí k úplnému odpuštění i těžkého hříchu dokonalá lítost (z lásky k Bohu) s touhou po sv. zpovědi. Zvykni si proto vzbuzovat dokonalou lítost nad svými hříchy každý večer, poněvadž nevíš, zdali se dočkáš rána.

Kdo by byl tak zatvrzelý v těžkém hříchu, že by ho nelitoval z lásky k Bohu ani při umírání, pak by ovšem zůstal

po smrti navždy od Boha odvrácen, byl by od něho navždy zavržen. Takový nešťastník ve své zaslepenosti se vlastně zavrhuje sám.

2. Rosteš v milosti posvěcující ?

Hleď si nejen vždy milost posvěcující zachovat, ale přičiňuj se také o to, aby jí v tvé duši přibývalo: dobrými skutky, modlitbou, mší svatou a zvláště svatým přijímáním. Čím více máš milosti posvěcující, tím budeš šťastnější, spokojenější, radostnější, tím více ti bude Bůh žehnat a tím větší odměna tě čeká v nebi. Tvoje největší bohatství je milost posvěcující. Aby sis vždy zachoval toto největší bohatství — milost posvěcující, pevně si umiň:

1. Ani jeden den bez modlitby. Ráno vzbud' dobrý úmysl, že chceš všechno po celý den obětovat Bohu z lásky. Večer zpytuj vždy svědomí a vzbud' dokonalou lítost nad hříchy s dobrým předsevzetím pro příští den. Každé ráno i večer pros Pannu Marii vroucí modlitbou „Zdrávas“, aby ti pomáhala vždy zachovat milost posvěcující.

2. Ani jednu neděli a zasvěcený svátek bez mše svaté. Buď zbožně každou neděli a zasvěcený svátek na celé mši svaté. Při mši svaté se za nás obětuje Otci nebeskému Ježíš Kristus, stává se naší obětí a jemu předkládá naše modlitby. To má neskonale větší cenu než celé dny modliteb bez mše svaté. Rád proto pospíchej na mši svatou nejen v neděli a zasvěcený svátek, kdy je to tvoje povinnost, ale pokud možno i ve všední den, zvláště tehdy, když tě něco tíží.

3. Ani jeden měsíc bez sv. zpovědi a sv. přijímání. Možná, že jediný měsíc bez sv. přijímání mohl by se ti stát i životem bez Krista a cestou ke zkáze. Pokud můžeš, choď ještě častěji k sv. přijímání: každou neděli i každý den. Ježíš Kristus řekl o sv. přijímání: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den poslední.“ (Jan 6, 55.) Pán Ježíš řekl jasně: „Kdo jí . . .“ Jak často jíš? Každý den! Podobně — pokud možno — denně máš požívat Tělo a Krev Páně.

4. Vykonej denně dobrý skutek a něco si odepři z lásky ke Kristu. Když konáš dobrý skutek v milosti posvěcující, tvoje duše se stává světější, krásnější a za takový skutek tě čeká odměna také v nebi. Je to skutek pro nebe záslužný. K takovým skutkům tě vybízí Kristus slovy: „Neskládejte

si pokladů na zemi, kde rez a mol kazí a kde zloději vykopávají a kradou; ale skládejte sobě poklady v nebi, kde ani rez ani mol nekazí, a kde zloději nevykopávají aniž kradou.“ (Mat. 6, 18—20.) Hlavní dobré skutky jsou: modlitba (patří k ní každý skutek pobožnosti), půst (patří k němu každé sebezapření) a almužna (patří k ní každý skutek duchovního nebo tělesného milosrdenství). Konej dobré skutky všem, zvláště svým nejbližším: rodičům, sourozencům, příbuzným, známým a pokud můžeš i ostatním. Ježíš Kristus cení naše milosrdné skutky tak, jako bychom je vykonali jemu. On řekl: „Vpravdě pravím vám: pokud jste to učinili jednomu z nejmenších těchto bratří mých, mně jste to učinili.“ (Mat. 25, 40.) Když se v něčem přemůžeš anebo si něco odepřeš z lásky ke Kristu, tím nejen posílíš svou vůli k dobrému, ale můžeš si tak již na světě vytrpět mnoho trestů za své hříchy. Čím více toho vytrpíš z lásky ke Kristu, tím více se můžeš těšit již jen na odměnu po smrti v nebi.

5. Chraň se toho, co by bylo pro tvou duši nebezpečné. Stýkej se pravidelně jen s rozumnými a hodnými lidmi, choď jen do slušné společnosti, čti jen dobré časopisy a knihy, choď jen na slušné filmy a slušná divadelní představení. „Bděte a modlete se, abyste se nedostali do pokušení,“ řekl Pán Ježíš. (Mat. 26, 41.) Buď proto vždy bdělý a všude opatrný. Při tom však pamatuj také na jiné, aby i oni milost posvěcující si vždy zachovali anebo ztracenou opět získali. Svou zbožností veď k zbožnosti i jiné, svou mravní čistotou očišťuj i jiné, svou modlitbou, dobrým slovem, příkladem, ochotnou pomocí a obětavostí napravuj a zachraňuj co se dá.

IV. ZACHOVEJ SI VŽDY KATOLICKOU VÍRU.

1. Ježíš Kristus založil církev toliko jednu — katolickou.

Snad od někoho uslyšíš, že prý je vedlejší, má-li někdo víru čili nic. Hlavní prý je, aby byl řádným, poctivým člověkem. Stačí to? Nestáčí, neboť Ježíš Kristus řekl: „Kdo věří ve mne, má život věčný... Kdo neuvěří, bude zavržen.“ (Jan 6, 47 — Mar. 16, 16.)

Jiný snad ti zase řekne, že člověk sice nemá žít bez víry jako zvíře, ale ať prý je mu ponecháno, aby si zvolil církev, která se mu líbí. Založil Ježíš Kristus opravdu několik církví na výběr? Nikoliv! On založil církev pouze jednu! To víme z jeho slov, která řekl apoštolu Petrovi: „Ty jsi Petr (to je skála) a na té skále

vzdělám církev svou a brány pekelné ji nepřemohou. Tobě dám klíče království nebeského: cokoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi; a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi... Pas beránky mé... Pas ovce mé.“ (Mat. 16—19, Jan 21, 15—17.)

Kdyby Kristus byl řekl: „... vzdělám církve své...“, pak by ovšem byl založil několik církví na výběr. On však jasně řekl: „... vzdělám církev svou...“ A tuto svou jedinou církev založil na apoštolu Petrovi. To znamená, že apoštol sv. Petra ustanovil za nejvyššího správce v církvi, za nejvyšší hlavu církve. Teď je na jeho místě římský papež, poněvadž apoštol sv. Petr zemřel jako římský biskup v městě Římě. Tedy jen ta církev může být od Ježíše Krista, která poslouchá nástupce apoštola Petra, římského papeže. A to jest církev katolická.

Říkáme jí katolická neboli obecná, poněvadž je od Ježíše Krista pro všechny lidi, národy a časy až do konce světa, je tedy světová a nikoli pouze národní.

Poněvadž je církev katolická světová, je samozřejmé, že potřebuje světový, mezinárodní jazyk. Tímto jazykem je latina. V jazyku latinském jsou také bohoslužebné knihy. Má to velký význam a výhodu. Latiny se totiž už nepoužívá v denním životě a proto se latina nemění jako všechny živé jazyky. Tímto jedním bohoslužebným jazykem snáze se zachová jednotu víry.

Buď na to hrdý, že jsi údem obecné, katolické, světové církve, kterou Kristus založil jako velkou rodinu všech národů. Pokládej to za svou čest, abys znal aspoň něco ze světového jazyka církve, z latiny. Snadno můžeš se naučit něčemu z toho, co kněz zpívá při slavné mši svaté. Nebude ti to obtížné, máš-li v rukou modlitební knihu, v níž jsou modlitby ke mši svaté v jednom odstavci latinsky a vedle česky.

2. Zůstaň vždy hodným synem katolické církve !

1. Katolické církvi buď vděčný! — Buď vděčný za to, že ses narodil v církvi katolické, buď na to hrdý a také podle toho žij, církev katolickou ochotně poslouchej a věrnost jí zachovávej! Církev katolická vede bezpečně a jistě k spasení, poněvadž Kristus slíbil apoštolům a jejich nástupcům: „Já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.“ (Mat. 28, 20.) To znamená, že v církvi katolické učí vlastně sám Ježíš Kristus. Také slíbil své církvi

Ducha svatého: „Budu prositi Otce a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstal na věky, Ducha pravdy.“ (Jan 14, 16—17.) Nemůže se tedy církev mýlit, když učí, čemu je třeba k spasení věřit, a co je třeba k spasení činit. V takovém případě církev učí neomylně.

Kdo chce býti spasen, má býti v církvi katolické, má věřit, čemu učí a plnit, co přikazuje. Poněvadž jen ji založil Kristus, aby vedla lidi k věčné spáse, proto jí říkáme samospasitelná. Jen ten může býti spasen mimo církev katolickou, kdo ji nemohl poznat jako církev od Ježíše Krista, hledá však upřímně pravdu a plní zákon Boží tak, jak jej poznává ve své duši. Bůh vložil svůj zákon do duše každého člověka, aby každý člověk dobré vůle mohl poznati cestu k spasení. Tato cesta k spasení mimo církev katolickou je ovšem velmi nesnadná, poněvadž tam scházejí ony prameny k očištění a k posile duše, které má církev.

Může se státi, že se někomu nedostalo náležitého náboženského poučení a sice bez jeho viny. Má tudíž svědomí nezaviněně bludné. Je povinen se jím řídit potud, pokud má ve svém názoru osobní jistotu. Na to myslil apoštol sv. Pavel, když napsal: „Všecko pak, co není z přesvědčení, hřích jest.“ (Řím. 14, 23.) Tak na příkl. někdo nevstoupí do církve katolické. Pokud je jinověrec ve svém svědomí přesvědčen, že jeho náboženství je pravé, jest nejen oprávněn, nýbrž i povinen zůstat při své víře a může býti spasen, když žije opravdu poctivě podle svého svědomí. Jakmile se však dostaví pochybnosti o správnosti jeho víry, je povinen si zjednat poučení, neboť člověk, který jedná ve svém svědomí pochybném, jednal by nesprávně, hřešil by, neboť nikdy nesmíme jednat v pochybném svědomí.

2. Hleď co nejlépe poznat svou katolickou víru. — Proto se pilně vzdělávej v katolické víře pozorným posloucháním kázání a náboženských přednášek, četbou náboženských knih, zvláště Písma svatého Nového Zákona, životopisů svatých a církevních dějin. Čti však jen takové Písmo svaté (bibli), které je vydáno se schválením církevním a s vysvětlivkami, neboť jen takové vydání Písma svatého je katolické. Rovněž čti jen ony náboženské knihy, které jsou vydány se schválením církevním, abys měl záruku, že je to kniha tvé katolické církve. Jinověrci totiž hojně rozšiřují své náboženské knihy i mezi katolíky a tak je matou ve víře. Dobře si proto všímej u každé náboženské knihy, zdali má církevní schválení. (Bývá vytištěno slovy: „Nihil obstat“, t. j. „Není námitek“ a nebo „Imprimatur“, t. j. „Smí se tisknout“, anebo jen krátce „S církevním schvále-

ním“.) — Znovu si pozorně pročítej Katechismus a Biblické dějiny, neboť při své větší vyspělosti mnohemu porozumíš lépe, než dříve. Kdyby ti bylo něco nejasné v otázkách náboženských, zeptej se na to kněze, třeba ve sv. zpovědi. On jako odborník ve věcech náboženských může ti dáti poučení nejlepší anebo ti poradí dobrou knihu, ve které můžeš se o tom více dočíst. Také odbírej a čti náboženské časopisy, přihlas se do náboženského sdružení (na příkl. do Katol. akce mládeže, která je pro katolíky bez rozdílu politického přesvědčení) a zúčastňuj se duchovních cvičení neboli exercicií.

3. Měj správné katolické sebevědomí! — Kdybychom se někoho z dospělých otázali, proč je katolíkem, tu by nám většina odpověděla asi takto: „Jsem katolík, poněvadž jsem zdědil víru katolickou po svých rodičích, kteří jsou také katolíci!“ Je tato odpověď správná? Přál bych si, abys s takovou odpovědí nesouhlasil. Tvoje odpověď jako dospělého bude poněkud jiná. Na otázku, proč jsi katolík, odpovíš jistě asi takto: „Jsem katolík, poněvadž je to moje nejvnitřnější a nejpevnější přesvědčení, že katolická víra se zakládá na Boží, věčné, neomylné pravdě a poznávám, že jen život podle katolické víry činí člověka mravně silným a šťastným. Jsem katolík nikoli jen ze zvyku, poněvadž i moji rodiče jsou katolíci, nýbrž proto, poněvadž vím, že víra katolická je pravá a je mým největším bohatstvím!“

4. Katolické církvi buď vždy věrný! — Chraň se všeho, co by mohlo tvou katolickou víru oslabit nebo poškodit! Proto neposlouchej řeči protináboženské, nečti noviny, časopisy a knihy protináboženské nebo jinověrecké, nezúčastňuj se nekatolických bohoslužeb. Ničím a za nic na světě nenechej se zlákat, kdyby tě někdo sváděl proti víře, dokonce snad k odpadu od církve katolické. Ani poklady celého světa nemají takovou cenu jako katolická víra, poněvadž jednou má ti otevřít nebe. Krásně to řekl slavný vychovatel Fénelon: „Miluji rodiče více než sebe; svoji vlast miluji více než rodiče; a církev, tuto otčinu mé duše miluji nadšeněji nežli svou vlast. Svatá církev Kristova, kdybych někdy měl na tebe zapomenout, ať raději uschne jazyk v ústech mých; ty budeš vždycky první a nejdražší mojí myšlenkou!“ —

K své katolické víře se také vždy hrdě hlas! Zmužilé vyznání víry budí úctu u lidí, neboť ukazuje čestný, pevný charakter a zajišťuje Boží odplatu. Ježíš Kristus pravil o vyznání víry: „Každého tedy, kdo mne vyzná před lidmi, vyznám i já před Otcem svým, jenž je v nebesích. Kdo by mne

však zapřel před lidmi, toho zapru já před Otcem svým, jenž je v nebesích. (Mat. 10, 32—33.) Ať také výzdoba tvého bytu je katolická: posvěcený kříž, obraz Ježíše Krista a Panny Marie, kropenka se svěcenou vodou!

Nejen sám zůstaň vždy věrným synem své duchovní matky, katolické církve, ale přiváděj k ní i jiné! K tomu tě zvláště povolal a posílil Duch svatý při svatém břimování. Jako katolický křesťan nejen žij, ale také umírej! Kdybys tedy nebezpečně onemocněl, zavčas si zavolej kněze, aby ses mohl ještě vyzpovídat, přijmouti Tělo Páně, svaté pomazání a apoštolské požehnání spojené s plnomocnými odpustky (t. j. odpuštění všech zbývajících trestů za hříchy) pro případ smrti. Uděláš dobrý skutek, když i jiného těžce nemocného připravíš k zaopatření a zavoláš mu kněze.

Katolickou víru si nikdo sám nedal. Katolická víra je velký dar, který Bůh vkládá do duše s milostí posvěcující. Chceš-li si katolickou víru vždy zachovat, pak nestačí ve víře se jen vzdělávat a vyhýbat se nebezpečí, jež by mohlo víru ohrozit. Ještě více je třeba podle víry žít, často a vroucně se modlit, aby ti Bůh pomáhal víru vždy zachovat. Zvláště tehdy se modli o zachování víry, kdyby tě obtěžovalo pokušení proti víře. Můžeš se modlit svými slovy, na příklad: „Pane Ježíši, věřím všemu, co jsi zjevil a čemu učí církev katolická. V této víře chci žít a zemřít, rozmnož víru mou!“ —

Stejně tak se modli o zachování naděje (důvěry) a lásky k Bohu. Jsou to tři božské ctnosti, které Bůh vlévá do duše s milostí posvěcující. Hodně často se proto modlívej vzbuzení tří božských ctností, víry, naděje a lásky aspoň krátce: „Ježíši, v Tebe věřím, Ježíši, v Tebe doufám, Ježíši, Tebe na všecko miluji!“ Krásně se praví: „Na světě jsou tři andělé, víra, láska, naděje.“ Když tito andělé budou tě vždy provázet, půjdeš životem bezpečně, jistě a radostně.

3. Církev katolickou vždy ochotně poslouchej!

1. Církev katolická má právo dávat přikázání. — Ježíš Kristus založil církev, aby vedla lidi k věčnému spasení. Proto odevzdal apoštolům a jejich nástupcům moc hlásati jeho učení, posvěcovat věřící a vésti je k bohumilému životu. Aby mohla církev lidi vésti k bohumilému životu, proto jí dal také moc dávat přikázání. Tuto moc dal nejprve apoštolům a od

apoštolů přešla tato moc na jejich nástupce: papeže a biskupy v církvi katolické.

Moc dávatí přikázání dal Ježíš Kristus apoštolům a jejich nástupcům slovy: „Cokoli svážete na zemi, bude svázáno i na nebi, a cokoli rozvázete na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“ (Mat. 18, 18.) Slovo „svázati“ znamená zde: někoho k něčemu zavázat, něco mu nařídit. Proto církev nařizuje, co uznává k spasení za vhodné nebo potřebné. Církev má ovšem také moc svá přikázání „rozvázat“. To znamená: může některá svá přikázání změnit, zrušit nebo z důležitých příčin prominout. Takovému prominutí říkáme církevní dispens. Přikázání Boží však církev zrušiti nemůže. Všichni katolíci jsou povinni zachovávat přikázání církevní, poněvadž to Ježíš Kristus poručil slovy: „Jestliže kdo církev neuposlechne, budiž tobě jako pohan a veřejný hříšník.“ (Mat. 18, 17.) A jindy řekl Pán Ježíš apoštolům a jejich nástupcům: „Kdo vás slyší, mne slyší. Kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.“ (Luk. 10, 16.) Církevní přikázání zavazují katolického křesťana tak, jako přikázání Boží. Toho, kdo zatvrzele nechce poslouchat církve a tím působí veřejné pohoršení, trestá církev vyloučením z církve (exkomunikací) anebo odepřením církevního pohřbu.

2. Přikázání církevní. — Církevní přikázání znáš. Svědomitě je zachovávej! Chtějí ti pomáhat spasit tvou duši. Kromě jiného církev ukládá také půst. Přikázání postní se ohlašuje každý rok v kostele a je vyvěšeno také v předsíni chrámové. Půst je nyní velice zmírněn. Je však půst nejen od masa (půst zdrženlivosti) a újma v jídle v určité dny (půst újmy), ale také půst v podobě různých dobrovolných sebezapření. Zachováváním církevních postů činíme pokání za hříchy, posilujeme vůli k dobrému a také prospíváme svému zdraví. Universitní profesor lékař MUDr. Josef Hynie o tom píše: „Dovinné posty, které zaváděly různé církve byly velmi užitečné po stránce tělesné i duševní. Není třeba se bát, že by člověk zemřel, kdyby jeden den nejedl; průměrně živený člověk vydrží dobře bez jídla tři týdny. To vidíme zvláště při nemocech, kde je půst důležitou součástí léčení. Zvykne-li si někdo na občasný půst i mimo nutnost, není mu za těžko jej snášeti a jídlo neovládá tolik jeho vůli a náladu. Zaživací ústrojí zpravidla jen získá, jestliže se mu takto odlehčí. Zvláště pak se získá schopnost ovládat sebe a své pudů.“ (Mladé mužství, Praha 1941, 57—58.) Zvláště si zvykni ukládat si různá sebezapření v pátek, kdy vzpomínáme, kterak Pán Ježíš trpěl za nás na kříži.

Čtvrté přikázání církevní: „Alespoň jednou za rok se zpovídati a v čas velikonoční svátost oltární přijmouti“ připomíná, že nejméně jednou za rok máš jít k sv. zpovědi a v čas velikonočním k svatému přijímání. Čas pro velikonoční svaté přijímání je u nás od Popeleční středy do svátku Nejsvětější Trojice. (V neděli po sv. Duchu.) Kdo by to svou vlastní vinou zanedbal, přestupoval by přikázání církevní ve věci velmi důležité a těžce by hřešil. Uvědomělý katolík se ovšem nespokojí s tím, že jde jen jednou za rok k svátostem. Dobře ví, jak velice potřebuje sv. zpovědi a sv. přijímání, aby si zachoval milost posvěcující, katolickou víru a mravní čistotu, proto přijímá tyto svátosti co nejčastěji. Pokud možno máš požívat chléb nebeský denně. To ovšem není každému z vás snadné. Chod' tedy k sv. přijímání aspoň každou neděli. A když ani to ne, pak si zvykni aspoň každý měsíc přistoupit k sv. zpovědi a k sv. přijímání.

Pro uvědomělého katolíka je také samozřejmé, že se nezúčastní taneční zábavy v době adventní a svatopostní, neboť tehdy má činit pokání za hříchy. Bylo by hříchem zúčastnit se v oné době veřejných tanečních zábav. Je však dovoleno chodit v oné době do tanečních hodin.

Kromě patera přikázání církevních jsou ještě jiné církevní zákony, na příkl.: před sv. přijímáním máme býti úplně lační, nesmíme čísti knihy proti víře a knihy nemravné, nesmíme se účastnit bohoslužeb jinověrců, nesmíme dáti se po smrti spálit (zpopelnění nebo i kremace), nesmíme chodit na „sedánky“ spirítistů, nesmíme býti členy spolků protináboženských, nesmíme se dáti sezdávat jen na úřadě nebo od duchovního nekatolického a máme přispívat na potřeby církevní. Kolik má kdo lásky k Pánu Ježíši, tolik má také lásky k jeho církvi a proto ji ochotně poslouchá.

4. Církev katolická bývá pronásledována, nikdy však nebude zničena.

Pamatuj, že ve tvých žilách koluje krev mučedníků. Miliony našich předků, katolických křesťanů, vykrvácelo v nejkřutějším pronásledování a církev přece zničena nebyla! Ba naopak: krev mučedníků se stala semenem nových křesťanů. Splnilo se doslova to, co předpověděl své církvi Pán Ježíš: 1. že se rozšíří do celého světa (podobenstvím o zrně hořčičném, které je sice nepatrné, ale rozroste se v mohutnou bylinu); 2. že bude pronásledována („Budete v nenávisti všech pro jméno mé“) a 3. že brány pekelné ji nepřemohou.

I kdybys snad měl obětovat za svou katolickou víru všechno i život, učiň to ochotně a rád. Kdo umírá za Ježíše Krista, umírá jako svatý mučedník, odpouštějí se mu všechny hříchy i tresty za hříchy a dostává se nejkratší cestou do nebe za Kristem.

Jestliže máš něco trpět, na příklad za to, že se ráno a večer modlíš, že chodíš každou neděli na mši svatou a častěji přistupuješ k svátostem, pak je to velice málo, co trpíš za svou víru, když si vzpomeneš, co trpěli svatí mučedníci. Jen duševní ubožák se posmívá jinému proto, že plní své náboženské povinnosti. Člověk opravdu vzdělaný a slušný má v úctě poctivý náboženský život druhého. Ať jsi kdekoliv, doma, na ulici, při práci, při zábavě, v internátě atd., vždy a všude tak jednej a mluv, aby s tebou byl spokojen Ježíš Kristus, neboť on je tvým Pánem nejvyšším a on tě také jednou bude soudit.

Abys měl alespoň přibližnou představu o tom, co trpěli naši křesťanští předkové-mučedníci, čti, co o tom píše Henryk Sienkiewicz ve světoznámém románu „Quo vadis“:

V kolně místo jasu nadpozemského kmitaly se mdle plaménky svítilen a paprsky měsíčního světla, jež sem vcházely otvorem ve střeše a naplňovaly ji stříbrným svitem. Klečící lidé mlčky hleděli ke kříži, očima zalitýma slzami; tu a tam ozývalo se lkání a zvenčí bylo slyšeti opatrné hvízdání stráží, rozestavěných od křesťanů.

Petr vstal a obrátiv se k lidu, pravil: „Děti, povznete svá srdce k Spasiteli našemu a obětujte Mu své slzy!“

Tu najednou se ozve hlas plný žalostné žaloby a bezmezného bolu: „Já, vdova, jediného syna jsem měla, který mne živil. Vrať mi ho, Pane!“

Nastalo ticho. Petr stál před klečícím shromážděním užaslý a ustaraný, i zdál se v té chvíli zosobněním vetčnosti a nemoci.

V tom už druhý hlas nařiká: „Kati zneuctili dceru mou a Kristus k tomu mlčel.“

Potom třetí: „Zůstala jsem sama s dětmi, až mě vezmou, kdo jim dá chleba?“

Čtvrtý hlas volal: „Lina, kterého zanechali, jali znova a mučí ho, Pane!“

Pátý hlas se ozval: „Až se domů navrátíme, zmocní se nás pretoriáni. Nevíme, kam bychom se skryli! Běda nám, kdo nás zachrání?“ — A tak v tichu nočním zněla žaloba za žalobou.

Starý rybář přivřel oči a třásl svou bílou hlavou nad lidským bolem a lidskou bází. Nastalo znovu ticho, jen stráž tiše pohvizdovala za kolnou. Petr počíná mluvit:

„Děti moje! Na Golgotě jsem viděl, jak Boha přibíjejí na kříž. Slyšel jsem údery kladiv, viděl jsem, jak pozdvihli kříž vzhůru, aby se nasytili pohledem na smrt Syna člověka... I viděl jsem jak Mu otevřeli bok a jak umřel. A pak, vraceje se od kříže, zvolal jsem v bolesti, jako vy voláte: běda, běda, Pane! Tys Bůh, proč jsi k tomu svolil, proč jsi umřel, proč trápíš srdce naše, kteří jsme věřili, že přijde království Tvoje?“

A On, Pán a Bůh náš, třetího dne vstal z mrtvých a byl mezi námi, pokud u veliké jasnosti nevstoupil do království svého. A my,

poznávše malou víru svou, posilnili jsme se v srdcích svých a odtud sejeme símě jeho.“

Do té se obrátil v tu stranu, odkud vyšel první nářek a mluvil hlasem již silnějším: „Proč naříkáte? Bůh sám se poddal mukám smrti a vy chcete, aby vás od ní uchránil? Lidé malé víry, pochopili jste jeho učení? Zdali vám slíbil jen tento jediný život? Hle přichází k vám a praví vám: „Pojďte mou cestou!“ Pozdvihuje vás k sobě a vy se rukama držíte země, volající: „Pane, zachraň nás!“

Já, prach před Bohem, ale před vámi apoštol Boží a náměstek, pravím vám jménem Kristovým: Není smrti nad vámi, ale život! Není před vámi smrt, ale nevyčerpatelné rozkoše! Ne slzy a pláč, ale zpěv! Ne otroctví, ale kralování!

Já, apoštol Boží, pravím k tobě, vdovo: syn tvůj neumřel, ale narodí se k životu věčnému a potěšíš se nad ním! — Tobě, otče, jemuž kati poskvřili dceru nevinnou, slibuji, že ji nalezneš bělejší nad lilie hebronské. Vám, matky, které rvou od sirotek, vám, kdo ztrácíte otce, vám, kteří naříkáte a žalujete, vám, kdo hleděti budete na smrt svých milých, vám, starostlivým a nešťastným, bázlivým a jdoucím na smrt jménem Kristovým pravím, že se vzbudíte jako ze sna k rannímu bdění, jako z noci na svítání Boží. Ve jménu Kristově, nechť spadne bělmo s očí vašich a nechť vzplanou srdce vaše!“ —

To pověděv, pozdvihl ruku, jakoby velel a oni ucítili novou krev v žilách, ustalo chvění, neboť nestál před nimi stařec vetřelý a ztrápený, ale vladař, který bral duše jejich a zvedal je z prachu a z bázně. Z očí mu plála větší a větší záře, sálala z něho síla majestátu, svatosti.

Hlavy se schylovaly před ním, když mluvil dále: „Sejete v pláči, abyste sklízeli s veselím, proč se lekáte moci zla? Nad zemí, nad Římem, nad hradbami měst je Pán, jenž přebývá ve vás. Kamení zvlhne slzami, písek prosákne krví, příkopy budou plny našich těl a já vám pravím: vy jste vítězi! Pán jde dobýt tohoto města zločinů, temnoty a pýchy, a vy jste legie jeho! A jako On vykoupil hříchy světa mukou a krví svou, tak chce, abyste vy vykoupili mukami a krví to hnízdo nepravosti. To vám oznamuje mými ústy.“

Rozepjal ruce, očima utkvěl ve výši, a jim srdce téměř ustávala flouci, neboť cítili, že jeho zrak vidí něco, co nemohou postřehnouti oči jejich. Tvář jeho byla proměněna, polita jasností a hleděl do výše v mlčení, jak by byl oněměl v roztoužení.

„Jsi to Ty, Pane, a ukazuješ mi cestu. Jakže, ó Kriste, nikoliv v Jerusalemě, ale v tomto městě satanově chceš založit sídlo své? Zde z těch slzí, z té krve chceš zbudovati církev svou? Zde, kde dnes vládne císař Nero, má stanouti čisté království tvoje? Ó, Pane, Pane! Přikazuješ nebojácným, aby z kostí svých zbudovali základ pod Sion světa a duchu mému přikazuješ ujmouti se vlády nad lidem země, hle, vléváš zdroj síly na slabé, aby se stali silnými a odtud přikazuješ mi pásti beránky své na věky věkův. Budiž veleben, jenž kážeš vítězi! Hosanna! Hosanna!“ — Buď vždy toho hoden, že ve tvých žilách koluje krev mučedníků, buď na katolickou víru vždy hrdý, statečný a katolické víře vždy věrný! —

V. ZACHOVEJ SI VŽDY MRAVNÍ ČISTOTU.

1. Jsi živý chrám Boží.

Naše chrámy jsou budovy posvátné, neboť jsou posvěceny pro služby Boží a přebývá v nich Ježíš Kristus v nejsvětější svátosti oltářní. Podobně i tvé tělo je něčím posvátným, neboť bylo posvěceno jako živý chrám Boží. Stalo se to při sv. křtu, kdy jsi po prvé obdržel milost posvěcující. Tehdy Duch sv. vstoupil do tvé duše, začal v ní přebývat a posvětil ji. Duše je však v celém těle. Proto Duch svatý posvětil nejen tvou duši, ale i celé tvé tělo. Bůh je jeden ve třech osobách. Proto kde je Duch svatý, je také Otec nebeský a Syn Boží. Stal ses tedy milostí posvěcující příbytkem trojjediného Boha. V Písmě sv. čteme: „Nevíte, že jste chrámem božím a že Duch svatý přebývá ve vás? Kdo kazí chrám Boží, toho zkazí Bůh. Neboť chrám Boží je svatý a tím jste vy.“ (I. Kor. 3, 16—17.) „Nuže, oslavujte a noste Boha v těle svém.“ (I. Kor. 6, 20.) A kolikrát jsi byl u sv. přijímání, tolikrát ses stal živým svato-
stánkem, neboť přebýval v tobě Syn Boží se svým svátostným Tělem. Proto čteme v Písmě svatém: „Nevíte, že těla vaše jsou údy Kristovy?“ (I. Kor. 6, 15.)

„Nesesmilníš!“

K celému tělu chovej se vždy s posvátnou úctou. Zvláště k jednomu ústrojí svého těla musíš se chovat s úctou nejšetrnější. Je to ústrojí, které Bůh v tobě zařídil, aby se v něm mohlo vytvořit símě pro nový lidský život. Tomu ústrojí říkáme ústrojí pohlavní. Je to něco vážného. Vyhýbej se lidem, kteří o tom mluví sprostě nebo o tom lehkomyslně žertují. Jsou to lidé buď nerozumní nebo obyčejně zkažení a mohli by zkazit i tebe. Toto ústrojí je jako pramen nového lidského života. Šestým přikázáním (Nesesmilníš!) chrání Bůh tento pramen před znečištěním, před hříchem.

Následkem hříchu dědičného jsme více nakloněni ke zlému než k dobrému. Proto některé části těla, zvláště části pohlavní zahalujeme. Je to nejen z úcty k tělu, ale zvláště proto, aby nedráždily k něčemu nedovolenému, ke hříchu.

Jen ti mají právo používatí tohoto důležitého ústrojí způsobem, jaký Bůh určil, které k tomu

Bůh posvětil platným svatým manželstvím. Kdo není v platném svatém manželství, je povinen nechávat ono ústrojí v úplném klidu a ničím je nedráždit ani zbytečnou myšlenkou, zbytečným obnažováním, zbytečným pohledem, zbytečným dotekem ani skutkem. Pro ty, kteří nejsou v platném svatém manželství a žijí ve stavu svobodném nebo vdoveckém, platí tato pravidla:

Není hříchem, co se děje z nutné potřeby, na příklad pro očištění těla, pro léčení nebo když někdo myslí na ty věci při vážném poučování. Rovněž není hříchem, kdyby někdo cítil tělesné podráždění, ačkoliv to nechtěl a ničím to nezavinil. Ať však v takovém případě obrátí pozornost k něčemu jinému nebo ať se modlí, aby mu Bůh pomával přemáhat toto pokušení. Člověk má své pudy ovládat a nemá jít za nimi slepě jako zvíře.

Bylo by lehkým hříchem proti studu (stydlivosti), kdyby někdo zbytečně, ze zvědavosti se oddával takovým myšlenkám, tak by pohlížel, mluvil, četl, zpíval, kreslil, se obnažoval, dotýkal, choval se k sobě nebo jiným, že by sobě nebo jiným zavinil malé tělesné podráždění. Bylo by to nestydaté. Nechť toho v takovém případě ihned zanechá, aby podráždění přestalo. Kdyby toho nezanechal, pak by snadno z toho mohl býti i těžký hřích proti mravní čistotě.

Bylo by těžkým hříchem proti mravní čistotě, kdyby se někdo oddával takovým myšlenkám, kdyby tak pohlížel, mluvil, četl, zpíval, kreslil, se obnažoval, dotýkal a choval k sobě nebo k jiným jen proto, aby se tělesně dráždil. Bylo by to nemravné (nepočetné, necudné). Takové hříchy škodí nejen duši, ale také tělu. Brání zdravému tělesnému a duševnímu vývinu mladého člověka.

Jeden podnikatel koupil usedlost, ve které chtěl především rozšířit zahradu. Nasázal proto na přilehlém poli násta stromků. Když nastalo jaro a nová míza proudila v mladých štěpech, neznámý pachatel se vplížil do zahrady a — patrně ze msty — nařízl téměř všechny stromky. Představte si zármutek a hněv majitele, když viděl, jak stromek za stromkem usychá . . . Jiné zakrněly a jen málokteré přestály ztrátu životodárné mízy . . .

Takový mladý stromek z jara — toť dorůstající hoch. Naříznuté stromky — toť tajné hříchy, které ubírají životní mízu a hlodají na životní síle . . . Jak smutně se dívá nebeský Hospodář na schnoucí stromek, který štípil ve svém sadě. Škoda zkaženého mladého života . . .

Jeden muž vzpomíná: „Jako hoch jsem se dostal do márnice. Tam ležel v otevřené rakvi mrtvý mladý muž a vedle rakve seděl stařec. Když jsem vešel, natáhl stařec ruku směrem k rakvi a řekl: „Podívej se sem dobře, malý chlapečku! Podíval ses už dobře? On byl kdysi takový, jako ty a mohl se stát starým jako já. Nezachovával šesté přikázání Boží a tím zničil své zdraví a zahubil svůj mladý život . . . Chlapče, znáš desatero Božích přikázání? Napiš si šesté přikázání na krabici svých hraček, napiš si je na skříň se svými knihami, napiš si je na stůl, napiš si je na svoje lůžko! Drahý hochu, ohnivým písmem zapiš si šesté přikázání do svého srdce a nikdy nezapomeň, co ti ukládá šesté přikázání, nikdy nezapomeň na to, co jsi tu dnes viděl a slyšel. Tomu, kdo tu leží mrtvý, chtěl bych to přikázání dát na víko jeho rakve, ale už je pozdě . . .“ Pamatuj i ty v celém svém životě na šesté přikázání a vždy je zachovávej!

Když někdo úmyslně a jakýmkoli způsobem dráždí toto ústrojí, dopouští se tím hříchu sebeprznění neboli onanie (masturbace). Je to nerozum, velká chyba a těžký hřích. Takový nešťastník kazí tím svůj charakter a podráývá si tím i zdraví, když se toho dopouští častěji. Škoda na zdraví se ovšem neprojevuje vždy ihned, ale později jistě. Sebeprznění ruší pohlavní žlázy v jejich klidném vývoji, nutí je k činnosti, kterou by měly vykonávat teprve po více letech a překáží jim v náležitém plnění jejich přítomného úkolu. Tímto úkolem je nerušené vnitřní vyměšování důležitých látek — hormonů —, které jsou velmi důležité k tomu, aby se hoch mohl vyvinout ve zdatného muže.

Následky sebeprznění nebývají v každém případě u každého stejné. Ale velmi často, zvláště když hřích bývá páchan častěji, mizívá všecka tělesná i duševní svěžest, mladý člověk nabývá mdlého, unaveného vzezření, stává se sklíčeným, pohled má zakalený a nejistý. Uvadlé, malátné, vyžilé rysy takových žalostných postav prozrazují příliš jasně, že se dopouštějí hříchu na samém zdroji života. Ale i na těch, kteří se toho hříchu dopouštějí méně často, lze někdy pozorovat jeho neblahé následky.

Velmi poučné je vyznání jistého mladého muže: „Ve čtrnácti letech,“ tak píše, „byl jsem sveden k tomuto hříchu. Teprve po vaší přednášce bylo mi úplně jasno, co jsem několik let dělal. Má pýcha a má zatvrzelost zdržovaly mne, že jsem vám již tenkrát nepověděl všechno ústně . . . Nyní jsem přemohl temnotu, hřích. Podařilo se mi to po těžkých bojích! Ale spadlo to se mne jako těžké břímě a já jsem volný! Myslím, že jsem teď poctivý, upřímný člověk a cítím, že jsem opět čistý

člověk!“ Dále ještě vyznává: „Když se mne dříve někdo ptal, jak se mám, musil jsem vždycky odpovídati: „Jsem všecek unavený. Nyní jsem čerstvý a svěží.“

Jiný list, který tu z části otiskujeme, může býti leckomu k pomoci a k povzbuzení. „Nejprve mohu říci, že se mi také nadále podařilo zůstat věrným dobrému předsevzetí. Když mi to bývá někde těžké, tu si říkávám: tisíc láter, teď chci vědět, kdo je silnější — Bůh nebo ďábel — a to mi pomůže. Když pohlížím nazpět na svá minulá léta, myslím si: byl jsi ale hloupý kluk, že jsi neobrátil již dříve! — Dovězte, prosím, všem takovým mladým lidem, kteří zakoušeli stejné těžkosti jako já, že obrát je možný a že jenom v tom je štěstí a spokojenost pro toho, kdo klesl.“ (Hardy Schilgen, Ty a ona, Brtnice 1924, 40—41.)

3. Co dovede způsobit hřích nečistoty.

1. Petr Bandinelli. — Bylo to asi r. 1480, kdy slavný malíř Leonardo da Vinci se chystal vytvořit v jídelně kláštera Santa Maria della Grazia v Miláně obraz poslední večeře Páně. Chtěl znázornit výjev, jak Pán Ježíš udiveným apoštolům dává najevo přehořký zármutek svého srdce slovy: „Jeden z vás mne zradí.“

Vypravuje se toto: Umělec hledal po celém městě vhodné výrazné tváře pro jednotlivé osoby obrazu. Pro osobu Spasitele našel v klášteře mladého muže s obličejem plným dobroty, mírnosti a s oduševnělým okem, v němž se zrcadlil tichý smutek a zároveň nebe radosti a čistoty. Na ulici pak potkal ho jednou jinou sličný jako svěží květ s dlouhými kadeřemi a s nevinným úsměvem na jemných rtech. Ten byl modelem pro miláčka Páně, svatého Jana. Byl to Petr Bandinelli.

Umělec Leonardo pátral dále po vzorech pro ostatní apoštoly. Ponenáhlu je našel, neboť pracoval na svém obraze plných třicet let. Vzácný obraz byl už skoro hotov, jenom jedno místo zelo ještě prázdnou: Jidášovo. Pro toho nemohl Leonardo najít vhodného vzoru. Kdysi večer spatřil mistr muže nepořádně oděného, s nejistým zrakem, se zachmuřeným čelem a s rozčuchanými vlasy. Skutečný Jidáš! Leonardo se k němu obrátil a tázal se ho, zdali by mu chtěl stát modelem v klášteře Santa Maria della Grazia.

Neznámý slíbil a přišel. Když však upozoroval, že ho Leonardo chce užít k modelu pro Jidáše, zbledl a dal se do pláče. Mistr nad tím projevil svůj podiv. A tu nešťastník se vzlykotem zvolal: „Což mne neznáte? Byl jsem vám modelem, když jste

před lety maloval sv. Jana, miláčka Páně. Ach, tehdy jsem byl hodným mladíkem a všichni mě měli rádi. Teď jsem člověkem špatným a zkaženým a všichni dobří mne nenávidí . . .“

„A jak to, že jste se tak změnil?“ „To víte, veselá společnost, opojné víno a krásné ženy . . . Bože můj, to jsem to dopracoval.“

2. Poslední vzkaz umírajícího. — Byl to smutný výjev. Kněz zaopatřil na smrt nemocného mladíka a již odcházel. Nemocný ho ještě zastavil: „Velebný pane, prosím vás, ještě chvíli počkejte. Chci vám na rozloučenou něco povědět. Vím, že už dlouho nebudu, každou chvíli čekám smrt. Mrzí mne, že tím způsobím tak velikou bolest svým rodičům. Maminka a tatínek jistě přemýšlejí, jak a kde jsem si mohl tak zlou nemoc uhnat. Nevědí, že jsem si tu nemoc sám zavínil. Ještě dnes vidím ten strom, pod kterým mne kamarád naučil dělat ony ohavné věci. Tak jsem si na to navykl, že jsem se stal otrokem toho svého zlého návyku. Jako z nabodnutého stromku odtéká míza a stromek počne usychat a hynout, podobně i z mého těla počala odtékat moje životní síla, počal jsem chřadnout a teď umírám . . . Jsem už na všechno připraven, jsem se svým životem hotov, ale do posledního dechu mne bude bolet, že těma rukama, ano, těma vlastníma rukama jsem si vykopal hrob . . .“ Když to dopověděl, propukl v usedavý pláč . . . Když se trochu uklidnil, dodal: „Prosím vás, řekněte tento můj příběh mladým lidem, aby se chránili takových špinavých kousků a nemuseli jednou tak naříkat nad svým zkaženým a zničeným životem, jako já . . .“

Po lístku lísteček opadal,
stvol zbyl jen z bělostné lilie,
zmizel květ, ptáče už nezpívá
a jenom vichřice zasténá . . .
Ó, květe bělostný lilie,
jak jsi se rozpadl v prach a troud!
Jediné rosné ty krůpěje
na tobě nechtějí, nechtějí schnout . . .

(Sládek.)

Hříchy proti mravní čistotě poskvvrňují v člověku všechno, co je v něm vyššího a lepšího, takže takový člověk ztrácí úctu k sobě, sám sebou pohrdá, je zmítán a štván bodavými výčitkami svědomí: „Jsouce dětmi božími, zdělili jsme pudovou nenávisť ke všemu hříchu. Vědomí, že urážíme Boží obraz v sobě, svůj ideál mužství nebo ženství dává žihadlo neřesti, o níž jsme se

domnívali, že poskytne rozkoše. Tento pocit urážky vlastního svědomí, toto pohanění božství v nás, mění prchavou rozkoš v trvalá muka.

Měli byste se jen podívat na smutné, hříchem poskvrněné obličejy pouličních žen, měli byste slyšet jejich dutý, falešný smích, trapnější nežli slzy a poznali byste zklamání neřestí. Není možno, aby z ní mohl čerpat štěstí. Vše, co v ní jest, je toliko toliko chvilkové vzrušení, nervosní rozveselení, pěna na povrchu sklenice, jež ukrývá smrtící jed na dně. (O. Swett Marden, *Mlčení je zločin*, Praha 1925, 122.)

4. Nejhorší jed pro duši.

Hříchy proti mravní čistotě působí zhoubně na vlohý duševní. Čím je tělesné ústrojí mladší, tím záhubněji působí na ně tyto hříchy: paměť slábne, rozum otupuje a vůle malátní. Kolik nadějných mladých lidí utone v bažině nemravnosti! Takoví si vlastníma rukama předčasně vykopávají hrob! Až je pozdě, potom litují... Lékař MUDr. J. Barth prohlásil: „I zabývání se v duchu nečistými smyslnými obrazy působí zhoubně na mozek, na rozumovou činnost a paměť.“ Zato čistá duše má jasný úsudek rozumový a nesmírnou sílu vůle!

Nemravnost vyvolává odpor k Bohu a vede často k úplnému odvratu od Boha. Člověk, který je v bahně smilstva, nerad se modlívá, vyhýbá se mši svaté a zvlášť pocituje nechuť k sv. zpovědi a k sv. přijímání. Najednou má plno námitek proti sv. zpovědi, že prý není třeba se ze hříchů vyznávat, stačí prý zpověď všeobecná, jak to mají v jiných „církvích“ anebo stačí prý jen lítost bez zpovědi, že prý nepotřebují prostředníka mezi Bohem a mezi sebou a ostatně tělu prý se má vyhovět ve všem, co žádá. Pak začíná víra takových slábnout, jako když v lampě dochází olej a pojednou „lampa, co temně hořela, prskla a zhasla docela,“ lampa živé víry... Stává se nejednou, že takoví ani na smrtelné posteli nechtějí se smířit s Bohem, umírají ve svých hříších v odvratu od Boha, a v tomto odvratu od Boha zůstávají vlastní vinou po celou věčnost...

Výstižně praví o smilstvu Písmo svaté: „Cesta do pekel jsou jeho stezky.“ (Přisl. 7, 27.) Vroucně se proto modlívej: „Od ducha smilného, vysvobod' nás Pane...“ Smilstvo však poskvřňuje nejen duši, ale i tělo, které je živý chrám Boží.

5. Nejhorší jed pro tělo.

Kdo se dopouští hříchů proti mravní čistotě, hřeší proti prameni nového lidského života,

zakaluje, otravuje tento pramen a proto často trpí následky jeho hříchů on i jeho potomci. Jaká to lehkomyšlnost, nesvědomitost a bezcitnost od takových lidí! Nejsmutnější jsou ony případy, kdy někteří zplozují děti, ačkoliv je někdo z nich nakažen nebezpečnou pohlavní nemocí. Na takové případy se vztahují slova Písma sv.: „Bůh do třetího a čtvrtého kolena stíhá syny za nepravosti otců.“ (II. Mojž. 20, 5.) Takové nešťastné děti potom celý svůj život mají trpkou vzpomínku na své rodiče nebo prarodiče a žalují na ně: „Otcové naši zhřešili, ale my jejich nepravosti neseme.“ (Pláč Jer. 5, 7.) Někdy na tom neštěstí má vinu muž, někdy také žena. Univerzitní profesor MUDr. Josef Hyníe píše: „Skoro každá žena, která se veřejně nabízí k pohlavním stykům, je nebezpečná, může být zdrojem pohlavní nákazy.“ (Mladé mužství, Praha 1941, 45.)

Dr. Ad. Pelikán T. J. vypravuje: „Někdo před lety se nakazil pohlavní nemocí. Co za osm let své nemoci prodělal hrozných utrpení tělesných, ponížení duševních, ztrát peněžitých, důtek od představených pro svou ochablost ve službě, dalo by se nazvat mučednictvím. A v nemocnici leží jeho žena, vyhublá, ztrápená, bídná kostra. Vedle lůžka stojí osmileté dítě, plné katarů a chorob. Matka plakala a svěřovala se: ‚Za deset let, co jsem vdaná, ani hodinu jsem nebyla zdravá.‘ Opravdu mučednictví za mužův hřích a jeho lehkomyšlný krok.“ (Ovoce se stromu poznání, Praha 1941, 33.)

Nakažlivé pohlavní choroby jsou velmi zhoubné a také dědičně přenosné. Nákaza se šíří obyčejně pohlavním stykem s nakaženou osobou. Někdo však se nakazil i jiným způsobem, na př. políbením na rty, použitím sedacího klosetu, znečištěného příboru nebo takové sklenice v restauraci nebo že bral po jiném něco do úst a podobně. Takové případy bývají ovšem jen velmi řídké, ale přece jsou možné. Pohlavní nemoci nelze vždy úplně a bez následků vyléčit, zejména tehdy ne, když se začalo s léčením pozdě.

J. M. Horák píše: „Slyšel jsem kdysi životní tragedii mladého muže. Vystudoval s vyznamenáním, on, syn významných rodičů. Mladík velmi hodný. Muž, který měl před sebou život plný nejskvělejších nadějí. Založil si svou existenci jako právník a pak se zasnoubil. A po zasnoubení slavil rozloučení se svobodným životem, se svými kamarády. Přebrali a v tomto stavu octl se pak s některými druhy v domě, kde hřích má svoje žalostné sídlo . . . I on zhřešil. Po prvé prý v životě . . . a netušil, že v té chvíli strašlivý jed vniká do jeho těla . . . nakazil se a pak se dostavily důsledky nákazy, oslepl, zešlehl . . .“

A tuceť let ztrávil v blázinci než umřel . . .“ (Otčenáš, Praha 115.)

Hrůzou, odporem a ošklivostí tě naplňuje pouhá myšlenka na tyto choroby. Je však zaručený prostředek, který tě takových chorob může uchránit: tím prostředkem je čistý, mravný život. Lékaři také doporučují, aby před sňatkem muž i žena dali si vystavit od svědomitého lékaře vysvědčení o svém zdraví, aby mohli mít jistotu o zdraví a nemuseli se obávat, že by snad manželské spojení znamenalo nešťastný život pro ně i pro rodinu. Každý, kdo vstupuje do manželství, je povinen přenést rodinnou krev čistou a nezkaženou.

6. Jen čisté mládí je krásné.

Pravou ušlechtilostí, krásu a sílu dává hochu a mladému muži zejména mravní čistota. Krásný je pohled na čistého, nezkaženého hochu a mladého muže. Jak klidně, jasně a radostně se dívá, jak září nadpozemskou nádherou. Uprímné rysy obličeje prozrazují, že ještě nebyly znetvořeny nízkou náruživostí. Žádná pozemská nádhera se nedá přirovnat k této kráse. Ve tváři čistého mladého muže vidíme odraz nebeské krásy. Je to něco ještě krásnějšího než pohled na hluboce modrou oblohu bez mráček, něco krásnějšího než pohled na hvězdy o půlnoci jasně zářící, něco čistšího, než třpyt ranní rosy v paprscích slunce a než křišťálový horský potok . . . „Velké myšlenky a čisté srdce je to, co si máme vyprositi od Boha“ — napsal Goethe.

Výstižným obrazem čistého hochu a mladého muže je lilie, která za letního rána ponejprv otevře bělostný kalich. Její sněhovou bělost neposkvrnil dosud ani prášek, její jemňoučký samet nesetřelo žádné dotknutí a nádhernou vůní doplňuje radost pohledu. Každý člověk je sochařem své tváře. Krása není pouze v zevnějšku, v tělesných formách, nýbrž je také ve výrazu oka, neboť z oka se dívá duše každého člověka. Když duše je krásná, i pohled je krásný. Znamý myslitel Rousseau prohlásil: „Ukažte mi devatenáctiletého mladíka, který je ještě čistý a já prohlašuji: ten mladý člověk je největší ozdobou světa.“ Mravní čistota je nejen krása, ale i síla. Jen čistý je silný!

7. Jen čisté mládí je radostné.

Mravní čistota dává také pravou radost. Jen ten člověk má skutečně pravou, čistou, nezkalenou radost, jehož duše si může říci: daří se mi dobře! Nemá proto pravé

radosti člověk, který nezachovává mravní čistotu. Jak by mohl býti opravdu vesel, když jeho duše křičí bolestí? Člověk nečistý dovede snad také žertovat nebo se smát, že je to slyšet i daleko, ale jeho žerty nepůsobí. Dělá-li někdo nečisté vtipy a směje se jim, pak je to hrubý, sprostý smích, který se více podobá řehtání zvířete než radostnému smíchu šťastného člověka. Zachováš-li si mravní čistotu, zachováš si tím i pravou radost.

8. Jen čisté mládí je ušlechtilé.

Mravní čistotou si zachováš i svou lidskou důstojnost. Co dělá člověka člověkem není jen jeho tělo, neboť to má mnoho společného se zvířetem. Člověka dělá člověkem jeho duše. U koho duše vítězí nad pudy těla, u toho se zachová také lidská důstojnost. Tím také ukazuje člověk svou sílu, neboť jen podle pudů žije zvíře. Pud ovládnout dovede jen člověk! Tím ovšem neříkáme, že pudy jsou vůbec něco špatného. I pudy dal lidem Bůh, jako na př. pud po výživě, pud po činnosti a jiné pudy, které slouží k tomu, aby si člověk zachovával život a pud pohlavní, aby se na světě udrželo lidské pokolení. Co je pro auto motor, tím jsou pro člověka pudy. Motor i auto se musí řídit a pudy také. Kdyby se nechalo auto jeti úplně volně bez řidiče, špatně by to dopadlo. Stejně špatně to dopadá u toho, kdo své pudy neovládá a jde slepě za nimi. Rozumný člověk používá pudů tak, jak to přikazuje Bůh a nejedná ani v tom směru nikdy proti jeho zákonům. Pudy mají člověku sloužit, člověk nemá jím nikdy hříšně otročit. Šesté přikázání boží chrání člověka před tím, aby se nestal otrokem pudu pohlavního.

9. Jen čisté mládí je dobrým základem zdraví.

Kdyby ti někdo říkal, že život mravně čistý a zdrženlivý je zdraví škodlivý, pak je to tvrzení úplně nesprávné. Lékař MUDr. May k tomu prohlašuje: „Za své téměř třicetileté praxe léčil jsem již nesmírně mnoho obětí chlípnosti, avšak ani jednoho, jenž by měl proč litovat, že žil ctnostně a zdrženlivě.“ (H. Schilgen, Ty a on, Brtnice 1930, 34.) Lékař a profesor MUDr. Mantegazza se o tom vyjádřil takto: „Viděl jsem již mnohé, kteří nemravností to přivedli k naprosté ochablosti, blbosti a ochromení. Vím, že mohu vypočítat nejméně na dvacet nemocí, které bývají ovocem nemravnosti. Neviděl jsem však ani jediné nemoci, která by byla způsobena mravní čistotou... Všichni, zvláště pak mládež mohou poznati na sobě dobrodiní mravní čistoty. Paměť je hotová a pevná, myšlenky živé a plodné, vůle silná a charakter se zocelí v energii, o níž zpustlíci

nemají ponětí. Žádné zrcadlo neukazuje nám okolí v tak nebeských barvách jako mravní čistota, jež vrhá jako hranol duhové barvy na všechny věci a poskytuje nezkalenou blaženost.“ A náš odborník universitní profesor MUDr. Josef Hynie podává názor nynější vědy lékařské v této otázce: „Nelze tvrdit, že by u zdravých lidí pouhé opomíjení sexuálních (pohlavních) záležitostí mělo nějaké škodlivé následky pro jejich zdraví v tom období, kdy jsou soustředěni na nějakou jinou činnost . . . Jako není hanbou otevřeně prohlašovat, že muž je abstinents a nekuřák, snad také přijde doba, že bude možno veřejně prohlašovat svou abstinenci (zdrženlivost) v pohlavním ohledu.“ (Sexuální život a jeho nedostatky, Praha, 158.)

Na mezinárodním sjezdu pro zdraví a péči o mravnost v Bruselu bylo přijato toto usnesení: „Je zvláště třeba poučovati mládež, že zdrženlivý život nejen neškodí zdraví, nýbrž zaslouží svého doporučení s lékařského i zdravotního stanoviska.“ A profesor Gruber píše podle výsledků vědeckých studií v této otázce: „Není ani stínu důkazu, že by zdrženlivost škodila zdraví. Naopak — všichni, kteří musejí vykonávat těžkou práci duševní a tělesnou, pocítují právě při nejvyšším napětí duševních a tělesných sil, jak zvyšuje pohlavní zdrženlivost jejich pracovní schopnost.“ (Uvádí Dr. Tih. Tóth, Čisté dospívání, Praha 1936, 132.) Stejně soudí řada jiných nejlepších lékařů.

Pro nás je to samozřejmé, že nemůže škodit zdraví život mravně čistý, neboť též Bůh, který dal přikázání „nesesmilníš“, dal také přikázání „nezabiješ“, kterýmžto přikázáním poroučí šetřit život a zdraví.

10. Jen čisté mládí je Bohu milé.

Kdo má mravní čistotu, je milý nejen lidem, ale je milý zvláště Bohu. Ježíš Kristus řekl: „Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.“ (Mat. 5, 8.) Blahoslavení, to jest nevýslovně blažení, šťastní; blažení už zde na světě a zvláště jednou po smrti v nebi. Takové osoby Kristus nad jiné miluje a chystá jim v nebi zvláštní odměnu. Té odměny budou požívat v jeho blízkosti s Pannou Marií, se sv. Josefem, se sv. Janem apoštolem-miláčkem Páně, se sv. Aloisem, se sv. Anežkou, sv. Terezií od Ježíška a s jinými svatými, kteří jsou ozdobeni mravní čistotou. Takoví nebešťané následují Beránka

Božšho, kamkoliv jde a zpívají mu píseň novou, které se může naučiti jen ten, kdo si zachoval neporušenou mravní čistotu. (Viz Zjev. 14, 3—4.)

11. Velký příkaz mládí: žij čistě!

Jsou různé rady a příkazy, které se dávají mladým lidem. Zvlášť důležitý je příkaz: „Uchovej se čistým! Neposlouchejte těch, kdož vám říkají, že neřest je nezbytná. Nic není nezbytného, co je špatné. Každá neřest je slabost. Neřest a svěžest nemají nic společného, ba vylučují se navzájem. Čistota je síla, zdraví, moc, charakter. Je to jakoby něco božského v člověku. — (O. Swett Marden, Mlčetí je zločin, Praha 1925, 9.) Čisté mládí dává ti záruku štěstí životního i věčného. Je možno dnes žít čistě? — Slyšme odpověď jednoho lékaře. Bylo to ve vybrané společnosti. Mluvílo se o nejrůznějších věcech. Také se mluvilo o mravním životě. Tu někdo prohodil, že za dnešních poměrů, kdy je kolem tolik lákadel a dráždidel, není prý mladému člověku možno žít čistě. Přítomný mladý lékař prohlásil: „Pánové, studoval jsem lékařství ve větších městech a také jsem zdokonaloval své vzdělání v Paříži. Měl jsem dosti různých příležitostí a vyznávám se upřímně, i dost pokušení. Avšak Bůh je mi svědkem: stojím zde před vámi čist.“

Je to nebezpečná lež, když někdo tvrdí, že mladému člověku prý nelze překonat pud pohlavní a proto prý nemůže žít čistě. Toliko jediný pud si vyžaduje ukojení u každého člověka a sice pud po výživě, neboť ukojení pudu po výživě je podmínkou zachování života každého jednotlivce. Kdyby člověk neukojoval pud po výživě, zahynul by. Nepotřebuje však k zachování svého života ukojování pudu pohlavního, neboť tento pud je určen nikoli k zachování života jednotlivce, nýbrž lidského pokolení. Je tudíž tento pud překonatelný a člověku možno žít čistě. Dr. Meyer k tomu poznamenává: „Záminka nepřekonatelnosti pohlavního pudu je největší lží, jejímiž hroznými následky stůně celé lidstvo.“ (Uvádí Dr. Tih. Tóth, Čisté dospívání, Praha 1936, 132.) Jen čisté mládí dává záruku životního štěstí!

12. Mnoho mladých mužů a dívek žije čistě, žij čistě i Ty!

Náš universitní profesor MUDr. Josef Hynie píše: „Dnes je dost takových lidí, kteří o sobě s hrdostí prohlašují, že nepijí alkoholu, nekouří, pohrdají styky s prodejními ženami

a planým tělesným pohlavním vydražďováním. Z takových lidí nám vyrůstá nová, lepší generace, která bohdá bude mít čistší poměr k celému životu i k druhému pohlaví. Jí nejde o nízké tělesné podněty . . ., ale především o vyšší cíle, v jejichž službách nachází člověk teprve opravdové životní uspokojení.“ (Mladé mužství, Praha 1941, 65.)

Je to potěšitelné a povzbuzující, že máme mnoho mladých mužů a dívek, kteří žijí opravdu mravně čistě. Prohlásil to přímo a s radostí vynikající lékař MUDr. R. Biot, když napsal ve sborníku přednášek lyonské lékařské společnosti z r. 1936 tato slova: „Prohlašuji, protože to vím jako lékař z pramenů, o jejichž upřímnosti jsem zcela přesvědčen: veliký počet odrostlých jinochů a dívek zachovává čistotu úplnou a uvědomělou. Je jich nyní více, než bývalo dříve. Jednou z příčin tohoto pokroku je rozkvět sdružení mládeže . . ., v níž se upevňuje náboženský duch.“ (Dr. B. Vašek, Doba úzkosti a varu, Praha 1936, 63.)

Jistě chceš si vždy zachovat neporušenou mravní čistotu. Když se neoženíš, mládeneckou čistotu po celý život, oženíš-li se, mládeneckou čistotu až do manželství a pak čistotu manželskou, kterou se myslí věrný a spořádaný manželský život.

VI. KTERÝMI PROSTŘEDKY SI ZACHOVÁŠ MRAVNÍ ČISTOTU?

1. Zachovej si vždy stud!

1. Tvé tělo je posvátné. — Žádná pozemská bytost nemá tělo tak dokonalé a krásné, jako člověk. Již starořímský pohanský lékař a filosof Galenus napsal ve své knize, v níž popisuje tělo lidské: „Moje kniha o těle lidském je oslavný zpěv o Stvořiteli.“ Tvoje tělo však není pouze mistrným dílem Božím, ono se stalo milostí posvěcující dokonce i živým chrámem Božím! Častěji se proto zamysli nad slovy apoštola sv. Pavla: „Aneb, nevíte-li, že tělo vaše je chrámem Ducha svatého? Nuže, oslavujte a noste Boha v těle svém.“ (I. Kor. 6, 19—20.) „Aneb, nevíte-li, že jste chrámem Božím a že Duch Svatý přebývá ve vás? Kdo kazí chrám Boží, toho zkazí Bůh. Neboť chrám Boží je svatý a tím jste vy.“ (I. Kor. 3, 16—17.)

Křtem svatým byli jsme zároveň přijati do církve katolické. Církev katolická je jako tajemné tělo samého Ježíše Krista. Stali jsme se tudíž křtem svatým údý jeho tajemného, svatého

Těla. Proto píše apoštol sv. Pavel : „Aneb, nevíte-li, že těla vaše jsou údy Kristovy?“ (I. Kor. 6, 15.) A nejen to. Častěji si vzpomeň : kolikrát jsem byl u sv. přijímání, tolikrát jsem se stal živým svatostánkem Pána Ježíše . . . Jak posvátné je proto tělo každého z vás ! Jak uctivě máš proto na své tělo pohlížet, uctivě je zahalovat a uctivě se k němu chovat. Máš právo totéž žádati i od jiných.

2. Odkud je v těle náklonnost k zlému? — Tak posvátné je dle víry křesťanské tělo lidské a přece se v něm někdy ozývají sklony zlé, pokušení k hříchu. Jak je to možné? Je to následek prvotního hříchu. Zprvu tomu tak nebylo. Naši prarodiče vyšli od Boha-Stvořitele jen s dobrými náklonnostmi tělesnými. Dokud Boha poslouchali, byli jako nevinné děti. — Ačkoliv neměli na sobě šatů, nestyděli se, poněvadž tělo je k hříchu nedráždilo, byl úplný soulad mezi tělem a duší. Jakmile však Boha neposlechli a zhřešili, už nemohli snést klidně pohled na neoděné tělo. Písmo sv. praví, že se ukryli a dělali si zástěry. Proč? Hříchem prvotním ztratili nejen milost posvěcující a mnoho jiných darů Božích, ale také byl porušen soulad mezi duší a tělem, neoděné tělo začalo být pokušením k hříchu. Od té doby se slušní lidé vždy oblékají, a to nejen na ochranu proti špatnému počasí, ale také na ochranu studu, aby tělo nebylo dráždilem k hříchu pro druhé.

3. Stud. — Aby nás Bůh co nejvíce chránil hříchů, k nimž pokouší tělo, proto nám vložil do duše posvátný cit, že se z lidského těla nemá odhalovati nebo zdůrazňovati šatem nic, co by vzbuzovalo u druhých pohlavní myšlenky a pocity. Tomu posvátnému citu říkáme stud. Bůh ti vložil do srdce posvátný cit studu, abys věděl, co se sluší a co se nesluší. Podle toho se také vždy chovej k sobě a k jiným. Buď na svůj stud vždy hrdý, vždy jej zachovávej, ať se to komu líbí anebo nelíbí a chraň jej proti každému !

Stud je ochrannou hradbou kolem mravní čistoty. Když tato hradba je pevná, i mravní čistota je v bezpečí. Kdyby však tato hradba byla někde prolomena, je v nebezpečí i čistota. Dobře vyvinutý stud je nejlepší ochranou mravní čistoty. Je ochranou daleko lepší než nejlepší poučení. Je proto velmi důležité, aby stud byl vždy a všude zachováván.

4. Co vidíme dnes? — Některé dívky ubíjejí stud u sebe a u jiných dráždivým oděvem. Tak škodí nejen jiným, ale také sobě. Jiným škodí tím, že je přivádějí do

pokoušení: hřích druhých je v tom případě zároveň hříchem jejich. Na takové se vztahují přísná slova Ježíše Krista: „Běda člověku tomu, skrze něhož přichází pohoršení!“ (Mat. 18, 7.) Škodí však také sobě, neboť tím hřeší a přivádějí sebe do nebezpečí, že budou od jiných sváděny k dalším hříchům. Mnozí je budou považovat za lehkomyšlné a budou se domnívat, že si mohou k nim všechno dovolit. Zároveň se vydávají v nebezpečí nešťastného manželství. Základem šťastného manželství je láska pravá, totiž láska nejen k tělu, ale především k duši. Když některá své tělo příliš vystavuje dráždivým oblékáním, může z toho vzniknout u mnohého „láska“ jen k tělu, totiž živočišná žádost užití toho těla a nikoliv láska pravá k duši. To bývá nejčastěji příčinou nešťastného manželství, rozvodů a rozluk, poněvadž v takovém případě muž se brzy nabaží těla jednoho a touží potom zase po jiném.

Na neslušném odívání dívek a žen mají velkou vinu mužové. Dívka a žena má to již ve své povaze, že chce na sebe upoutat pozornost a chce se líbit. Proto se obyčejně obléká tak, aby co nej-snáze dosáhla svého cíle. Když tedy mužové věnují pozornost dívkám a ženám výstředněji oděným, pak na muže padá z velké části odpovědnost za toto zlo. Kdyby si mužové nevšímalí takových dívek a žen, a věnovali by více pozornosti těm, které jsou oděny slušně a zdrženlivě, pak by také brzy přestaly různé ty dnešní módní výstřednosti.

Při koupání mají býti slušné plavky. Slušný mladý muž se při koupání vyhýbá společnosti ženské, nechodí v plavkách na veřejná frekventovaná místa, nevystavuje své obnažené tělo a také při sportu dbá požadavku studu. Jaká však bývá skutečnost? V době letní vidíme kult nahoty skoro při každém kroku: při cvičení a sportu, při společném slunění a koupání hochů i dívek dohromady v koupacím úboru naprosto nedostačném. Na veřejných silnicích, na návších a náměstích potkáváme v době letní v koupacím úboru nejen děti, nýbrž i mládež dospívající, ba dospělé. A v jakém úboru! K tomu si ještě vzpomeňme na různé obrázkové časopisy, reklamy, výkladní skříně, na film a divadlo, jistý druh četby, mnohé tance a jiné smutné úkazy pošlapání studu. Kam to směřuje?

Ať se nikdo neodvolává na divochy v horkých krajích. Slavný národopisec Dr. Koppers zjišťuje v knize „Národové a kultury“: „Ženu ve vlastní prakuře nikde nenalzáme beze

všeho šatu. Zde platí pravidlo bez výjimky. Co dráždí, zakrývá se.“ A dále dokazuje, že šat i v dobách nejstarších není pouze ozdobou nebo jen ochranou proti nepříznivým vlivům povětrnosti a proti poranění, neboť pak by ho potřebovaly nejvíce malé děti a právě ty v horkých krajinách ho nemají. Není ani znakem vdaných žen, neboť pak by nebylo možno vysvětliti šat dívek před sňatkem. Nezbyvá než uznat, že šat vznikl jen z vrozeného studu. Odložení šatů u národů totemizovaných je již z doby pozdější a bylo zaviněno mravním úpadkem.

Co soudí o kultu nahoty věhlasní lékaři? Předsednictvo spolku lékařů pro sexuální etiku zjistilo, že u mnohých duševních nemocí první známkou duševního onemocnění je ztráta pocitu studu. V resoluci bylo prohlášeno: „Spolek lékařů pro sexuální etiku má za svou povinnost vyzvat všechny lékaře k rozhodnému stanovisku proti stále více se šířícím výstřelkům hnutí kultu nahoty. Národu se musí objasnit, že jsou v tom stále vážná nebezpečí v ohledu mravním a tím nakonec také v ohledu zdravotním.

Je naší povinností poukázat na to, že lze pěstovat kulturu těla dostatečně a naprosto účelně takovým způsobem, aby se zabránilo odkládání posledních závojů vůči druhému pohlaví. Musíme protestovat proti mylnému a klamnému názoru, že úplná nahota je v zájmu zdravotním a že navyknutím na úplnou nahotu přestanou erotické myšlenky. Ani nám lékařům, ani lidu nelze předstírat takové nepravdy, které se nestanou pravdami tím, že snad jim někdo věří.

Musíme zřetelně prohlásit, že musí býti bezpodmínečně zachován přirozený pocit stydlivosti ve své přírodní a oprávněné formě, třebaže nejsme pro přehnanou pruderii. Neboť v tomto pocitu studu vidíme výraz úcty k sobě a k vlastní osobnosti. Podkopávají tento pocit znamená podkopávají mravní základy osobnosti.“ (Jos. Fattinger, Katecheta vypravuje, I., Olomouc 1935, 442—443.) Zcela bez studu je toliko zvíře. Kdo v sobě stud zašlapal, klesá na úroveň zvířete.

5. Stud je mravní zábranou jednotlivců, rodin a celého národa. — Kdo odhodil posvátné roucho studu, dělá pohoršení, dává špatný příklad, snadno klesá do různých hříchů při nejbližší příležitosti a strhuje s sebou i jiné. Kde

hyne stud u jednotlivců, tam také brzy i v rodinách, v osadách a městech, v kraji, v zemi, až konečně celý národ je prožrán rakovinou nemravnosti, na kterou bídne odumírá, hyne... — Národ mravnější, a proto zdravější a silnější přijde na jeho místo. Tam vede pošlapání studu. Můžeme proto tvrdit, že ten, kdo u nás jakýmkoliv způsobem otupuje stud a tím i mravnost, je nejškrytějším a nejnebezpečnějším nepřítelem našeho národa. Zejména národ početně slabší musí zmobilisovat všechny své síly, aby byl mravně silnější, neboť jen tím může zabezpečit svou odolnost proti všem nepřítelům a zabezpečit svou budoucnost. Je proto špatným vlastencem, kdo otupuje stud a tím i mravnost v národě.

Bez nadsázky můžeme prohlásit: o osudu národů se nerozhoduje s konečnou platností u stolů vládních porad, ani v hlavních stanech generálních štábů nebo na poli bitevním, politickém, mezinárodním, nýbrž, zcela v tichu na poli studu, na místě, kde se spolu setkávají dívka a hoch, žena a muž, na poli mravní čistoty.

Otevřme knihu dějin. Říše assyrská zahynula, když Sardanapal ctěl pohanské modly smilstvem, babylonská, když Baltazar hýřil, perská za nemravného Daria, Egypť za neřestné Kleopatry. Změkčíli Řekové neodolali železným kohortám římským a prohnílé císařství římské se zhroutilo pod dunivými kroky barbarů mravně zachovalých. Flavius napsal o kdysi mocné říši římské: „Jen neřest, nikoli nepřítelé mohli ji přemoci.“

Jak důležité je proto pěstění studu! Muž anebo dívka, kteří pozbyli studu, jsou hrobaři svého životního štěstí, neboť začnou se bořit do bahna nemravnosti se všemi smutnými následky a jsou hrobaři zdraví rodin a celého národa. Nejdůležitější pevnost národa je stud. Když tato pevnost je nedobytná, je celý národ v bezpečí. Kdyby však padly pevnosti studu v našich vesnicích a městech, je celý národ ztracen! Proto zvláště vy, mladí lidé, držte dobře nejhlavnější pevnosti našeho národa — stud. „Menší národ musí být silný svou čistotou,“ řekl prezident Masaryk. (V časop. „Čas“ 1906, č. 330.)

2. Varuj se všeho, co je pro mravní čistotu nebezpečné.

1. Nikdy nezahálej! — Zahálka je matkou všech nepravostí i hříchů proti mravní čistotě. „Rzí se kazí železo i pluh, leností tělo i duch.“ Jakmile se probudíš a je už čas k vstávání, ihned vstaň bez zbytečného, nebezpečného povalování. „Dábel je velký pán, vstává pozdě,“ řekl kdosi. Je v tom mnoho pravdy, neboť na ranního povaleče v posteli snadno může přijít pokušení. Když tedy procítneš, požehnej se nejprve sv. křížem, vzpomeň na svou ustaranou matku, na upracovaného otce; z lůžka ven, umyj se studenou vodou, trochu si zacvič, oblékni se, pomodli a potom s chutí do práce!

Ani tehdy nezahálej, když máš po práci. Zazpívej si, nauč se hrát na nějaký hudební nástroj, dělej si sbírku něčeho (známek a j.). Někoho těší amaterské fotografování, pěstuj mírným způsobem sport, čti dobré knihy, jdi na slušný film nebo slušné divadlo, porozprávěj si s věrným přítelem, udělej si vycházku, bav se jakýmkoli slušným a ušlechtilým způsobem, jen nezahálej. Tělo musíš denně unavit. Teprve potom si dopřej odpočinku.

2. Buď vždy střídavým! — Zdržuj se nápojů opojných. Alkohol zatemňuje rozum, oslabuje vůli, přivádí do opojení — a v tomto stavu nejčastěji dochází k hříchům proti studu i proti mravní čistotě. Nejlépe učiníš, když se vůbec zdržíš požívání lihových nápojů. Nejez mnoho takových pokrmů, v nichž je hodně bílkovin (maso, vejce) — zvláště ne na večer.

Duchovní správce jedné věznice píše: „Byl nám dodán mladík, který se dopustil hrubého zločinu. Dověděl jsem se, že je z dobré rodiny a že se mu dostalo velmi pečlivého vychování. Nemohl jsem pochopit, jak mohl klesnouti k takovému zločinu. Bylo na něm vidět, že je svým poblouzněním velmi zahanben. Ptal jsem se ho, nechť-li by mi svěřit, jak do toho skutku přišel. Jeho oči se zalily slzami, rozrušením a bolem nemohl ani souvisle mluvit. „Důstojný pane, pil jsem trochu více . . .“ přiznával se kajícně — „potkal jsem drzou dívku . . . jen několik minut . . . a nyní jsem . . . zločinec a ztracený člověk . . . moji ubozí rodiče . . .“ — a plakal, plakal. Pozdní pláč, pozdní slzy. Nebyl by klesl tak hluboko, kdyby nebyl pil a kdyby si byl zachoval jasný rozum a zdravou rozvahu. Chraň se proto alkoholu!

3. Pozor na oči! — Říká se: zloděj oknem a hřích okem. Tak začal hřích u statečného a zbožného krále Davida. Nejprve se oddával zahálce, pak lelkoval očima ze své terasy do sousedních domů, zahlédl ženu Uriášovu Betsabe, ozvala se v něm zlá žádost, potom tuto ženu svedl a Uriáše odpravil.

Kdybys nahodile zahlédl něco dráždivého, odvrát od toho svůj zrak a již se k tomu nevracej, ať je to cokoliv, na příkl. obraz, socha, výjev ve filmu nebo v divadle. Jestliže někteří „umělci“ se zálibou vyobrazují anebo modelují nahotiny, pak to není pravé umění, ale úpadek. Pravý umělec svým dílem povznáší výš a nestrhuje jen k tomu, co máme společného se zvířetem. Vždyť jako lidé chodíme oblečení. Proto pravý umělec lidské tělo znázorňuje zahalené. Když je někdy vyobrazuje obnažené, pak je znázorňuje tak, aby z něho vyzařovala duše a ta povznášela výš.

Fr. W. Förster o tom píše: „Když v tom smyslu hledíme na výšiny umění, vidíme, že tam nahoty vůbec ustupují do pozadí umělecké tvorby. Neboť člověk obnažený vyjadřuje pouze hmotu člověka. Pravý umělec už tím, že tělo zahaluje, snaží se vyjádřit povýšenost člověka nad pouhým přirozenem. Není přece náhodou, že umění řecké, jsouc na vrcholu, všude dává přednost tělu zahalenému a nikoliv nahotě, jako na př. na překrásném vlysu v Pantheonu.“ (Jak žít, Holešov 1921, 131.) Nenechej si proto od nikoho namluvit, že nahota na obrazech a sochách je umění.

4. Pozor na četbu! — Smutné bylo doznání jednoho úplně zkaženého a zničeného dorůstajícího hocha: „Nejprve jsem o tom četl v špatných knihách a pak jsem to chtěl okusit v skutečnosti. Tak jsem se zkazil . . .“ O sv. Aloisi se vypravuje, že četl nějakou knihu. Bylo tam však místo mravně závadné. Když to zjistil, ihned vhodil knížku do kamen a ještě si umyl ruce.

Četl jsem povídku, která má však jádro skutečné události. K jistému známému nevěreckému spisovateli románů dostavil se podivný návštěvník. Byl to muž v šatě umazaném a sešlém. Hodně šedivý vlas měl rozčuchaný, obličej zažloutlý s lícemi vpadlými. Ruce se mu třáslly jako vetšému stařečkovi.

Domáci ho nechtěli vpustit do pokoje spisovatelova, ačkoliv muž o to velmi zdvořile žádal. Když však spisovatel vyprovázel elegantní dámu ze svého pokoje dolů po schodišti a opět se vracel, vešel muž za ním bez vyzvání do pokoje a posadil se beze všech okolků do koženého křesla u samého psacího stolu.

Spisovatel se obořil na vetřelce slovy: „Co si to dovoluujete?“ Podivný host ukázal rukou spisovateli na druhé křeslo a klidně řekl: „Prosím, posadte se!“ Ten však udiveně na něho hleděl a nechtěl tomu rozumět. Tu vyňal samozvaný host ze své kapsy jakýsi předmět a řekl: „Zde je můj revolver, prosím, posadte se!“

Spisovatel váhavě poslechl. Muž řekl: „Vy jste sepsal román „La f . . .?“ (Je to francouzský román, velmi nemravný.)

„Ano,“ odpověděl nejistě spisovatel. Tu vzal cizinec se stolu lampu a svítil si na jeho tvář. Při tom měl otevřená ústa, jak mívají děti, když se něčemu velice diví. Z otevřených úst mužových vycházel strašný zápach, jak z hnijící mrtvolky.

Po chvíli postavil třesoucí se rukou lampu na stůl a řekl: „Tedy tak vyhlíží ten spisovatel . . . ! Pohlédte na mne, jsem ještě mlád. Či kdo má třicet let, je už stár? A kdo o třiceti letech je už mrtvolou, pak to bylo zaviněno něčím hrozným! Pane, před desíti lety jsem četl váš román „La f . . .“ Četl jsem jej potají . . . četl jsem jej hltavě . . . Za dva dny jsem jej přečetl . . . Pane, víte, co je nevinnost? Víte to? !“

Muž sáhl do kapsy v kabátě, vyňal fotografii, políbil ji a podal spisovateli.

„Podívejte se na toho mladíka, podívejte se na něho!“ poroučel přísně. „A podívejte se na druhou fotografii, na třetí na čtvrtou . . .“ a podával mu řadu fotografií. Ale náhle vytrhl všechny fotografie spisovateli z rukou a křičel: „Ne, ne, nedívejte se na ně! Neboť vy, proklatče, nevíte, co je nevinnost! Mladík na této fotografii — to jsem já a byl jsem nevinným. A ty dívky — také byly všechny nevinné . . . Ta zde — loni se oběsila a za tři týdny potom zemřela její matka žalem . . . A ty ostatní všechny — všechny jsou zkaženy, zničeny . . .“

Potom podíval se na svou fotografii ze svého mládí a za-
hořekoval: „Dnes jsem mohl býti knězem, jak jsem si tehdy přál . . . Chvěje se radostí, směl bych pozdvihnouti kalich, a nyní — chvěje se revolver v mé ruce a nevím, zdali se dobře střelím . . .“

Prudce povstal, zastrčil revolver i fotografie do kapsy a řekl: „Už jsem hotov! Přišel jsem, abych viděl toho, který mne zkazil. Cítíte ten hnilobný zápach? Zanechám vám ho plnou světnici, neboť patří sem . . . z vašich románů vystoupil.“ — Bouchl dveřmi a zmizel . . .

Jak smutná to historie! A je ukončena? Není! Opakuje se v různé podobě před našima očima znovu a znovu! Ty však mezi těmito smutnými oběťmi býti nesmíš a nebudeš! Proto buď mravně čistým i v četbě. Buď opatrným při četbě různých obrázkových časopisů a knih. Spisovatel a vychovatel dr. F. W. Förster o tom píše: „Nemůže býti nic nezdravějšího, než uměle předražďovati pohlavní oblasti, jako je předražďuje toliká část moderní literatury. Mnozí lidé ani netuší, jak velice na mravní porážky všeho druhu se připravují tím, že v obraznosti se obírají pohlavními představami. Rozhodně tomu zabránění je proto základní činitel duševního i fysického zdraví. V tom smyslu ve

velké části moderní literatury zábavné dlužno býti zrovna tak abstinentem jako v otravném alkoholu.“ (Jak žítí, Holešov 1921, 136.) A lékař MUDr. J. Barth píše: „Moderní romány (totiž nemravné) — nejhorší jed pro tělo i ducha!“

Již pohanský spisovatel Quintilián napsal: „Raději bych si přál, abyste neuměli čísti, než abych vás viděl čísti knihy škodlivé čistotě mravů.“

5. Pozor na temná zákoutí a samotu! — Hříchy proti mravní čistotě rády se skrývají v temnu a samotě a proto tam číhá pokušení nejvíce. „Většina třípytných pokušení, která lákají jak mládež, tak bohužel i starší lidi, přichází potmě. Je zvláštní, že všechno, co je špatné a znemravňující, štítí se světla. Sluneční jas je nepřítelem neřesti. Temnota, odloučenost a tajemnost jsou jejími společníky. Poměrně málo hříchů je provedeno za slunečního jasu. Když Boží slunce svítí plně do tváře člověka, zahanbuje ho to jaksí, aby urážel posvátnost své přirozenosti, aby poskvrnil božství ve svém nitru . . .

Penězokazi, lupiči, vrahové, svůdci, lidé, kteří svádějí nevinnost na scestí a všichni ostatní ďáblovi pomocníci konají své podle dílo v temnotách, skrytě. Zločin číhá na postranních cestách, uličkách, tmavých místech, nehlídaných vchodech. Štítí se denního světla. Požehnaný jas sluneční je nepřítelem slabosti, nepřítelem hříchu.“ (O. Swett Marden, Mlčení je zločin, Praha 1925, 124—125.) Vyhybej se proto temným zákoutím a nebezpečné samotě.

6. Pozor na ženskou společnost! — Chovej se velmi uctivě k dívkám a ženám vůbec. Zář, která vychází z Panny Marie, ozařuje každou křesťanskou dívku a ženu. Pohlížej proto na každou dívku a ženu jako na sestru Panny Marie a podle toho se k nim chovej. Vzpomeň si při tom také na svou sestru a maminku! Tak se k nim chovej, jak si přeješ, aby se jiní chovali k tvé sestře a k tvé mamince. Sv. Don Bosko pěkně praví: „Mladý muž má vidět v každé dívce svou sestru a v každé ženě svou matku.“ Kromě toho vzpomeň, že tělo křesťanské dívky a ženy křtem svatým se stalo živým chrámem Božím a svatým přijímáním i živým svatozámkem. Měj je proto v úctě jako živé chrámy Boží. Nedovol si ani myšlenkou proti nim hřešit, tím méně žádostí, pohledem, slovem nebo skutkem.

Kdyby však některá z nich zapomněla na svou důstojnost, nechovala by se jako sestra Panny Marie, ale počínala by si jako Eva-svůdkyně, pak se jí vyhni, případně ji napomeň, aby se vzpamatovala. Může se stát, že tvým ušlechtilým smýšlením

a chováním taková dívka bude zahanbena, rozpomene se na svou ženskou důstojnost, uvědomí si, jak je vyzývavé mlkání nečestné a bude zachráněna. „Jak mnoho nešťastných děvčat klesalo níže a níže, protože se nikdy nečetkalo s mužem, který by byl jevil úctu k jejich ženské důstojnosti, protože všichni muži je sráželi ještě hlouběji do neřesti a mravní bídy. Mnohá dívka mohla býti zachráněna, kdyby se byla setkala s mužem, který by nebyl zneužíval její slabosti, nýbrž naopak ušlechtilé zdrženlivým chováním by jí podal ruku, aby jí pomohl vstáti. Které se s takovým mužem setkaly, budou naň vděčně vzpomínat jako na rytířského hrdinu.“ (Hardy Schilgen, Ty a ona, Brtnice 1924, 99.)

Nezačínej předčasnou známost. Jen ti mají právo na známost, když mohou brzy přijmouti svátost stavu manželského. I při takové vážné známosti zachovávej všechna pravidla slušnosti a opatrnosti.

7. Chraň se lehkomyšlných a prodejných dívek. — Zdaleka se vyhýbej oněm nešťastným dívkám, které zahodily svou důstojnost ženy a drze se nabízejí ke hříchu. Písmo svaté před nimi varuje slovy: „Nevšímej si, když mámi tě žena, jsouť plást medem tekoucí její ústa, a více než olej line to z jejího hrdla; konce však její bývají hořké jak pelyněk, ostré jak meč, který broušen jest na obě strany; nohy její berou se dolů k smrti, do pekel míří její kroky; po stezce života ubírat se nechce, chodí v oklikách nepozorovaně.“ (Přísl. 5, 3—6.)

Ve chvíli, kdy tě láká žena prodejná, ocítáš se u bažiny, ve které zahynulo s duší i tělem mnoho mladých lidí. Všechny ony bujné květy, hýřící všemi barvami, které pokrývají ony bažiny, jsou prudce jedovaté! Jejich vůně neosvěžuje, jen omdluje a oslabuje, otravuje a usmrcuje . . .

Nešťastník, který vkročil do bažiny těchto neřestí, poskvínil svou duši i své tělo, zahodil svůj mužný charakter. Ať jde kamkoliv, všude se vleče za ním hnus jeho činu, lpí na každé jeho myšlence a citu. Takový nešťastník nemůže se čestně podívat do očí své maminky, která v bolestech a s nasazením vlastního života ho zrodila, musí se stydět před svou sestrou a musí se hanbit sám před sebou.

A když naváže známost s dívkou, o jejíž trvalou lásku a věrnost se vážně uchází, nemůže před ní předstoupit bez alespoň vnitřních rozpaků a bez přetvářky, neboť se dopustil zločinu na ženské důstojnosti a cti, pošlapal v sobě úctu a vážnost k ženství vůbec.

Může býti takový nešťastník spokojen se svým činem? — Nikdy! Nebylo v tom žádné vyšší, posvěcené a šetrné lásky,

nýbrž jen pudové nasycení tělesné žádostivosti. A to zanechává po sobě vždy jen odpor a opovržení k sobě samému . . . „Neboť svou nepravost já poznávám a hřích můj přede mnou je vždycky.“ (Ž. 50, 5.) Člověk není zvíře a proto je stvořen pro vyšší a čistší lásku.

Nebezpečí, které hrozí z bližšího styku s lehkomyšlnými a prodejnými dívkami, je však mnohem horší. Takové jsou obyčejně nakaženy přenosnými a velmi nebezpečnými chorobami, které by navždy mohly zničit nejen zdraví tvé, ale také zdraví a štěstí tvé budoucí manželky a dětí. Zdravá žena a děti jsou radostí, štěstím a pýchou otce. Toto štěstí je jistě hodno každé oběti! Buď vždy mravně silný a čistý, neboť tím dáš dětem více, než kdybys jim odkázal sebe větší majetek.

8. **Pozor na různé zábavy!** — Zásadně nechod na filmy a divadelní představení, které urážejí stud. Takové filmy a představení dráždí fantasií a — pak už k hříchu mnoho nechybí. Na taneční zábavy nepospíchej. Jdi jen tehdy, když jsi k tomu ze společenských důvodů poněkud vázán a tančí jen slušným způsobem s největší úctou k dívce, která je ti při tanci svěřena! Zásadně nechod do barů, tabarinů a podobných zábavních místností, kde by mohla utrpět tvá mravní neporušenost!

9. **Vyhýbej se špatným lidem!** — Vůbec nejednej s neznámým člověkem, který se k tobě nápadně vlídně tváří, který tě nutí anebo různými dary láká, abys šel s ním, nebo dokonce vybízí, abys jej navštívil doma. Nevěř jeho lichocení, jeho přívětivým slovům, jeho laskání, jeho slibům a darům. Bývá to obyčejně zpusťlík, i kdyby byl bezvadného obleku a chování, který by otrávil a zničil tvé mládí.

3. Rychle odpírej pokušení!

Není ještě hříchem, když v sobě cítíš pokušení. Hříchem je svoliti k zlému. Nikdy pokušení úmyslně nevyhledávej! Kdo si hraje s ohněm, ten se popálí; kdo vyhledává nebezpečí, ten v něm zahyne. Kdybys pozoroval, že je něco nebezpečné pro tvůj stud a mravní čistotu, ihned se od toho vzdal, nezahrávej si s tím. Brehm vypravuje o lovcí, jenž chodil na lov jaguárů s pouhým nožem, levou ruku máje omotanou houní. Když se šelma chystala, že se na něho vrhne, nastavil lovec levici, jaguár se zakousl do houně a neohrožený šelmobijce mu vrazil nůž do srdce. Stodvacet kusů takto skolil, ale stodvacátý prvý zadával jeho. Tak končí každý, kdo vyhledává nebezpečí k hříchu.

„Bděte a modlete se, abyste se nedostali do pokušení,“

řekl Kristus. (Mat. 26, 41.) Buď tedy bdělý, na sebe opatrný, aby ses nedostal vlastní vinou do pokušení. Někdy i bez tvé viny pokušení doléhá zvláště silně. Dej se do nějaké práce, abys přišel na jiné myšlenky a v duchu si říkej krátkou střelnou modlitbu! Kdyby ani to nepomohlo, pak nezůstávej alespoň sám, vyhledej společnost rodičů, sourozenců nebo hodných kamarádů!

„Áno“ — řekne někdo — „za dne to ještě jde, když jsem plně zaměstnán. Ale večer, když se převaluji na lůžku a nemohu usnouti, nebo v noci, když procitnu a zmocní se mne trýznivé pokušení, pak je to horší. Co zde činiti?“ Zůstaň klidný! Zkus to s modlením! V tomto případě můžeš se modlití leže tak dlouho, až usneš. Kdyby snad ani to nepomáhalo, vzpomeň si na svou nejmilejší hru nebo zaměstnání. Třebas hraješ rád kopanou. Představ si, že jsi na křídle — máš míč — vedeš útok na soupeřovu branku — krásně obejdeš s míčem Jendu, Kájovi podáš — on ti skvěle přihraje a — již střlíš gól. Tak můžeš pokračovati dále, až usneš. Anebo vzpomeň na své milé zaměstnání: jak jsi se svou prací daleko — co ještě uděláš — jak to provedeš — až se dostaví únava a usneš. Případně můžeš přitom na chvíli vstát, posadit se na židli a když pocítíš ospalost, zase do postele.

„Bojování je život člověka na zemi“ — praví Písmo svaté. (Job 7, 1.) Dokud jsme na světě, musíme bojovat proti hříchu. Největší boje tě čekají zvláště od šestnáctého do čtyřicetiletého roku. Později pokušení ochabuje, ale zcela nevymizí nikdy. I v pozdějších letech musíš býti na stráži, abys neztratil poklad mravní čistoty. Vzpomeň na ony tři jinochy, které babylonský král dal uvrhnouti pro jejich víru do ohnivé pece. Kolem nich šlehaly plameny, supěl žár ohně — a oni zůstali neporušeni, zpívali píseň vítěznou. Byť sebevíce v tobě šlehaly plameny pokušení: když ty nechceš, když s tím nesouhlasíš, tvá duše je neporušena. Dokud proti pokušení bojuješ, je to vždy znamením, že pevnosti tvé duše není dobyt. Kdo však v tom boji ochabl a se vzdal, byl poražen. Potom musí své provinění nejen smazat pokáním, ale zároveň musí napnout s pomocí Boží veškerou sílu vůle, aby neklesl znovu. Tím tvrdým bojem se ovšem duše jeho obrodí k novému životu. Zvítězit nad sebou je vítězství největší.

Zvlášť vážné by bylo nebezpečí, kdybys musil bydlit s takovými druhy, kteří by tě chtěli strhnout do bahna špatnosti, ve kterém už sami jsou. V tom případě buď tím pevnější a odhodlanější! Ukaž, že nejsi leklou rybou, která pluje s proudem, uměj plavat proti proudu jejich špatnosti!

4. Cvič se v sebepřemáhání!

1. Důležitost sebepřemáhání. — Tělo otužilé, zvyklé sebepřemáhání odolá mnohem snadněji pokušení než tělo zchoulostivělé a zhýčkané. Otužuj proto své tělo tělesnou prací, rozumně prováděným sportem, neboj se studené vody ráno po procitnutí — aspoň po pás se umyj i večer, a denně si něco aspoň v nějaké maličkosti odepři! Spí na tvrdé posteli a přikrývej se v létě jen lehkou pokrývkou! Nauč se vstávat v určitou hodinu! K tomu všemu je třeba hodně síly a proto i svou vůli tím posílíš k dobrému.

Sebepřemáhání není potlačováním toho, co je v naší povaze a v přirozených schopnostech dobrého. Sebepřemáháním rozumíme potlačování toho, co je v nás nesprávného a špatného. K sebepřemáhání také patří umění odříci si i něco dovoleného, abychom tak posílili svou vůli a tím snadněji dovedli si odříci i něco nedovoleného. Sebezapření není tedy hlavním cílem, je pouze prostředkem k vítězství nad tím, co je v nás neukázněného nebo špatného. Tak vystupňujeme a zušlechťujeme svůj život v tom nejkrásnějším smyslu.

Kdo své tělo hýčká a ničeho si nedovede odříci, stává se snadno hříčkou svých tělesných pudů. Odepři si proto sem tam také něco z toho, co není jinak zakázáno, na př. zbytečné slovo, pohled; přeruš milou zábavu, četbu napínavé knihy a pod. Tím velmi posílíš svou vůli pro větší zápasy a zkoušky. Pamatuj na to zvláště každý pátek, kdy vzpomínáme na ukřižování a smrt Pána Ježíše.

2. Drobné denní příležitosti k sebepřemáhání. — Přijdeš domů po práci, po nějaké hře nebo z výletu, jsi unaven a žízniv, toužíš po sklenici studené vody. Řekni si: „No, počkám ještě čtvrt hodiny a potom se napiji.“ Přinesou tvé oblíbené jídlo; vezmi si ho aspoň někdy trochu méně. Někdy pokrmu něco chybí: je málo osolen nebo je připálen; pojez to bez poznámky. Nevytýkej mamince, když přijdeš domů, že oběd ještě není připraven. Máš někdy ohromnou chuť na jídlo; nevrhej se na pokrm divoce, ale jez klidně a přemáhej sebevětší chuť. Někdy by sis chtěl ještě trochu déle poležet; vstaň ihned po procitnutí. Ve výkladní skříni jsou vystaveny lákavé obrazy. Poruč svým očím, aby se obrátily jiným směrem. Něco sis doma někde založil, a nemůžeš to najít; nerozčiluj se a hledej s úplným klidem. Někdy jsi v rozmrzelé náladě; i tehdy zůstaň vlídný

a laskavý k rodičům, k sourozencům i k jiným lidem. A tak se ti naskytá denně mnoho příležitostí, kdy můžeš přinést nějakou menší oběť. Řekneš: „To jsou samé maličkosti.“ Ano, avšak maličkosti tvoří dohromady dílo dokonalé a dokonalost není už žádná maličkost. I nejmenší sebezapírání, kterému navykneš tělo, bude ti pramenem velké síly, abys odolal i velkému pokušení. Jako akumulátor se pozvolna nabíjí elektrickou silou, podobně i tebe posiluje častější cvičení v sebezapírání, abys obstál v těžkých chvílích životních zkoušek. Když jsi v milosti posvěcující a děláš to všechno z lásky k Ježíši Kristu, máš z toho velkou zásluhu, získáš tím mnoho milostí a jednou velkou odměnu v nebi. — Proto: denně aspoň jedno sebezapření!

5. Důvěrně vzývej Ježíše Krista, Pannu Marii a anděla strážného !

Vroucně pros: „Pane Ježíši, jde-li má noha za hříchem, zadrž mne. Chce-li mé oko hřešiti nemravným pohledem, zakryj mi je. Kdyby se má ústa chtěla otevřít k hříšné řeči, zavři mi je. A kdyby snad mé myšlenky se obíraly hříchem, ovládni je pevně. Pane, nedopusť, abych se kdy od Tebe vzdálil.“

V pokušení si častěji opakuji krátké, střelné modlitby, na př.: „Hříchu, nedotýkej se mne, jsem Boží.“ — „Pane Ježíši, jen Tobě patří moje mládí.“ — „Ježíši, Tobě žiji, Ježíši, Tobě umírám, Ježíši, Tvůj jsem živ i mrtev.“ — „Maria, pomocnice křesťanů, oroduj za nás.“ — „Neposkvrněné srdce Panny Marie, Tobě zasvěcuji srdce svoje.“ — „Anděle strážný, ochraňuj mne.“

Panna Maria je nejkrásnější Ideál čistého života. Je nejčistší Matka a neporušená Panna zároveň. Je lidská bytost jako tvá sestra, ale ona je jediná ze všech úplně čistá, všechna bez poskvrny. „Nevýslovné kouzlo vychází od ní a rozehřívá a rozněcuje srdce a budí v něm touhu, skutečný stesk po čistotě a nevinosti . . .

Před jejím obrazem umlká bouře náruživosti a nečisté myšlenky prchají před ní jako netopýři a mury prchají před slunečním jasnem.

Pohled na ni probouzí v tobě všechno dobré a ušlechtilé, vlévá ti do mysli čisté, velké myšlenky, budí v tobě úctu k ženské důstojnosti a statečné předsevzetí, že k vůli ní budeš si vážit každé dívky, každé ženy

Ona je s to, aby naplnila tvé srdce takovou láskou k čistotě a úctou k ženské důstojnosti, že ti bude naprosto nemožno počínati si níže s některou sestrou tvé nebeské Matky . . .

Ji těší, když ti může býti nápomocna v boji, jestliže o to prosíš. Vzávej ji o její mocnou ochranu. Ona ti pomůže zvítězit v boji o nejkrásnější ctnost.“ (H. Schilgen T. J., Ty a ona, Brtnice 1924, 146—147.)

Panna přecistá — ochrana jistá. Zvykni si každé ráno a večer se pomodlit vroucí „Zdrávas“, aby ti Panna Maria pomáhala zachovat vždy neporušenou mravní čistotu. Přes den si častěji říkej: „Maria, pomocnice křesťanů, oroduj za nás!“ Její mateřská ruka tě bude opravdu velmi, velmi chránit. Abys zůstal ve zvláštní ochraně Panny Marie, měj u sebe vždy posvěcený růženec a pomodli se denně podle možnosti aspoň jeden desátek!

6. Častěji a pravidelně přistupuj k sv. zpovědi a k sv. přijímání!

Pokusení nejhoršího druhu doléhalo na sv. Karla Boromejského v městě, kde studoval. On však odolal zcela. Ptali se ho, kterak se ubránil proti hříšným svodům. Odpověděl: „Chodil jsem každou neděli k sv. přijímání.“ — I ty se chceš ubránit v pokušení a zachovat si svou velkou ozdobu, svou sílu, mravní čistotu. Přistupuj proto i ty co nejčastěji k sv. přijímání. Když snad to nebude každou neděli, tedy aspoň jednou za měsíc. — Sv. Filip Neri napsal: „Časté sv. přijímání, spojené s láskou k Matce Boží, je nejen nejlepší, ale téměř jediný prostředek, kterým si může mladý člověk zachovat čistotu mravů.“ Proto: ani jeden měsíc bez sv. přijímání!

7. Pamatuji, že Bůh všechno vidí a že každé chvíle můžeš zemřít!

1. Příklad Josefa Egyptského. — Vzpomeň na Josefa Egyptského! Sloužil v domě Putifarově. Písmo sv. praví: „Josef byl krásné tváře a sličného vzezření. Po delší době upřela Putifarova paní zraky své na něho.“ Nejen to, ale počala ho také svádět k něčemu velmi zlému. On však se svéstí nedal, neboť vždy a všude pamatoval na to, že Bůh je všude a všechno vidí. Proto řekl rozhodně: „Kterak bych mohl tak zlou věc učiniti a hřešiti proti Bohu svému?“ (I. Mojž. 39, 7—9.) A když ani to nepomohlo, utekl od ní. Věděl, že se mu pomstí, ale byl ochoten trpět nevinně, než aby se dopustil hříchu. I ty vždy pamatuji, ať jsi kdekoliv: „Bůh je zde, kterak bych mohl hřešiti proti svému Bohu?“

2. Příběh jednoho mladíka. — Bromiard vypravuje o mladíku, který byl tak ovládán hříšnou náruživostí, že se neostýchal dívku o hřích přímo požádat. Ona mu odpověděla, aby zašel nejprve k člověku umírajícímu a vytrval u jeho lože tak dlouho, až dokoná . . . A on také to učinil . . . Avšak, od zemřelého se již k ní nevrátil. Pohled na umírajícího jej přivedl na docela jiné, velmi vážné myšlenky. Vzpomínka na smrt a věčnost tak jím otřásla, že se zcela obrátil k Bohu a začal zcela jiný, opravdu vzorný křesťanský život. Kdybys někdy cítil v sobě velké pokušení, vzpomeň i ty na chvíli, jak ti asi bude, až budeš umírat a tvá duše bude opouštět tělo a již má předstoupit před vševědoucího Soudce, jemuž není skryta ani tvoje nejtajnější myšlenka . . . Co tě v té chvíli bude nejvíce těšit? Pamatuj proto vždy na své poslední věci, které tě čekají, na smrt, soud Boží a věčnost buď šťastnou nebo nešťastnou a jistě pokušení přemůžeš a nezhřešíš!

8. Tvoje vzácná perla.

O. Swett Marden píše: „Jakýsi nádeník našel v ulici sv. Pavla v Londýně perlový náhrdelník v ceně 650.000 dolarů, který byl ukraden a potom ztracen. Když jej odevzdal policii, našel v kapse perlu, která se z náhrdelníku odtrhla. Neznaje její ceny, chtěl za ni sklenici piva v několika hostincích, ale číšnice, stejně neznalé, se domnívaly, že je skleněná nebo kamenná a nechtěly ji. Potom však se ukázalo (až byla zjištěna cena odevzdaného náhrdelníku), že perla, kterou onen muž nemohl vyměnit za sklenici piva, měla cenu 25.000 dolarů. (Mlčeti je zločin, Praha 1925, 105.) Opatruj vzácnou perlu své mravní čistoty, neboť je tak vzácná, že nelze ji ničím zaplatit ani nahradit.

9. Tvůj drahocenný diamant.

V jižní Africe je bohatá krajina Transwaal. Tam našly děti r. 1867 třpytný kámen, s nímž si hrály jako s jinými kaménky. Cestující zpozoroval u dětí tento lesklý kámen a požádal je oň. Nějaká sladkost, kterou jim cestující dal, byla jim milejší než celý ten lesklý kámen. Bez váhání mu jej daly. V Kapském Městě ukázal cestující onen kámen učenému dr. Andersenovi. Ten si kámen důkladně prohlédl a řekl: „Šťastný človče, jste boháčem! Je to vzácný drahokam, diamant.“ Potom kopali na místě, kde byl kámen nalezen, hledali a brzy objevili proslulá jihoafrická diamantová ložiska. Bylo tam už nasbíráno diamantů v ceně několika miliard. Onen diamant, který daly děti tak lehkomyslně cizinci, byl předmětem všeobecného obdivu na světové výstavě pařížské.

Ty máš diamant ještě vzácnější. Je to drahocenný diamant tvého čistého mravního života. Tož nedávej nikomu za nic na světě mravní čistotu — za nic na světě, ani za miliardy ne! Raději všechno obětuji, i svůj život, ale nikdy si od nikoho nedej vzít mravní čistotu!

Umělci Achtermannovi nabízel kdysi italský král vysoký peněžitý obnos, aby zhotovil sochu, která by však urážela stud a ohrožovala mravní čistotu. Umělec bez váhání odpověděl: „Celá Itálie nemá tolik peněz, aby mě k tomu pohnula!“ Stejně smýšlej i ty: „Celý svět mě nemůže ničím zlákat k tomu, abych poskvrnil svou mravní čistotu!“

Zachovej si proto vždy své velké bohatství, svou ušlechtilost, svou drahocennou ozdobu, svou velkou sílu: mravní čistotu! „Jen jedno dát ti mohu na cestu: hled' zachovat si provždy srdce čisté, toť nad královský trůn i nad lásku.“ (Jaroslav Vrchlický, Hippodamie.) — „Blahoslaveni čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.“ (Mat. 5, 8.)

VII. UŽ NEJSI DÍTĚTEM, CHOVEJ SE ROZUMNĚ!

(Upravil stát. obv. lékař MUDr. Josef Tomášek.)

1. Tělesné dospívání.

Vzpomeň, jak vypadalo tvé tělo ještě před několika lety a jaké je teď. Už nejsi dítětem. Pozoruješ, kterak se tvé tělo mění. Začíná se více podobat tělu mladého muže a za nedlouho bude z tebe zcela dospělý muž. Jsou to změny nejen zevní, jako silnější a hlubší hlas (mutace), zmožutnění hrudního koše a svalů, ale zvláště vnitřní. Tyto vnitřní změny jsou nejdůležitější. Ve tvém těle se právě vyvíjí velmi důležité ústrojí, které ti dává schopnost, aby ses někdy mohl stát otcem dítěte. Tomu ústrojí říkáme ústrojí pohlavní.

Nesmíš si myslit, že mluvíme o nějakých nedovolených věcech. I toto ústrojí stvořil Bůh a chce, aby se vyvíjelo a dospívalo. Je stejně posvátné jako ostatní části těla. Právě toto ústrojí je nesmírně důležité, neboť je jako pramen nového lidského života. Lehkomyslně a se smíchem mluví o tom jen člověk hrubý. Takovým lidem se vyhýbej, ať je to kdokoliv! Je třeba, abys byl o tom ústrojí náležitě poučen. Když se poučuješ o těchto věcech vážně, s čistým úmyslem a z čistého pramene, pak můžeš také zdravě a správně žít. Pramenem

čistého poučení může být hodný, rozumný otec, zpovědník, svědomitý vychovatel, svědomitý lékař anebo dobrá kniha. Jako prudkého jedu se varuj takových kamarádů, knih a lidí, kteří o těchto věcech poučují nesprávně a velmi zlobně!

Toto ústrojí vysílá při dospívání do celého těla dospívajícího chlače důležité látky — hormony. Jejich působením se tvé tělo mění, dospívá a začíná se podobat tělu dospělého muže. Je proto pro tebe velmi důležité, abys toto ústrojí ničím nedráždil a nekazil svůj zdravý tělesný vývoj. Dospívání neboli puberta je pro tebe dobou velkého přerodu, kdy si kladeš základ pro celou svou budoucnost.

Kromě toho se začínají v tomto ústrojí vyvíjet od věku asi 14—16 let také semínka nového lidského života, mužské zárodečné buňky chámové neboli spermata, které uschopňují člověka, aby se stal otcem dítěte. Jsou velká jen asi 0.06 mm; nelze tedy takové jednotlivé semínko pouhým okem ani vidět (jsou obsažena v odměšku, který pro ně tělo vylučuje). Mužské zárodečné buňky se vyvíjí ve dvou varlatech velikosti holubího vejce, která jsou umístěna ve viditelném váčku neboli šourku. Kdyby někdo přišel o varlata úrazem nebo operací (taková operace je však dovolena jen pro záchranu života), pak by se nevyvinul v muže, ani by se nemohl stát otcem dítěte. S tím se proto nežertuje. Z varlat postupují semínka dále do ústrojí pohlavního.

Nikdy si nezahrávej s tímto ústrojím, nechť je vždy v klidu, chovej se k němu s šetrnou úctou, neboť je to pramen nového lidského života. Jen tak se staneš opravdovým mužem, který bude dobře vyvinut a připraven pro velké úkoly v životě.

2. Otcovství a mateřství.

Když se mužská zárodečná buňka (semínko, chám, sperma) spojí s ženskou zárodečnou buňkou (vajíčkem), nastane oplodnění tohoto vajíčka. Tak vzniká tělesný zárodek dítěte a Bůh mu potom dává duši. K tomu je třeba láskyplného manželského tělesného spojení. Jen tělo má dítě od rodičů. Proto se jim obyčejně podobá svým tělem. Duši má však přímo od Boha. V tom smyslu říkáme, že děti jsou od Boha.

Kdyby někdo používal umělých ochranných prostředků, aby mužská zárodečná buňka se nespojila s vajíčkem, aby se nemohl vyvinouti zárodek dítěte, pak se tím dopouští těžkého hříchu proti šestému přikázání božímu a také proti pátému, poněvadž si tím poškozuje zdraví. — Universitní profesor MUDr. Chura k tomu poznamenává: „Jejich rozšíření (totiž ochranných

prostředků) je podporováno názorem, jako by byly úplně neškodné a tento falešný názor bývá rozšiřován i lékaři. Ve skutečnosti jsou velmi škodlivé jak pro muže tak pro ženu, tak pro případné potomstvo. Jistě by nám chodilo méně neurasteniků, kdyby nebylo těchto antikoncepčních praktik.“ (Zachraňte národ, Hlučín, 16.)

O matce, která čeká dítě, říkáme, že je těhotná, nebo že je v jiném stavu, ve stavu požehnaném. Je to viditelné i navenek, neboť dítě, které roste pod mateřským srdcem roste, potřebuje stále více místa. K takové ženě chovej se vždy uctivě a buď k ní pln ohledů, na příklad tím, že jí nabídneš místo nebo že jí pomůžeš něco nést a podobně. Jsou bohužel i takoví surovci, kteří se takovým ženám posmívají nebo dělají na ně hrubé vtipy. Takové jednání je hnusné. Jak by ti bylo při pomýšlení, že by se tak někdo posmíval tvé mamince, když tebe nosila pod srdcem?

3. Panenství a mateřství Panny Marie.

I Panna Maria byla v požehnaném stavu, avšak působením Ducha sv. To znamená: Duch sv. zázračně způsobil, že pod srdcem Panny Marie začal klíčit život lidského těla Syna Božího. Tak Syn Boží, který je od věčnosti Bůh, vzal na sebe lidské tělo; chtěl se stát člověkem, aby nás naučil znáti cestu k nebeskému Otci, cestu do nebe, aby za nás trpěl, zemřel a tak nám opět otevřel nebe. Dal tedy Synu Božímu lidský život Duch svatý skrze Pannu Marii bez přispění muže.

Evangelista sv. Lukáš to popisuje takto: „Měsíce šestého anděl Gabriel poslán byl od Boha do města galilejského jménem Nazaret k panně, zasnoubené muži jménem Josef z domu Davidova. A jméno panny: Maria. Vešed k ní anděl řekl: „Zdráva buď, milostiplná, Pán s tebou požehnaná's ty mezi ženami.“ Ona uzřevši ho užasla nad řečí jeho a přemýšlela, jaké by to bylo pozdravení. I řekl jí anděl: „Neboj se, Maria, neboť jsi našla milost u Boha. Hle, počneš v životě, porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. Ten bude veliký a synem Nejvyššího slouiti bude. Pán Bůh dá mu trůn Davida, otce jeho, bude kralovati v domě Jakubově na věky a království jeho nebude konce.“ I řekla Maria k andělu: „Kterak se to stane, když muže nepoznávám?“ Odpověděv anděl řekl jí: „Duch svatý sestoupí v tebe a moc Nejvyššího zastíní tě; proto také to svaté, co se z tebe zrodí, slouiti bude Syn Boží. A hle, Alžběta, příbuzná tvá, i ona počala syna ve stáří svém a nyní jest již v šestém měsíci, ta, která slove neplodná, neboť nemožná není u Boha žádná věc.“ I řekla Maria: „Aj, já dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého.“ Tu odešel od ní anděl.“ (Luk. 1, 26—38.)

Způsobil tedy Duch sv., že Syn Boží začal býti pod srdcem Panny Marie i člověkem. Když se narodil z Panny Marie, dostal osmého dne jméno Ježíš. Pán Ježíš neměl otce mezi lidmi, svatý

Josef byl jen jeho pěstounem. Sám Bůh to zařídil, aby Panna Maria byla provdána za sv. Josefa. Stalo se to nejen proto, aby byl sv. Josef pěstounem Pána Ježíše, ale také proto, aby byl ochráncem Panny Marie a živitelem celé svaté Rodiny. Tehdy platil totiž zákon, že má býti potrestána smrtí ukamenováním taková dívka, která nebyla v manželství a porodila dítě. Trest smrti ukamenováním byl by tedy mohl postihnouti také Pannu Marii, kdyby nebyla žila ve stavu manželském, když se jí narodilo dítě Ježíš. Sv. Josef také dobře věděl, že není otcem dítěte Ježíše.

Evangelista sv. Matouš to popisuje takto: „Když matka jeho Maria byla zasnoubena Josefovi, nalezena jest prve než se sešli, těhotnou z Ducha svatého. Josef pak, muž její, jsa spravedlivý a nechtěje postaviti ji na odiv, odhodlal se propustit ji tajně. Když však o tom přemýšlel, hle, anděl Páně ukázal se mu ve snách a řekl: „Josefe, synu Davidův, neboj se přijmouti Marii, manželku svou; neboť, co se v ní počalo, z Ducha svatého jest. Porodí pak syna a dáš mu jméno Ježíš, t. j. Spasitel, neboť on spasí lid svůj od hříchů jejich.“ Toto pak všechno se stalo, aby se naplnilo, co bylo pověděno od Pána skrze proroka slovy: „Ať, panna počne a porodí syna a nazvou ho jménem Emanuel, to jest (v překladě) s námi Bůh.“ Probudiv se pak Josef ze sna, učinil, jak mu přikázal anděl Páně. (Mat. 1, 18—24.)

Doněvadž Duch sv. nemá těla, proto při početí lidského těla Syna Božího neporušil těla Panny Marie, zachoval její panenství neporušené. Ačkoliv tedy Panna Marie se stala matkou lidského těla Syna Božího, zůstala zároveň neporušenou pannou. Jako pomerančovník je ozdoben bělostnými vonnými květy a zároveň i nádherným ovocem, tak i Panna Maria zůstala vždy ozdobena bělostným, nádherným květem svého panenství a zároveň překrásnou korunou Bohem požehnaného mateřství, neboť nám vydala nejkrásnější plod života svého — Dítě Ježíše. Panna Maria zůstala neporušenou pannou i při narození Dítěte Ježíše, neboť podle slov Písma sv. „u Boha není nemožná žádná věc“ (Luk. 1, 37). Bůh to mohl učiniti snadno svou všemohoucností a také to učinil. Můžeš si to snadno představit, že při jeho narození to bylo podobné, jako když vstal z mrtvých s tělem neviditelným z hrobu zavřeného. Proto Panna Maria porodila Dítě Ježíše bez tělesných bolestí. Tak se splnilo, co předpověděl už ve Starém Zákoně prorok Isaiáš o matce Vykupitele: „Ejhle, Panna počne a porodí syna . . .“ (Is. 7, 14.)

S velkou zbožností se proto modlívej „Zdravas Maria, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého Ježíš . . .“ — „Kterého jsi, Panno, z Ducha sv. počala . . . S kterým jsi, Panno, Alžbětu navštívila . . . Kterého jsi, Panno, v Betlémě porodila . . .“ 25. března slavíme svátek

Zvěstování Panny Marie. Devět měsíců byla Panna Maria živým svatostánkem Dítka-Ježíše a pak se z ní narodil. Proto slavíme svátek Narození Páně 25. prosince.

Panna Maria byla matkou jen Dítka-Ježíše a neměla žádných jiných dětí. V Písmě sv. Nového Zákona se sice mluví na několika místech o bratřích a sestrách Páně. Nikde se jimi však nerozumějí skuteční rodní bratři a sestry, nýbrž toliko v širším smyslu, t. j. příbuzní Pána Ježíše. Jsou to dívky Alfea a jeho manželky Marie, která podle evangelia sv. Jana byla „sestrou“, t. j. příbuznou Panny Marie (Jan 19, 25). U národa israelského bylo ve zvyku, že si příbuzní říkali bratři a sestry. Pán Ježíš nazýval bratrem každého člověka, neboť řekl o konání skutků milosrdenství: „Vpravdě pravím vám: pokud jste to učinili jednomu z nejmenších těchto bratří mých, mně jste to učinili“ (Mat. 25, 40).

4. Posvátnost mateřství.

Jako Panna Maria byla po devět měsíců živým svatostánkem Dítka-Ježíše, než se z ní narodil, podobně i každá matka je devět měsíců živým příbytkem dítěte před jeho narozením. Během této doby vyživuje matka své dítě svou vlastní krví. Až je dítě dosti silné a může žít samo, pak se matce narodí. Při narození dítěte trpí matka veliké tělesné bolesti. Někdy ztratí při tom tolik krve, že i lékař musí být zavolán, aby neumřela; ba někdy při tom dokonce zemře. Každá matka velmi zeslábne a musí nějakou dobu ležet, ale to všechno trpí pro dítě ráda. Pán Ježíš praví o matce: „Žena, když rodí, má zármutek, neboť přišla hodina její; když však porodila dítě, již nepamatuje na bolest pro radost, že se narodil člověk na svět.“ (Jan 16, 21.)

Po narození dítěte říká se o matce, že je v šestinedělí, poněvadž trvá asi šest neděl, než se její tělesné ústrojí dostane do původního stavu. Říká se jí proto šestinedělka. V této době bývá slabá a musí být na sebe velice opatrná. A přitom dává maminka dítěti ještě i pokrm ze sebe. Pán Bůh to tak zařídil, aby se v prsou matčiných vytvořilo mléko, které obsahuje výživné látky a vitaminy, jaké dítě právě potřebuje. Jiného pokrmu by dítě ani nesneslo. Matka tedy své dítě kojí, dává mu pít. I Ježíška Panna Maria tak kojila. Jak je to všechno posvátné, tajemné a úctyhodné!

Jsou to tajemství tak veliká, že každého ušlechtilého člověka naplňují posvátnou úctou a němým úžasem. O tak vážných a tajemných věcech se nemluví lehkomyšlně a bez potřeby. Ani rodiče o nich bez vážnějšího důvodu nemluví. Zde se dává život

dítku, které bude věčně žít . . . a má žít věčně v nebi ! Je to dílo nesmírně veliké, větší, než kdyby se stvořilo nové slunce, nové hvězdy . . .

Teď teprve vidíš, jak posvátné a tajemné je manželství a jak velikou moc dal Bůh rodičům. Mají přivádět na svět dítky, aby se staly křtem dítkami božími a po tomto životě pozemském měly věčný život v nebi . . . K tomu úkolu Bůh posvěcuje manžely v den svatby. Je to opravdu svatba, svatá chvíle ! Manželství je jedna ze sedmi svátostí. Je to jediná svátost, kterou si udělují snoubenci vlastně sami; kněz je přítomen jako zástupce Boží a církve, jménem Božím a církve snoubencům žehná za přítomnosti alespoň dvou svědků.

5. Měj úctu k svému tělu, neboť v něm dozrává símě nového života.

Kdo se stává otcem dítěte, spolupracuje s Bohem Stvořitelem. A to je něco velmi svatého ! Proto má právo k tomu jen ten, kdo je tělesně i duchovně a mravně již úplně vyspělý a koho k tomu Bůh posvětil platným manželstvím. Kdo není od Boha posvěcen k stavu manželskému, nemá práva státi se otcem dítěte. Kdyby si to přece dovolil, těžce by hřešil proti šestému přikázání božímu. Kdo není od Boha posvěcen k manželství, je povinen nechat své ústrojí pohlavní v úplném klidu. Kdyby takový úmyslně toto ústrojí dráždil, velice by se prohřešoval proti pramenu nového lidského života. Také by se mohlo při tom stát, že by zárodečné buňky a životní síla z jeho těla odcházely a kazil by i své zdraví.

Někdy se stává, že se těchto zárodečných buněk nahromadí více a pak obvykle ve spánku z těla odcházejí; to je t. zv. poluce. V takovém případě není to nic chorobného ani hříchu, nýbrž je to znamení dospělosti mužského ústrojí a něčím přirozeným, jako vyměšování jiných žláz.

Tyto bezděčné výrony zárodečných buněk ve spánku nebývají u každého stejně často. U někoho občas, u jiného jednou nebo dvakrát za měsíc, u někoho ještě častěji. Kdyby to bylo vícekrát za týden, pak je nutné hledat pomoc. Především je nutné udržovat celé tělo, i ústrojí pohlavní v čistotě.

Univ. profesor MUDr. Josef Hynie k tomu poznamenává : „Jinak při polucích příliš častých je vhodné dbát, aby nebyla k večeři jídla příliš kořeněná a solená, ne mnoho masa, ocet, žádné alkoholické nápoje, zvláště ne pivo. Také některé kyselé ovocné šťávy mohou dráždit. Nepřeplňujme žaludek těsně před spaním. Užitečné bývá před spaním trochu pohybu, zejména u

dospívajících chlapců, kteří při zaměstnání mnoho sedí. U nich se proud krevní soustřeďuje často příliš k pohlavnímu ústrojí a tu je dobře rozptýlit jej pohybem na čerstvém vzduchu, na př. procházkou . . . Také je dobře dbáti, aby se hoch při spaní nepřikrýval příliš teple. Kde to vše ještě dostatečně nepomáhá a jsou-li poluce stále příliš časté, je dobře obrátit se na lékaře, který vyšetří příčinu a zavede přiměřené léčení.“ (Mladé mužství, Praha 1941, 40.)

Kdybys při poluci procítl, budeš snad poněkud rozrušen. Nevšiměj si však toho, obrať své myšlenky na jiný předmět a buď úplně klidný, neboť tvá duše zůstala neposkvrněna. Kdo by však byl tak nerozumný a úmyslně si způsobil poluci, pak by tím těžce hřešil proti šestému přikázání božímu, proti ctnosti mravní čistoty, proti pramenu nového lidského života, kazil by si tím své zdraví a navždy by ztratil svou tělesnou neporušenost. Kdybys něčemu z toho nerozuměl a potřeboval v něčem bližší poučení, neptej se kamarádů, ani to nehledej v knihách pochybné ceny, ale zeptej se klidně svého otce nebo kněze (třebas ve sv. zpovědi) anebo svědomitého lékaře.

Chce-li mít rolník dobrou úrodu, musí zasít semeno dobré a nikoli zkažené. Podobně nesmíš ani ty kazit símě nového lidského života ani je lehkomyšlně utrácet, chceš-li se vyvinout ve zdravého muže, chceš-li se dočkat šťastné budoucnosti a jednou založit šťastnou rodinu. Když sám budeš dobře bojovat proti pokušení a zachováš si čistý, mravní život, můžeš to jednou odkázat i svým potomkům.

Jak potom můžeš býti šťasten, jakou potom budeš mít radost, když po dvaceti letech aspoň v duchu, ale tím vroucněji ti bude děkovati tvůj zdravý a hodný syn asi takto: „Děkuji ti, drahý otče, že jsi v mládí tak statečně bojoval proti nečistým pokušením a tím ulehčil i můj zápas. Děkuji ti, že sis uchoval mládí čisté a také ve mně vzbudil svatý oheň touhy po čistém životě. Děkuji, že's pevnou rukou ovládal choutky pudů svého mládí, neboť hlavně tomu lze mi děkovat za zdraví, za čistý a krásný život . . .“ Chápeš svou velkou odpovědnost?! — — —

VIII. KTERÝ STAV A JAKÉ POVOLÁNÍ SI ZVOLÍŠ?

1. Dobře si to rozmysli !

Podívej se na hodinky, kolik je v nich různých koleček. Jen tehdy mohou hodinky jít, když každé z nich je na správném místě. Jako má určeno každé kolečko své místo v hodinovém

stroji, podobně Bůh určil každému z nás určitý stav a povolání. Jen tehdy budeš opravdu šťasten, když budeš v onom stavu a povolání, ke kterému ti dal Bůh náklonnost a schopnosti. Povolání je mnoho. Stavy máš otevřeny tři: manželský, řeholní a svobodný ve světě.

Bůh vložil do srdce mladého muže cit otcovský, to je touhu pracovat a mnoho vykonat pro jiné. Proto jen tehdy je mladý muž opravdu šťasten, když hodně pracuje pro jiné buď v manželství jako skutečný otec rodiny nebo jako otec ve smyslu duchovním v životě řeholním a kněžském nebo zůstane svobodný ve světě, ale mnoho pracuje pro blaho jiných.

Na správné volbě stavu a povolání velmi bude záviset tvoje životní spokojenost a také věčné spasení. Modli se proto horlivě k Duchu sv. a k Panně Marii, jakožto Matce dobré rady, abys dobře zvolil svůj stav a povolání. Zvol si takové povolání, ke kterému máš dosti zdraví, vlohy a které by tě mohlo i vnitřně uspokojit. Vzdělávej se odborně v povolání, jemuž se chceš věnovat. Těšit může jen dobrá, odborná práce a jen jako dobrý odborník můžeš se dobře uplatnit. Buď v práci svého povolání vždy přesný, svědomitý a poctivý.

2. Chceš míti radost z práce nebo jen dřinu ?

V každém stavu a povolání je potřebí pilně pracovat. Ber práci ochotně do rukou, neboť práci přikazuje Bůh a práce přináší také požehnání. Bůh přikázal práci již prvnímu člověku. V Písmě sv. čteme, že Bůh zavedl Adama do ráje, „aby jej vzdělával a hleděl si ho“ (I. Mojž. 2, 15), t. j. aby pracoval. Práce není tedy trestem za hřích. Po hříchu stala se ovšem práce značně obtížnější a právě ta obtíž je pokáním: „V potu tváře jísti budeš chléb, (dokud se nenavrátiš do země, ze které jsi vzat“ (I. Mojž. 3, 19). „Šest dní budeš pracovati“ (V. Mojž. 2, 15). Apoštol sv. Pavel píše: „Nechce-li kdo pracovati, ať nejí“ (II. Soluň, 3, 10). Kůň k tahu, pták k letu a člověk k práci.

Práce přináší požehnání pro život pozemský: udržuje tělo i duši ve zdraví, chrání před dlouhou chvilí a před nespokojeností. Práce opatřuje člověku potřebnou výživu a pomáhá k blahobytu. Práce přináší požehnání i pro život věčný. Práce, kterou konáme v milosti posvěcující a s dobrým úmyslem, je záslužná pro nebe.

Konej proto svou práci nikoli s kyselým obličejem, že „musíš“, ale s tváří radostnou jako

dítě Boží, které ochotně poslouchá svého Otce nebeského. Před prací řekni: „To všechno z lásky k Tobě, Pane Ježíši.“ Během práce můžeš takovou střelnou modlitbou aspoň obnovit v některém okamžiku svůj dobrý úmysl. Tak budeš proměňovat hroudu všední práce v kus ryzího zlata skutku záslužného pro nebe. Pak nebudeš v práci rozmrzen, ale budeš vždy mysli radostné. Práce ve hříchu těžkém a bez dobrého úmyslu konaná je pro věčnost rovna nule. Když jsi v milosti posvěcující a vzbudíš dobrý úmysl, tím píšeš před ony nuly číslici, všechno nabývá nesmírné ceny, stává se skutkem záslužným pro nebe . . . „S Bohem začni každé dílo, podaří se ti až mílo.“

Pilná práce chrání před mnohým pokušením a tím před hříchem. Neříká se nadarmo, že zahálka je matkou všech nepravostí. Zvláště namáhavá práce je vhodným pokáním za hříchy. Pracuj proto vždy pilně, trpělivě a vytrvale! Vítej slunce vždy s modlitbou v duši a s prací v rukou! Duši k Bohu, ruce k dílu.

Pracujeme duševně a tělesně. Obojí práce je potřebí a proto je stejně důstojná. Ruka a hlava patří k sobě. Obojí práci konal a posvětil Ježíš Kristus. Až do svého třicátého roku roku pracoval jako dělník svýma rukama a pak tři léta jako dělník ducha, když hlásal všem lidem radostnou zvěst o spasení — evangelium. Modlitbě a práci posvěcoval každý den. Nelekl se žádné oběti, ani oběti kříže. Vybízí každého z nás, vybízí i tebe: „Učte se ode mne.“ (Mat. 11, 29.) „Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi každý den kříž svůj a následuj mne!“ (Luk. 9, 23.) Tak se dívej na práci a bude ti vždy radostnou, nebude nikdy pouhou dřinou.

3. Zachovej při práci vždy trpělivost a vytrvalost!

1. Z chudého chlapce president Spojených států severoamerických. — Nejkrásnější a největší díla byla vykonána nejen nadáním a schopnostmi, ale také trpělivostí a vytrvalostí. Při práci a vůbec v celém denním životě máš mnoho příležitostí k tomu, aby ses cvičil v trpělivosti a ve vytrvalosti.

Garfield, který se stal později presidentem Spojených států severoamerických, pocházel z velmi chudobné rodiny. Když se chtěl vydati ve svých 16 letech na moře, šel nejdříve k jistému farmáři na žně, aby si k tomu vydělal potřebné peníze. Farmář, u kterého se hlásil, odbyl ho slovy: „K těžké práci při žních potřebujeme mužů

„a nikoliv hochů.“ Garfield na to odpověděl: „A což, když hoch vykoná mužskou práci, není právě tak dobrý jako muž?“ Tato odpověď se farmáři zalíbila a hocha najal.

Druhého dne ho poslal se čtyřmi dospělými muži kosit. Dospělí chtěli nového mladistvého žence znemožnit. Dali se do práce s takovým tempem, aby ho umořili. Nepodařilo se jim to. Nový žnec pracoval tak skvěle, že starší dělníci se těšili již na poledne, aby si mohli odpočinout. Garfield měl na rukou puchýře, ale nestěžoval si. Po obědě poprosil ostatní, aby mu přenechali při kosení vedení, aby mohl hospodáři ukázat, že dovede pracovat jako muž. Dělníci na to přistoupili, ale brzy toho litovali, Garfield začal kosit tak prudkým tempem, že dělníci měli co dělat, aby nezůstali pozadu. Večer byli ovšem velmi unaveni. Garfield se vůbec nezdál unaven. Když si všichni večer ulehli, poprosil farmáře o svíčku.

„Co chceš se svíčkou?“ tázal se hospodář. „Rád bych se trochu učil, za dne nemám času.“ „Ale hochu, vždyť jsi dnes pracoval za tři muže, jdi si raději lehnout. Jak se vlastně jmenuješ?“ „James Abraham Garfield,“ odpověděl, s poděkováním chopil se svíčky, odešel do své ložnice a učil se dlouho do noci. A z toho chudého, trpělivého a vytrvalého studenta stal se později americký prezident.

2. Syn chudého námořníka papežem. — Otec papeže Hadriána XIV. byl tak chudým námořníkem, že se v jeho rodině často nedostávalo peněz ani na tak potřebnou věc, jako je svíčka. Jeho syn proto se učil venku pod svítilnami na ulici, a hle — stal se později papežem. Podobných úspěchů je mnoho. Co bylo jejich tajemstvím? Nadání? Také. Ale hlavně se u nich uplatňovala železná vůle, trpělivost a vytrvalost a také to, že dovedli dobře využít času.

3. Škola trpělivosti a vytrvalosti. — Když někdo slyší slovo trpělivost, myslí si na slabou dobromyslnou ovci, která strpí všechno. U ovce to není trpělivost. Kdyby ovce byla opravdu trpělivá, pak by pro každou maličkost hned nebečela. Pravá trpělivost není slabost, nýbrž opravdu veliká síla. Jsou lidé velkého nadání i nadšení, chtějí něco velkého vykonat. Dají se do díla, avšak dílo nevykonají. Proč? Schází jim trpělivost a vytrvalost. Dali by se třeba i mučit, ale propukají v zuřivost i pro menší nepříjemnost. Tím v životě trpí oni a také ostatní, kteří s nimi žijí.

Musíš se proto naučit trpělivosti a vytrvalosti. Jakým způsobem? Na to odpovídá velmi výstižně Foerster: „Trpělivosti

možno se naučit pouze tím, že se začne s nejnepatrnějšími maličkostmi. Řeknu vám příklad a potom sami si najdete ještě mnoho jiných. Ráno se obouváte a máte zauzleny šňůrky na botkách. Mnohý obyčejně se rozlobí a trhá jimi, vzteká se a nadává, pak šňůrky rozřeže nebo hodí boty do kouta. Zde vidíte školu těch, kteří později v životě ničeho nesvedou, nemají síly, když se octnou v nesnázích. Pověz mi, jak zacházíš se šněrovacími botami a řeknu ti, co z tebe bude, to bychom mohli opravdu říci.

Zkuste rozuzlit šňůrky zcela klidně a mírně, bez trhání a zazpívejte si při tom třebaš „Přijde jaro, přijde . . .“ a podaří-li se vám rozvázat šňůrky, třebaš to trvalo až deset minut můžete být hrdí. Shromáždili jste v sobě velkou sílu — nikoliv tu, která vybuchuje a trhá, nýbrž tichou, obrovskou sílu vytrvalosti, jež neumdlévá a činí nás pány osudu.

Nebo nemůžete-li límec dostat na knoflík, nebo když píšete a dostane se vám do péra chlup, nebo nemůžete-li nit navléci do jehly, zaslechnete-li křik, a vám se zdá, že z kůže vyletíte, nebo zlobí-li vás někdo a už chcete se rozkřiknout: „Teď zrovna už mám toho dost,“ nikoliv, nemějte toho dost, považujte to za cvik v trpělivosti — a půjde to. To jsou ovšem toliko maličkosti, ale nemáme jiné cesty, abychom vzácné síly trpělivosti dostali do svých služeb.“ (Sebevýchova mládeže, Holešov 55.) Nepohrdej takovými drobnostmi, maličkostmi, neboť maličkosti tvoří dohromady dílo dokonalé a dokonalost není již žádná maličkost.

4. Hlemýžď vyhrál závod se zajícem. — Již jsi něco slyšel o tom, jak hlemýžď vyhrál závod se zajícem? Hlemýžď a zajíc závodili jednou v běhu. Cílem byl protější nedaleký les. Hlemýžď se dal s velkou horlivostí, s trpělivostí a s vytrvalostí na cestu, potil se a namáhal. Zajíc však si hověl na zemi v trávě a sluneční záři. Příliš v sebe důvěřoval a říkal: „Och, ty chudáku! Proč se tolik namáháš? Je to úplně zbytečné. Udělám dva skoky a ty zůstaneš tak pozadu, že neuvidíš ani konec mého ocasu.“ Ale hlemýžď jen se plazil, potil a namáhal se . . . a když se zajíc vzpamatoval, hlemýžď už byl jen kousek od cíle. „A teď holá, do skoku,“ řekl si zajíc. Udělal jeden, dva skoky, ale než udělal třetí, hlemýžď byl už u cíle . . . Vytrvalost a píle často předstihne schopnosti.

4. Otázka sociální ve světle učení Krista a Církve.

1. Vznik sociální otázky. — Koncem minulého století byly ve velkém množství zaváděny ve výrobě moderní stroje a ty braly práci z rukou mužů i žen v mnoha drobných řemeslech

a živnostech. Tak byl značně zvýšen počet továrních dělníků a dělnic. Mnozí z nich opustili venkov se všemi jeho výhodami rodinného života a ubytovali se v městech, namnoze ve velkých dělnických čtvrtích. Jejich výdělek byl však malý a sotva dostačoval na hrazení nejnutnějších potřeb denního života. Těžké starosti doléhaly zvláště na manžely s dětmi, neboť nebylo ani pomyslení na zajištění jejich budoucnosti. Nebylo sociálního pojištění (nemocenské, úrazové, invalidní, starobní) a k tomu ještě hrozilo nebezpečí propuštění z práce s okamžitou platností bez jakékoliv náhrady.

Na tomto zotročení velké části národa neměl viny technický pokrok a stroje, jak by se mohl snadno někdo domnívat. Vždyť právě technický pokrok a stroje jsou předpokladem zvýšení životní úrovně všech. Zotročení bylo způsobeno tím, že jednotliví boháči-kapitalisté se zmocnili značné části národního hospodářství a sobecky, nekřesťansky začali využívat práce národa k svému osobnímu obohacení. Značně k tomu přispěla okolnost, že se hlásala myšlenka naprosté svobody jednotlivce i souťžení bez ohledu na jiné (hospodářský liberalismus). Byl to následek oslabení víry v Boha a úcty k jeho zákonům. Vždyť dvě nejdůležitější přikázání, která nám dal Kristus, jsou: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a z celé mysli své. To jest největší a první přikázání. Druhé pak jest podobné jemu: milovati budeš bližního svého jako sebe samého.“ (Mat. 22, 37—40.) Kde se ztrácí láska k Bohu, brzy také mizí pravá, účinná láska k bližnímu a sobectví se stává domovem.

Tak těžili z potu a mozolů dělníků a dělnic jednotlivci, jejich akciové společnosti a banky. Dělník a dělnice byli pouze nástrojem k tomu, aby boháči mohli žít v pohodlí, v přepychu a ve velkém nadbytku. Dalším vývojem se stalo, že majetek nejen národní ale i mezinárodní se dostal do rukou jednotlivých velko-průmyslníků, bankérů a bursovních spekulantů. — Je vysvětlitelné, že tolik bezpráví vyvolávalo ve velkých masách dělnictva krajní nespokojenost, ano, nenávisť proti sobeckým vykořisťovatelům a vysoko se zvedl zájem o otázku sociální, neboť celý tento vývoj vytvořil dnešní otázku sociální.

2. Co je sociální otázka? — „Sociální otázka je souhrn závad (zvláště hospodářských), které znemožňují nebo aspoň podstatně ztěžují život u jednotlivců, stavů nebo tříd.“ (Dr. Bedř. Vašek, Cesty k sociální spravedlnosti, Olomouc 1931, 5; pokud uvádíme některá místa z okružních listů papežských, jsou podle překladu Dr. Vaška.) V otázce sociální „neběží jen o znovuvybudování

zdravých hospodářských a státních poměrů, neběží jenom o obnovu rodiny a výchovy, ani ne pouze o povznesení mravnosti a náboženství — všech těch jednotlivých věcí jest arci vysoce potřebí — avšak běží o všechno to dohromady, o znovuvybudování společnosti.“ (Weis; tamtéž, 5.)

Podle jednotlivých stavů nebo skupin rozeznáváme sociální otázku dělnickou, zemědělskou, řemeslnickou, obchodnickou, zaměstnaneckou, ženskou.

3. Slovo církve. — Na ochranu potlačovaného dělnictva zaburá cel do svědomí celého světa jménem církve papež Lev XIII. památným okružním listem (encyklikou) o otázce dělnické „Rerum novarum“ (t. j. „Duch obnovy“, neboť těmi slovy okružní list začíná) dne 15. května r. 1891. V tomto okružním listě píše papež nejen o stínech v životě národohospodářském, mravním, o sobeckém kapitalismu a o bídě dělnictva, ale také doporučuje prostředky, jimiž lze pomoci. Zároveň jasně ukazuje hodnoty, které lidem přineslo křesťanství nejen pro život náboženský, a mravní, ale také pro život národohospodářský a vyzdvihuje hodnotu lidské práce ve světle učení Ježíše Krista.

Zvláště zdůrazňuje, že poměr mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem musí býti založen na spravedlnosti a lásce. Je nutno docílit takových zákonných opatření, aby zabezpečovala slušný lidský život každému, i poslednímu dělníku. Křesťanská láska má zákonitá opatření oduševňovat a doplňovat účinnou pomocí, poněvadž suchý předpis zákona na všechny případy v životě nikdy nestačí.

Rozdíly, které jsou v lidské společnosti, vyplývají z různosti vloh a schopností jak tělesných, tak duševních. Společenské (sociální) rozdíly nemají býti založeny na nepřirozeném rozdělení na bohaté a nuzné. Vykupitel Ježíš Kristus se postavil právě do řad dělnictva, neboť až do svého třicátého roku pracoval jako řemeslník-dělník v Nazaretě. Nesmrtelnou lidskou duší je každý člověk obrazem Božím, a proto jsme si před Bohem úplně rovni. Všichni jsme před Bohem bratři a sestry, neboť máme jednoho Otce nebeského, všichni jsme krví Kristovou vykoupeni a k věčné blaženosti povoláni.

Mzda má býti spravedlivá a tak vysoká, aby zabezpečovala nejen míru nezbytně potřebnou k životu, ale má také umožnit slušný lidský život, možnost úspor a těm, kteří jsou v manželství, slušný život celé rodiny. Kdyby zaměstnavatel nezabezpečoval zaměstnanci takovou mzdu, pak je stát povinen učiniti taková opatření, aby o každého dělníka i dělnici bylo náležitě postaráno.

Církev je na stanovisku, že dělník jako součást národního celku má právo na patřičný podíl v majetku národním. Dělník musí býti pozvednut z poníženosti a má býti v něm probuzeno hrdé sebevědomí. Má se mu dostat zastoupení v životě hospodářském a má plně rozvinout svou činnost v odborové organizaci stavovské a kulturně-náboženské. Nedělního klidu je potřebí nejen pro tělesné zotavení, ale zvláště pro lidské a křesťanské povznesení dělníka.

Některé doslovné ukázky z okružního listu o dělnické otázce „Rerum novarum“ („Duch obnovy“): „Právo soukromého vlastnictví není dáno lidem zákonem lidským, nýbrž zákonem přirozeným; proto státní moc je nesmí rušit, nýbrž toliko upravovat a uvádět v soulad s obecným blahem . . . neboť člověk je starší než stát . . . Když se ptáme, jak se má statků používat, církev bez rozpaků odpovídá: ‚Pokud se týká toho (totiž používání statků), nemá člověk zevnějších statků vlastnit tak, jako by byly jen a jen jeho, nýbrž jako by byly společné, takže totiž snadno z nich uděluje v potřebách jiných lidí. Pročež píše apoštol: ‚Bohatým tohoto světa prikazuji, aby byli štedří, sdílní.‘ Nikomu se zajisté nenařizuje, aby přispíval z toho, čeho nutně potřebuje pro sebe a pro svou rodinu; ani nemusí dávat jiným, čeho sám potřebuje k tomu, aby mohl býti živ slušně a přiměřeně svému stavu, ‚neboť nikdo není povinen býti živ nepřiměřeným způsobem.‘ (Sv. Tomáš.) Když potřebě a slušnosti učiněno bylo zadost, jest povinností z přebytku přispívat nuzným. ‚Co přebývá, dejte jako almužnu.‘ (Luk. 11, 41.) ‚Význačný rys doby je ‚přemíra bohatství v malé skupině lidstva a nedostatek v širokých vrstvách lidových.‘

Zaměstnavatelům připomíná papež, že „nesmějí považovati dělníky za otroky,“ že je spravedливо, aby v nich ctíli důstojnost osoby, jež arci ještě vyššího stupně nabývá křesťanstvím. Že výdělečná práce, popřáváme-li sluchu hlasu přírody a křesťanské filosofie, není člověku k hanbě, nýbrž ke cti, poněvadž mu poskytuje čestnou možnost opatřiti si živobytí. Hanbou však že je a nelidskostí, když se vykořisťují lidé místo zboží, aby se z nich docílilo zisku, a když se v nich cení toliko zdatnost nervů a tělesná síla a ostatní vše se považuje za nic.

„Rovněž se nařizuje, že se musí u dělnictva přihlížeti k náboženství a k statkům duchovním. Proto je povinností pánů zaříditi, aby ve vhodných dobách měl dělník volno pro úkony zbožnosti; aby nebyl vydán svodům ke zkáze a lákadlům k hříchu: a aby stůj co stůj nebyl odváděn od péče o rodinu a od lásky k šetrnosti. Rovněž neukládati práce více, než síly dovedou unést, a neukládati práci takovou, která je v rozporu s věkem a pohlavím.

Mezi největšími povinnostmi pánů jest dávat každému, co mu podle spravedlnosti náleží. Má-li se mzda stanoviti opravdu spravedlivě, nutno přihlížeti k okolnostem různým: všeobecně však vzato, ať mají na paměti lidé bohatí a zaměstnavatelé, že utlačovat pro svůj zisk lidi nuzné a ubohé a těžit z cizí bídy je proti právům Božím i lidským. Oklamávat však někoho o povinnou mzdu je velikým hříchem, který svolává křikem svým hněvy s nebe na pomstu. ‚Hle, zadržaná mzda dělníků . . . křičí od

vás, a volání těch, kteří žali, vešlo v uši Pána zástupů.“ (Jak. 5, 4.) Konečně, svědomitě se musejí lidé bohatí vystříhati toho, aby chudým lidem v ničem neškodili na majetku násilím, lstí nebo lichvářskými úskoky; a to tím více, protože lidé chudí nemají dosti prostředků, aby se bránili proti krivdám a zvůli, a jejich majetek musí býti pokládán za tím posvátnější, čím je nuznější. Kdyby se poslouchalo těchto zákonů, zdaž by to již samo nestačilo, aby byly uhašeny vášnivost a příčiny zápasu?“

„To jest v sociální otázce hlavním zlem, že se namlouvá, že (společenské) třídy stojí k sobě nutně v poměru nepřátelském, jako by lidi zámožné a dělníky byla příroda určila k tomu, by se v houževnatém zápase vespolek rozsápávali. To je v úplném rozporu s rozumem a pravdou . . . Jako v těle různé údy tvoří shodu a jimi se umožňuje, aby tělo vyrovnaně a souměrně plnilo svůj úkol, právě tak příroda v občanském soužití zařídila, aby (společenské) třídy žily mezi sebou v srdečném poměru a aby byla mezi nimi vyrovnanost a rovnováha. Třída potřebuje třídy.“

Budou-li však obě třídy poslouchati křesťanských přikázání, spojí je vespolek také bratrská láska, nejen přátelství. Neboť vycítí a pochopí, že všichni lidé bez výjimky byli stvořeni společným Otcem Bohem; že všichni směřují k témuž cíli, jímž je Bůh sám; . . . rovněž že všichni stejně byli vykoupeni dobrodiním Ježíše Krista a povýšeni k důstojnosti dítek Božích (milostí posvěcující), že opravdu jsou spojeni bratrskými svazky jak mezi sebou, tak i s Kristem Pánem . . .“

Po čtyřiceti letech od vydání okružního listu o dělnické otázce „Rerum novarum“ („Duch obnovy“) vydal Papež Pius XI. další okružní list k řešení sociální otázky „Quadragesimo anno“ („Čtyřicet let“, t. j. čtyřicet let od vydání okružního listu o otázce dělnické) o znovuvybudování společenského řádu v duchu evangelia.

V tomto sociálním okružním listě papež opět zdůrazňuje pevné zásady křesťanského hospodářského řádu: zachování soukromého vlastnictví, použití kapitálu k dobru celého národa, povinnost státu opatrovati práci a dbáti slušného blahobytu dělnictva. Upozorňuje na některá sociální nebezpečí a ukazuje na nejkratší cestu k nápravě všeho: zařídit vše podle Kristova učení v duchu spravedlnosti a lásky. Církev mluví v těchto otázkách nesmlouvavě a jasně, poněvadž je správkyní nezadatelných práv božských i lidských.

Některé doslovné ukázky ze sociálního okružního listu „Quadragesimo anno“ („Čtyřicet let“): „Nesmírné množství proletářů na jedné straně a na druhé straně nesmírný majetek malého kruhu úžasných boháčů je krajně spolehlivým důkazem, že bohatství tak hojně zjednané v našem věku industrialismu není rozděleno správně.“

Duše sociálně citící se nemohou „za nic na světě smířit s myšlenkou, že by se tak nehorázná a tak nepřiměřená nerovnost v rozdělení pozemských statků opravdu srovnávala s plány Tvůrce nejvš moudřejšího . . . Je však nejhorším zlořádem a všemi prostředky se musí pra-

covat na jeho odstranění, když pro nedostatečnost mzdy otcovy matky jsou nuceny k výdělečné činnosti mimo domov a musí zanedbávat své vlastní starosti a povinnosti své a především výchovu dětí.“

Když některé hospodářské statky jsou příliš důležité pro veřejnost a soukromí vlastníci by jich zneužívali na škodu celku jen k svým ziskům, je na místě, aby takové statky přešly v majetek veřejný: „Právem se usiluje o to, aby určité druhy statků byly vyhrazeny státu, protože propůjčují vlastníkům moc tak velkou, jaká nemůže být přiznána soukromým lidem, nemá-li být ohrožen zájem celku . . .

Za nynějších společenských poměrů bude vhodnější, bude-li smlouva pracovní, pokud je možno, do jisté míry mírněna smlouvou společenskou, jak se to již v různých formách začalo uskutečňovat, ke značnému užítku dělníků i zaměstnavatelů. Tak dělníci a úředníci nabývají v té neb oné formě spoluúčasti ve vlastnictví, ve správě nebo v zisku.

Každému ať se tedy přiřkne ten podíl na statcích, který mu přísluší; a musí se pracovat o to, aby se rozdělení výrobních statků provedlo a upravilo podle zásad obecného blaha neboli sociální spravedlnosti; kdežto dnes je ohromná propast mezi nečetnými přílišnými boháči a nesčíslnými chudáky a tudíž jsou v sociálním řádu těžké závary, jak vidí každý, kdo má cit.

Cílem pak zde musí být, co již náš předchůdce označil za cíl, ke kterému se musí směřovat nezbytně: odproletarisování proletariátu. A to se proto musí říkat hodně důrazně a opakovat velmi naléhavě, ježto se nezřídka na tak spásné příkazy papežovy zapomínalo, buď že se úmysly zamlčovaly nebo že se vyhlášovaly za neproveditelné, kdežto se provést dají a mají . . .

Vzrostl do nekonečna počet nuzných proletářů, jichž nářky volají se země k Bohu; k tomu přistupuje ohromná armáda zemědělského dělnictva, stlačeného na nejnižší úroveň životní a zbaveného jakékoliv naděje, že by se kdy dopracovalo nějakého nemovitého majetku, a proto propadlého trvale v postavení proletářské, nedojde-li k přiměřené a účinné pomoci . . .

Proto s nejvyšším úsilím se musí pracovat o to, aby aspoň hospodářské hodnoty získané v budoucnosti ve spravedlivé míře šly jak k těm, kdo mají jmění, tak aby se jich dostávalo v dostatečné hojnosti i těm, kdo poskytují práci, nikoli aby v práci ochabovali — neboť zrodil se člověk k práci jako pták k letu — nýbrž aby šetrností rodinné jmění rozmnožovali; aby rozmnožené jmění moudře spravovali a tak snáze a bezpečněji unesli břemena rodinná; a když se povznesou nad existenční nejistotu, jež zmítá proletáři, aby nejen dovedli přečkat různá kolísání a krise životní, nýbrž aby měli i důvěru, že po jejich smrti bude jaksi postaráno i o pozůstalé. — To všechno náš předchůdce nejen naznačil, nýbrž i jasně a přímo prohlásil. A my to v této své encyklice opět a opět zdůrazňujeme . . .

Člověku se jeho volné příjmy neponechávají tak, aby jich používal podle své libovůle a podle svých choutek, totiž ty příjmy, kterých již nepotřebuje k slušnému a svému stavu přiměřenému živobytí; naopak lidé bohaté váže velmi přísně příkázání konati skutky almužny, dobročinnosti a štědré velkorysosti, Písmo svaté a svatí Otcové církevní tomu učí velmi jasně a zdůrazňují to opět a opět . . .

A bychom užili slov svého předchůdce „má-li se lidstvu pomoci, pomůže toliko návrat křesťanského života a křesťanských zařízení.“ Neboť jedině tento návrat

může býti účinným lékem proti přílišné péči o pomíjející věci, která je zdrojem všech zlořádů, on jediný dovede zakleté oči lidí, plně upřené na vratké věci tohoto světa, od nich odtrhnouti a povznést k nebesům. Neboť kdo by mohl popírat, že tohoto léku teď lidská společnost potřebuje nejvíce? . . .

Kořenem a zdrojem odpadu od křesťanských zásad v životě sociálním a hospodářském a odtud vyplývajícího odpadu velmi četných dělníků od víry jsou nezřízené sklony ducha, smutný to následek hříchu dědičného, jenž do podivuhodné svornosti lidských sil vnesl takový rozvrat, že člověk lehoučko se dá zlákat špatnými žádostmi a je mocně pokoušen k tomu, aby dával pomíjejícím statkům tohoto světa přednost před statky nebeskými a nepomíjejícími.

Odtud ona nenasytná žízeň po bohatství a časných statcích, která sice ve všech dobách sváděla lidi k tomu, aby přestupovali zákony Boží a šlapali práva svých bližních, avšak dnešní hospodářskou soustavou nastrahuje lidské křehkosti léček daleko více. Protože nejistota hospodářské situace a celého hospodářského zřízení vyžaduje nejvyšší a nepřetržitě soustředěnosti všech sil u těch, kdo se mu věnují, zatvrdli někteří k hlasu svědomí, takže se již domnívají, že je jim dovoleno rozmnožovati své zisky prostředky jakýmkoli a také své bohatství nabyté spravedlivě nebo nespravedlivě velikým úsilím a důmyslem si chrániti proti nepředvídaným hospodářským událostem . . .

Když vedoucí lidé hospodářského života zbloudili s pravé cesty, bylo na snadě, že i dělnický lid na všech stranách se za nimi střemhlav vrhal do téže propasti; a to tím spíše, poněvadž velmi mnozí zaměstnavatelé používali svých dělníků, jako by to byly pouhé nástroje; nic se nestarajíce o jejich duše, bez jakékoli myšlenky na nadzemské pravdy.

A opravdu člověk se hrozí, když si uvědomuje, jak velmi těžkým nebezpečím je v moderních továrnách vydána mravnost dělníků (zvláště mladších) a stud dívek i jiných žen; když povážíme, jak často dnešní hospodářský život, nešťastná bytová otázka bývá překážkou rodinného svazku a srdečného rodinného života; když si vzpomínáme, kolik a jakých obtíží se dělá řádnému svěcení svátečních dnů; když povážíme, jak všeobecně zesláblo a ochablo cítění opravdu křesťanské . . ., na jehož místo nastoupila jediná starost opatřiti si tak nebo onak živobytí.

Dokud toto žalostné ničení duší bude trvati, je marná jakákoli snaha o obrodu společnosti. A není jiného působivého prostředku proti němu, jen když se lidé zjevně a upřímně vrátí k nauce evangelia . . . Budou-li tyto zásady všichni, vždy a všude zachovávat, pak se v krátké době prosadí spravedlnost a spravedlivé rozdělení nejen při výrobě a nabývání statků, nýbrž i při používání majetku, které nyní bývá často tak nezřízené: a proti špinavému úsilí o zájmy pouze sobecké, které je hanbou a velikým hříchem naší doby, život a skutky postaví přemilý, ale zároveň velmi mocný zákon křesťanské umírněnosti a sebevlády, jenž velí člověku, aby hledal nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, jistě věda, že mu z Boží štědrosti a z bezpečného zaslíbení budou, pokud třeba, přidány i statky časné. (Viz Mat. 6, 33.)“

4. Kdo je povinen pomáhat řešit otázku sociální? — Především pomáhá církev. Církev má do značné míry zájem na hospodářském životě lidí, neboť „poměry sociálního a hospodářského řádu jsou teď takové, že ohromnému

počtu lidí jsou největší překážkou v péči o jedno potřebné, to jest o věčnou spásu.“ („Quadragesimo anno“.) I hospodářský a sociální život musí se opírat nutně o mravnost. Kde upadá mravnost, tam je strhován dolů i život hospodářský a společenský. Poněvadž církev je nejpevnější oporou a pěstitelkou mravnosti, proto „marné budou snahy lidí, budou-li zde odmítat církev.“ („Rerum novarum“.)

„Ačkoli církev sama sebou a svou podstatou má za účel spásu duší a dosažení věčného štěstí v nebi, přece i pro pozemský život skýtá tolik a tak velkých výhod, že by jich více a větších nemohla skýtat, i kdyby byla v první řadě založena ku blahu tohoto pozemského života.“ (Lev XIII; uvádí Dr. B. Vašek, Cesta k sociální spravedlnosti, Olomouc 1931, 7.)

Vydatně musí pomáhat stát. Nestačí jen zlepšení mravního života lidí a ušlechtilé snahy jednotlivců. Také stát musí zlepšit sociální zákony, všechna svá sociální zařízení a náležitě se postarat o to, aby bylo umožněno řádně placené zaměstnání a slušný lidský život všem vrstvám obyvatel. „Má-li býti stát dobře uspořádán, musí v něm býti postaráno o potřeby tělesné a o ostatky vnější, které jsou nutny ke konání ctností“ (sv. Tomáš). „Ale pro tvoření těchto statků je nejúčinnější a nejnezbytnější cestou práce dělníků, ať již ji konají v zemědělství nebo v dílnách, ať již rozhoduje při ní dovednost nebo tělesná síla. Ba jejich význam je zde tak veliký, že je svatou pravdou, že národní bohatství nevzniká odjinud než z práce dělnické. Velí tedy spravedlnost, aby stát pečoval o dělníka, aby z toho, čím sám přispívá k obecnému blahu, dělník dostával část, aby s menšími obtížemi mohl žít, maje zabezpečeno přístřeší, oděv a zdraví. Z toho plyne, že se musí podporovati všechno, co pravděpodobně nějak prospěje postavení dělníků . . .

Kdyby se přirozené rodinné svazky uvolňovaly mezi dělnictvem; kdyby náboženství mezi dělníky trpělo tím, že by se jim nedoprávalo dost volného času pro úkony zbožnosti; kdyby na pracovních místech hrozilo nebezpečí mravnosti při společné práci obou pohlaví a z jiných nebezpečných svodů ke hříchu; nebo kdyby zaměstnavatelé utlačovali dělnický stav nespravedlivými břemeny nebo pracovními podmínkami, jež jsou v rozporu s osobností a důstojností lidskou; kdyby se škodilo zdraví prací přílišnou a pro pohlaví nebo věk nevhodnou; v těchto případech jest rozhodně použití moci a autority zákonů . . .

Při chránění soukromých práv je zvláště přihlížeti k vrstvám nejnižším a nejchudším. Neboť lidé bohatí . . . méně jsou odkázáni na ochranu státu; lid chudý, nemající svých vlastních

možností obranných, opírá se hlavně o ochranu státu. Dělnictvo patří mezi lid chudý; proto se ho má stát ujímati se zvláštní starostlivostí a prozíravostí.“(Papež Lev XIII. v encyklice „Rerum novarum“.)

Stát na to nestačí, aby konal všechny práce na zlepšení postavení jednotlivých společenských tříd. Proto musejí zasáhnout i odborové organizace svépomocné. Odborně vedené stavovské organizace svépomocné mohou vykonat velmi mnoho, neboť svým zájmovým požadavkům rozumí nejlépe. Tak se docílí mnohem více, než kdyby všechna pomoc byla trpně očekávána jen od státu.

Socialistické organizace (sociální demokraté a komunisté) pracují v jednom směru chvályhodně a sice na zlepšení postavení dělnictva. Na druhé straně však jsou stíny, neboť vědečtí průkopníci socialismu Ferdinand Lasalle (†1864) a Karel Marx (†1884) a po nich četní socialisté hrubě odmítají křesťanství, ba každé náboženství. Náboženství je podle Marxe opium národů. Člověk prý nemá na světě jiného cíle, než pozemské blaho. Na takovém základě nevěry a čirého materialismu chce strohý socialismus a komunismus důsledně upravit život soukromý, rodinný a státní. V tom je největší omyl socialismu a komunismu.

„Požadavky socialistů, pokud jsou spravedlivé, dají se ze zásad křesťanské víry mnohem mocněji obhájití a silami křesťanské lásky mnohem účinněji uskutečnití.“ („Quadragesimo anno“.)

5. Čím se můžeš připravovat na užitečnou sociální práci? — Od lidské společnosti přijímáš mnoho výhod a proto jsi povinen podle svých sil pro ni také pracovat. Chceš-li v sociální otázce pracovat účinně, hled' nejprve sociální život poznat a v sociální otázce se náležitě vzdělávat. Proto pozoruj, jak lidé kolem tebe žijí a jak na ně působí prostředí, v němž žijí. Čti dobré příručky o sociální otázce, články v denním tisku a mluv o tom s jinými v sociálních pracovních kroužcích. Nejprve musíš otázku sociální dobře znát a pak můžeš jednat.

Chceš-li zlepšovat jiné lidi a různá sociální zařízení v lidské společnosti, hled' zlepšit nejprve sebe! Lidská společnost se skládá z jednotlivců. Kdyby každý jednotlivec opravdově se snažil býti lepším, byla by lepší i celá lidská společnost. Nespoléhej pohodlně jen na rodiče, sourozence, příbuzné, na jiné a na stát, nýbrž hled' se slušně uživit sám! Nemysli pouze na sebe, ale měj ohled na práva a zájmy jiných! Přemáhej proto u sebe přílišnou sebelásku a sobectví!

Vypěstuj v sobě cit pro sociální spravedlnost a dávej každému ochotně to, co mu náleží! V zaměstnání konej poctivě a svědomitě svou práci! V okružním listě o dělnické otázce „*Rerum novarum*“ („Duch obnovy“) papež připomíná nejen povinnosti zaměstnavatele, ale také povinnosti dělníka. Práví, že dělník „má úplně a věrně plnit to, co bylo svobodně a v mezích spravedlnosti dojednáno v pracovní smlouvě; že nemá nijak dělati škody na majetku ani urážeti osobu pánů; že se má i při hájení svých zájmů chrániti násilí a nikdy se nedopouštěti vzpoury; že se nemá stýkati s lidmi ničemnými, kteří před ním vykouzlují nespelnitelné naděje a ohromné sliby, následkem čehož bývá zbytečná lítost a majetkové pohromy.“ — Až budeš zaměstnavatelem, plať spravedlivou nejvyšší mzdu a pečuj nejen o tělesné, ale také o duchovní blaho svých zaměstnanců.

Pěstuj v sobě ducha křesťanské lásky a milosrdenství! To znamená, že se neomezíš jen na to, k čemu jsi podle spravedlnosti jiným povinen, ale také jsi ochoten pomáhati jiným i nad svou přísnou povinnost — z milosrdné lásky. Byť sebevíc se snažilo sociální zákonodárství zabezpečit všechny třídy lidské společnosti, nikdy nestačí na každý jednotlivý případ, takže v tomto ohledu zbývá ještě mnoho pro skutky lásky k bližnímu.

Vždy však pamatuj slov papežových, že „není úkolem lásky ukrývatí svým pláštěm hříchy proti spravedlnosti.“ („*Quadragesimo anno*“.) Musíme tedy na prvním místě pracovati o to, aby zákonitými zařízeními byly nejprve odstraňovány všechny nespravedlnosti a křivdy a kde není právního nároku na pomoc, tam máme zasáhnout účinnou pomocí milosrdné lásky.

IX. STAV MANŽELSKÝ JE OD BOHA A PROTO JE SVATÝ.

1. Bůh ustanovil stav manželský.

V Písmě sv. čteme, kterak Bůh stvořil bytostí neviditelné, pouhé duchy; říkáme jim andělé. Stvořil je v plném počtu. Avšak lidi nestvořil v plném počtu, nýbrž toliko dva. Písmo sv. o tom praví: „Stvořil tedy Bůh člověka k obrazu svému, k obrazu Božímu stvořil ho, muže a ženu stvořil je. Požehnal jim též Bůh řka: „Rostte a množte se, naplňte zemi...“ (I. Mojž. 1, 27—28.) „Proto opustí člověk otce svého i matku svou a přilne k manželce své, že budou dva tělem jedním.“ (I. Mojž. 2, 24.)

Tak ustanovil Bůh již v ráji stav manželský. Ježíš Kristus povýšil tento stav na svátost. Stav manželský je svátost, která posvěcuje svobodného katolického muže a svobodnou katolickou ženu k společnému manželskému životu. Manželé mají přispívat k tomu, aby se rodily děti v řádném, platném svatém manželství a tak mohly býti řádně vychovávány.

2. Jen lidé k tomu Bohem posvěcení mají právo na život manželský.

Aby mohlo přijít dítě na svět, k tomu nestačí jen sami manželé. K tomu je třeba, aby Bůh po každé stvořil novou lidskou duši. Jak je to něco svatého! Zde spolupracují rodiče při tvůrčím díle Božím. Doněvadž je to něco tak svatého, mají jen ti právo přivádět děti na svět, kdož jsou k tomu od Boha posvěcení platným manželstvím. Kdyby tedy některý katolický muž nebyl v platném, církví katolickou posvěceném manželství a stal se otcem dítěte anebo kdyby žil s některou ženou jako s manželkou, třeba s ní ani dítě neměl, dopustil by se před Bohem těžkého hříchu. Proč? Doněvadž nebyl od Boha posvěcen pro život manželský a svátostným manželstvím pro otcovský úkol. Byl by to podobný hřích jako u toho, kdo ještě není na kněze vysvěcen a vydával by se za kněze, ba kdyby se dokonce odvážil sloužiti mši svatou.

X. DO SVATYNĚ MANŽELSTVÍ MÁ VĚSTI VÁŽNÁ ZNÁMOST.

1. Láska.

Přijde na tebe chvíle, kdy ti dívky nebudou docela lhostejné. Začneš si jich všímat, některá z nich udělá na tebe takový dojem, že pojednou tvé nitro se naplní hřejivým blahem, kterého jsi před tím nikdy nepocítil. A což teprve, když i ona si tě začne všímat! Co se to vlastně s tebou stalo? Vždyť dříve, v mladších letech, byly ti docela lhostejné... Jsou to první závaný lásky.

Sám Bůh vložil do srdce lidského posvátný cit lásky. Má sblížit mladého muže a ženu, aby se lépe poznali a zkoumali, zdali by mohli jíti společně a zdárně životem ve svatém svazku manželském. Když se tedy počnou ozývat v tvém srdci city lásky a bude se ti zdát, že již vcházíš do pozemského ráje, který předstihuje všechny

sny, a když ti bude tak nevýslovně blaze, pamatuj: to není pouhá hračka jen pro tvé osobní potěšení. Je to posvátná cesta, na kterou smějí vkročit jen ti, kteří chtějí vejít do svatyně manželství.

Cít lásky se probouzí u někoho hodně brzy, kdy ještě nemůže myslet na vstup do manželství. Co má dělat? Nepoddávat se v takovém případě citu lásky, ovládnout onen cit. Snadno se to podaří tomu, kdo se dá do vážné práce, aby se co nejlépe připravil na své budoucí životní povolání. Ať si také všímá hodně toho, jak by mohl být užitečným svým rodičům a sourozencům — doma, v hospodářství, v zahradě, na poli, v dílně a podobně. Ve volných chvílích najde dosti rozptýlení dobrou četbou, zpěvem, hudbou, ušlechtilou zábavou a rozhovorem s věrným přítelem stejně smýšlejícím.

2. Známost.

Známost je dovolena jen tehdy, když je s dobrým úmyslem, čistá a veřejná. S dobrým úmyslem, to znamená: nikoliv pro pouhou zábavu, ale pro manželství. Nenavazuj proto takových známostí, o kterých předem víš, že nemohou vést k manželství, a nečiň tak ve věku, kdy na manželství myslet ještě nemůžeš. Zpravidla známost nemá trvat déle, než dva roky. Proto teprve tehdy je dovoleno navazovat známost, když asi do dvou let mohou spolu vstoupit v manželství.

Čistá, to znamená: bez hříchů. Říká se, kolik hříchů ve známosti, tolik neštěstí v manželství. Kdo má pravou lásku, dovede si všechno odepřít pro dívku, kterou opravdu miluje, a nedovoluje si nic takového, co by bylo hříchem, neboť tím by jí ublížil. Láska pravá je obětavá. Kdo by hledal jen své uspokojení, ten nemá pravou lásku nýbrž jen pudovou, tělesnou žádost. Aby známost zůstala čistá, bez hříchů, má být veřejná; to znamená: mají to vědět rodiče a mají se scházet na místech veřejných, nikoli zcela o samotě nebo za tmy. Uvědomělý mladý muž považuje tyto požadavky za samozřejmé a také se podle toho řídí. Proč? Dobře ví, co je láska, jak se vyvíjí a k čemu směřuje.

3. Vývoj lásky a její stupně.

1. Láska duševní. — Láska se vyvíjí poněkud jinak u mladého muže a jinak u dívky. U čistého, nezkaženého, jemného hocha a u čisté, nezkažené dívky láska se ukazuje z počátku jako cit čistě duševní. Je to touha duše po

člověku, kterého bychom mohli mítí rádi pro jeho ušlechtilé vlastnosti a který by totéž cítil k nám, k naší duši. Je to touha milovati a býti milován. Když hoch a dívka začnou spolu chodit, zdá se jim, jako by to bylo pouhé přátelství, ale nejkrásnější, jaké může býti. Když jiní se na to dívají jako na lásku, pak se na ně zlobí a tvrdí, že je to jen kamarádství a nic více. Zkušenost však učí, že mezi mladými lidmi různého pohlaví netrvá dlouho poměr jen přátelský. Tento poměr, z počátku jen „přátelský“, velmi brzy přechází v první stupeň lásky, v lásku duševní.

2. **Láska smyslová.** — Když se spolu scházejí dále, pak přechází láska duševní dříve nebo později v druhý stupeň lásky — v lásku smyslovou neboli erotickou. To znamená, že dva lidé, kteří se mají rádi, touží také po zevnějších projevech lásky, touží po tom, co lahodí smyslům: zraku (krása), sluchu (příjemná řeč), hmatu (pohlazení, polibky). Krátké a slušné políbení je dovoleno tehdy, když je projevem čisté a vážné lásky. Má se to však dít vždy způsobem slušným a umírněným.

3. **Láska tělesná.** — Třetí a poslední stupeň lásky je láska tělesná neboli sexuální, která touží po spojení tělesném. Na to však mají právo teprve ti, které Bůh k tomu posvětil platným svatým manželstvím, aby děti byly přiváděny na svět jen v platném manželství a mohly býti také řádně vychovávány.

Čistá, nezkažená dívka ve známosti a zasnoubení nikdy netouží po této lásce tělesné, dokud není k tomu posvěcena platným svatým manželstvím. Avšak u mladého muže láska duševní a smyslová (erotická) někdy dosti rychle přechází v lásku tělesnou. Je proto dlouhá známost pro mladého muže i dívku krajně nebezpečná, zvláště kdyby se spolu scházeli o samotě, bez svědků. Proto rozumný mladý muž ve svém styku s dívkami je zdrženlivý, opatrný, nenavazuje lehkomyšlně známosti, za žádnou cenu nenaváže známost ve věku, kdy ještě nemůže myslit na manželství, a stejně nikdy nenaváže známost s takovou dívkou, s kterou nikdy nemůže vstoupiti v platný sňatek manželský.

4. **Buď rozumný!** — Uvědomělý muž je vždy velmi ukázněný, když navázal známost. Nedovoluje si lehkomyšlně různé něžnosti a projevy smyslové (erotické) lásky, poněvadž dobře ví, že by ho to mohlo uvést do velkého pokušení k lásce tělesné. Tím by uvedl nejen sebe, ale zvláště dívku do velkého nebezpečí. Proto ani v zasnoubení nemá býti mnoho takových zevnějších

projevů lásky. Má-li ji opravdu rád, pak každé nebezpečí od ní vzdaluje. Dobře ví, že čistá, nezkažená dívka prožívá svou lásku především duševně a smyslově (eroticky), nikoliv tělesně, i kdyby se k němu tulila. Nemyslí proto, že by to byly u ní projevy lásky již tělesné, a nedovolí si k ní nic neslušného, nic proti studu a mravní čistotě.

Bohužel, právě v těchto závažných věcech velmi mnozí mladí mužové dopouštějí se mnoha osudných chyb. Chybují z velké části proto, že jim to nikdo řádně nevysvětlil a v těchto nejchoulostivějších záležitostech svého mládí i budoucnosti byli ponecháni sami sobě. Tobě se dostává poučení těmito řádky. Vždy pamatuj, že uvědomělý mladý muž je viditelným strážným andělem dívky, s kterou chodí a chrání ji nejen proti nebezpečí zevnímu, ale také před nebezpečím, které vychází z jeho vlastní tělesné žádostivosti!

4. Zasnoubení a vstup do svátostného manželství.

Známost nemá býti ani příliš krátká, ani příliš dlouhá, t. j. asi rok až dva roky. Když mladí lidé poznají, že se k sobě opravdu hodí a že mají vlastnosti k společnému šťastnému životu manželskému — také zdraví a schopnost se uživit — pak se zasnoubí, t. j. dají si vážný slib, že vstoupí do manželského stavu. Tento slib má býti dán před svědky, nejlépe před rodiči. Když jsou mladí lidé zasnoubeni, mají plné právo na krátké a slušné políbení, mají plné právo k tomu, aby šli spolu zavěšení a také k tomu, aby si vyměnili také cennější dárky. Nemají však ještě práva na dlouhé líbání a objímání, na důvěrnost manželské, nemají práva bydlet spolu v jednom bytě nebo dokonce žít spolu již jako manželé.

Po zasnoubení má býti co nejdříve svatba. Pro katolického křesťana je manželství platné před Bohem jen tehdy, když bylo uzavřeno před katolickým knězem a dvěma svědky. (Ve státech, kde občanský zákon uznává za platné jen oddávky občanské, jest i katolík povinen dáti se oddati také občansky, poněvadž by jinak jeho manželství, uzavřené církevně, stát neuznal za manželství platné, z čehož by jemu a jeho dětem mohly vzejít velké nevýhody. Katolík má však oddávky občanské považovat vždy toliko za obřad občanský, kterým se skutečně manželství před Bohem neuzavírá. Proto po oddávkách jen občanských nemá před Bohem práva žítí po manželsku. Právo žítí po manželsku nabude teprve tehdy, až je oddán i církevně. V takovém případě dá se oddati nejprve občansky a pak církevně.) Snoubenci přijdou nejprve ohlásit na farní úřad, že se

chtějí vzítí, kněz sepíše protokol, dá jim poučení, ohlásí je třikrát z kazatelny, jdou k sv. zpovědi a k sv. přijímání a pak je sezdá. Oddavky mají býti dopoledne, aby mohla býti přítom sloužena mše sv. za novomanžely. O platném svatém manželství platí slova Ježíše Krista: „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“ (Mat. 10, 6.) Aby byla úplná jednota a soulad v manželství, má si vzítí katolický křesťan jen hodnou katolickou křesťanku. Nepospíchej! Na ženění máš čas kolem 25 let věku. V životě ženatého muže mají mítí místo jen dvě ženy: matka jeho dětí v platném sv. manželství a pak jeho matka vlastní. Co je nad tuto dvojí čistou a posvátnou lásku, je buď nebezpečné vybočení z mezí nebo hříšné poblouznění.

XI. DO STAVU ŘEHOLNÍHO?

Napadne tě někdy otázka: „Co je lepší — ženit se či neženit a raději si zvolit stav řeholní?“ Lepší bude pro tebe to, k čemu tě určil Bůh. Bůh určil většinu lidí pro život manželský. Jsi-li ty mezi nimi, pak nejšťastnějším můžeš býti jen v manželství. Některé lidi však volá Bůh k životu řeholnímu. Jsi-li ty mezi těmi vyvolenými, pak můžeš býti nejšťastnějším zase jen v životě řeholním. Muž, který žije v manželství, má srdce rozdělené: polovinu svého srdce dává Bohu a druhou polovinu dává ženě a rodině. Muž, který žije ve stavu řeholním, dává celé srdce jen Bohu a z lásky k Bohu těm, kteří jsou svěřeni jeho péči. V tom je velikost, krása a záslužnost jeho oběti.

Kristus v takovém případě praví i tobě: „Chceš-li dokonale býtí, jdi, prodej, co máš a dej chudým, budeš mítí poklad v nebi; a přijď a následuj mne . . . A každý, kdo pro jméno mé opustí dům nebo bratry nebo sestry nebo matku nebo manželku nebo dívky nebo pole, stokrát více dostane a život věčný zdědí.“ (Mat. 19, 21—29.)

Řeholníci jsou duchovními otci, poněvadž se obětují opravdu otcovsky pro velkou rodinu lidské společnosti, neboť svými modlitbami a obětmi odvracejí tresty boží, svolávají boží požehnání a svou službou potřebným, trpícím bližním konají velké záchranné dílo. Pravý řeholník má opravdu velké, otcovsky milující srdce . . . Poznáváš-li v tom své povolání, poraď se nejprve se svým zpovědníkem, vyžádej si bližší pokyny v klášteře, o který se zajímáš, potom jdi za hlasem Krista do kláštera, budeš šťasten a můžeš vykonat velmi mnoho dobrého.

Polovičatost a nerozhodné kolísání mohlo by se krutě vy-

smrti. Odstrašující příklad k tomu máme na Robespierrovi. V roce 1771 se představil mladý Maxmilián Robespierre představenému jistého kapucínského kláštera ve Francii a prosil, aby ho vyzkoušel, je-li povolán k stavu řeholnímu. Po dlouhém rozhovoru a po zralé úvaze rozhodl představený, že mladík jeví povolání do řehole a dal mu doporučení k přijetí do kláštera. On odešel, aby zařídil doma všechno potřebné a ještě se rozloučil s příbuznými. Rodiče a přátelé se namáhali, aby ho odvrátili od jeho úmyslu a zvítězili. Robespierre opustil své poznané povolání, šel do Paříže, studoval tam práva a stal se advokátem. Ve francouzské revoluci se stal vůdcem revolučních nářů, mnohé dal usmrtit a konečně sám byl popraven. Škoda ztraceného řeholního povolání a nadějného života mladého muže.

XII. JEŠTĚ NĚCO.

1. Tvoje duše.

1. Duše lidská má rozum, svobodnou vůli a je nesmrtelná. — To co dělá člověka opravdu člověkem není jeho tělo, ale jeho duše, duše lidská, která má rozum, svobodnou vůli a je nesmrtelná. Každý člověk může poznat, že není jako zvíře, že je mnohem více. Nespokojí se pouze s tím, že své tělo nasytí, ošatí, dopřeje mu odpočinku a zábavy. Člověk má také vyšší touhy: dovede pracovat a se obětovat pro pravdu, pro to, co je dobré a krásné. Nemá jen představu jídla, nápoje a toho, co je tělu příjemné. Má také představu Boha, národa, vlasti. Má náboženství, vzdělává se, různými vynálezy hledí si usnadnit svůj život. Člověk má kulturu, civilizaci. Pro Boha, národ a vlast dovede obětovat všechno, i svůj život. Toto všechno marně hledáme u pouhých zvířat. Má tedy člověk v sobě ještě něco jiného, než pouhou hmotu, než pouhé tělo, má v sobě něco, co není z hmoty, co je nehmotné, co je od těla rozdílné a to je podstata duchová, lidská duše.

Tato duše se projevuje na venek tím, že člověk přemýšlí, má tedy duše lidská rozum. Dále se projevuje tato duše tím, že člověk nemusí jednat jen jako zvíře slepě podle svých pudů, ale že se může rozhodovat svobodně, že totiž může něco udělat anebo to udělat nemusí, když nechce. Má tedy duše lidská svobodnou vůli. A poněvadž tato duše není z hmoty jako naše tělo, je nehmotná, neskládá se z částí, nemůže se rozpadnout, jako naše tělo, je tedy nesmrtelná. I když tělo naše zahyne a se rozpadne, naše duše žije dále, aby přijala od Boha, co za své skutky

člověk zasluhuje. Proto řekl Ježíš Kristus o nesmrtelnosti duše: „Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, duše však zabít nemohou.“ (Mat. 10, 28.)

Buď vděčným Pánu Bohu za to, že tě učinil člověkem s nesmrtelnou duší lidskou a že tě posvětil pro nebe milostí posvěcující při svatém křtu, kdy ses stal živým chrámem Božím. Lidská duše ti dává možnost, že můžeš přemýšlet, že můžeš se rozhodovat pro to nebo pro ono. Ona také oživuje celé tvé tělo. Až jednou tvá duše se od těla odloučí, nastane pro tebe smrt a chvíle, kdy před vševědoucím Bohem se budeš zodpovídat z celého svého života, abys přijal zaslouženou odměnu nebo trest. Až jednou bude konec světa a poslední soud, pak i tvé tělo vzkřísí Bůh svou všemohoucností, aby se opětně spojilo s duší a také přijalo, co zasluhuje. Zvláště tomu slibuje Kristus radostné vzkříšení, kdo často a hodně přijímá jeho nejsvětější Tělo: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den poslední.“ (Jan 6, 55.) Častěji se zamysli nad slovy Pána Ježíše: „Co prospěje člověku, byť celý svět získal, život (věčný) však ztratil?“ (Mat. 16, 26.) Tvoje nejhlavnější péče má být: péče o duši!

2. Vzdělávej svůj rozum! — Duševní činnost člověka je v tom, že poznáváme, chceme a cítíme. Dokud jsi chodil do školy, vzdělával jsi svůj rozum školním vyučováním. Dále se vzdělávej i po opuštění školy, zvláště v tom oboru, v němž pracuješ. Prozíravý muž navštěvuje dobré odborné kursy a dobré přednášky. Nejvíce se vzdělávej ve víře, tím, že čteš dobré náboženské knihy, chodíš na náboženské přednášky, na kázání a na duchovní cvičení neboli exercicie. Svatá víra tě poučuje o pravdách nejdůležitějších a nejpotřebnějších. Jestliže by ti chtěl někdo namluvit, že víra je proti rozumu, pak je to směšné, neboť Bůh, od kterého máme víru, nám dal také rozum a proto nemůže být proti sobě, nemůže si odporovat. Pravá víra není nikdy proti správnému poznání rozumu. Víra ještě více poznání rozumu rozšiřuje, neboť poučuje i o těch pravdách, na které by nikdy rozum lidský nepřišel, o pravdách Božích, věčných. Čím je dalekohled pro naše oko, tím je víra pro náš rozum.

3. Používej svobodné vůle jen k dobrému! — Naše duše má také svobodnou vůli, takže můžeme se rozhodovat pro to nebo pro něco jiného. Zvíře nemá svobodné vůle, dělá úplně slepě jen to, k čemu je puze svým tělem, svými pudy. Zvíře se dá vésti proto slepě svým pudem po potravě, aby se nasýtilo a svým pudem pohlavním, aby se rozmnožovalo. Bůh také

dal člověku pud po potravě, aby jedl a pil a tak udržel své zdraví a svůj život. Tento pud není ničím špatným, je nutným pro člověka, aby udržel své zdraví a život. Bůh však dal člověku svobodnou vůli, aby dovedl tento svůj pud po pokrmu ukojovat ve vhodném čase a slušným způsobem, aby dovedl tento pud ovládat. Podobně dal Bůh i člověku pud pohlavní, aby se udržovalo lidské pokolení na světě. I tento pud je pro člověka potřebným. Člověk však nesmí jít za tímto pudem tak slepě jako zvíře, nýbrž jen v platném svatém manželství a tak, jak to určil Bůh. Všechno ostatní by bylo zneužívání toho pudu a těžkým hříchem. Aby člověk nešel slepě za tímto pudem, proto dal Pán Bůh jemu svobodnou vůli, aby se dovedl ovládat.

4. Ovládej a zušlechťuj své city! — Vedle rozumu a svobodné vůle máš také city, na př. soucit s tím, kdo trpí, cit lásky, cit otcovský, cit pro čest, cit radosti, cit pro pravdu, krásu a jiné. Ale pozor! Jsou však lidé, kteří se nechají vést v svém životě jen citem, nikoliv však tím, co praví náboženská víra nebo zdravý rozum, a tak se dostávají do velkého neštěstí.

Pamatuj si proto dobře pro celý svůj další život: nikdy se neoddávej jen svému citovému opojení! Vždy na prvním místě si řekni, co ti o tom praví víra a zdravý rozum a potom podle toho jednej! Pak to bude jistě správné a šťastné, třebaš by se při tom tvůj cit bouřil . . .

5. Znáš svou povahu? — Hleď také poznat dobře svou povahu (temperament, letoru) a také ji vychovávej! Mladí lidé mají většinou povahu vznětlivou (sangvinickou). Pro všechno pravdivé, dobré a krásné rychle vzplanou, ale nevytrvají. Takoví se musejí učit vytrvalosti v dobrém. Někteří mají povahu vznětlivou, ale zároveň vytrvalou (cholerickou). Pro něco dobrého se nejen nenadchnou, ale také v tom vytrvají. Takoví mohou opravdu velmi mnoho dobrého vykonat. Když však by se oddali něčemu špatnému, vede je to k nejhorším koncům. Někteří mají zase povahu netečnou (flegmatickou). Mají málo zájmu o to, co se děje kolem nich, nejraději mají klid. Takoví se musejí více povzbuzovat k povinnostem a nadchnout pro vznešené cíle životní. Jiní opět mají povahu záдумčivou (melancholickou). Takoví na všechno se dívají černými brýlemi a proto vidí také všechno černě. V jejich duši je vždy tesknota a máte dojem, že v takových duších se ozývá vnitřní pláč. Takoví jsou v tom ve výhodě, že se dovedou dívat na život velmi vážně, ale musí se bránit přílišné záдумčivosti, poněvadž tím by velice trpěli a také své

okolí obtěžovali. Často se ovšem stává, že bývají povahy hodně smíšené: něco mají z té a něco z jiné.

Buď jak buď, duše musí ovládat tělo a tělo musí poslouchat duši, neboť člověka dělá člověkem jeho lidská duše, které dal Bůh rozum, svobodnou vůli a která je nesmrtelná. Kdo v sobě duši umlčuje a žije jen podle svých pudů tělesných, ten klesá k pouhému zvířeti.

2. Tvoje zdraví!

1. Zdraví je velký dar Boží. — V životě tě čekají velké úkoly. Abys je mohl co nejlépe rozřešit, k tomu potřebuješ také pevného zdraví. Sv. Ignác z Loyoly častěji napomínal členy svého řádu, aby ve veliké touze po křesťanské dokonalosti nezanedbávali svého těla a náležitě pečovali o své zdraví: „Se zdravým tělem můžete opravdu mnoho vykonati. Co dokážete s nemocným? Silné, zdravé tělo je neocenitelný pomocník k vykonání velkých činů.“ (Listy sv. Ignáce, 250.) „Můj Bože,“ zvolala jednou sv. Terezie, „přeji si dobrého zdraví, abych ti mohla lépe sloužiti.“ Sv. František Saleský napomínal představenou kláštera v Port Royal: „Spěte řádně. Málo jíst, těžce pracovat, ducha unavovat starostmi a tělu odpírat spánek je zrovna tak, jako nechtít vyživovat vyhublého koně a chtít s ním udělat mnoho práce.“

Život a zdraví je velký dar, který nám svěřil Bůh. Nejsme svoji, náležíme Bohu. Písmo sv. praví: „Ať žijeme nebo umíráme, Páně jsme.“ (Řím. 14, 8.) Patříme Bohu trojjedinému nejen duši, ale i tělem. Proto budeme skládati účty Bohu i z toho, jak jsme zacházeli se svým tělem a se svým zdravím. Nikdo si tedy nesmí myslet, že tělo patří jen jemu a že s ním může dělat co chce. Jsme povinni pečovat o svůj život a zdraví. Tělo potřebuje náležitou výživu, čistotu, dostatečně teplý oděv, zdravý vzduch, pohyb a potřebný odpočinek.

2. P o k r m. Výživy se tělu dodává pokrmem a nápojem. Pokrmy mají být jednoduché, ne příliš kořeněné, dostatečně výživné. Kdybys své tělo živil nedostatečně, snadno bys podlehl nejrozumnějším nemocem. Kdybys však své tělo překrmoval, pak opět by příliš zbujnělo, obtěžovaly by tě tělesné pudy a přiváděl by ses tím do mnohého pokušení i hříchu. Odepři si aspoň někdy něco, čeho není potřeba k nutné výživě, jako: zmrzlinu, bonbony, cukroví. Tím budeš posilovat svou vůli a snadněji se ubráníš hříchu, když přijde na tebe pokušení. Modlitba před jídlem a po jídle povede tě nejen k povinné vděčnosti k Bohu, ale zároveň bude v tobě upevňovat vládu duše nad pudem po pokrmu.

3. Nápoj. — Požívej jen zdravé nápoje. K zdravým nápojům patří dobrá pramenitá voda a přírodní ovocná šťáva. Nikdy však nepatří k zdravým nápojům pivo, víno, likér, silný ruský čaj aneb silná zrnková káva. Takové nápoje jsou zdraví škodlivé a zvláště v mladém věku velmi škodlivé.

Je známo, jak zejména alkohol, obsažený v pивě, ve víně a v likérech, poškozuj e celý organismus, jmenovitě ústrojí nejdůležitější, jako: srdce, játra, ledviny, ústrojí zažívací a nervové. Alkohol otravuje přímo buněčné jádro a následky alkoholismu značně trpí i potomstvo.

Alkohol je škodlivý i v malých dávkách. Z počátku výkonost nejprve trochu sice zvýší, ale pak ji těžce snižuje. Známý je případ Jihoafričana Hefferona, který bojoval v marathonu o vedení s Italem Dorando. Hefferon vypil v úmorném vedru jen skleničku šampaňského a nadlouho odpadl.

A nejhorší při tom je to, že kdo pije nápoje opojné, které obsahují alkohol, otupuje tím svůj rozum, oslabuje vůli a staví jí překážky, probouzí a dráždí v sobě tělesné pudy, zvláště pud pohlavní a potom se stává, že se dopouští i těch nejhorších poblouznění. Když takový vystřízliví a vzpomíná, co se s ním vlastně stalo, čeho se dopustil, nemůže pochopit, jak on mohl tak klesnout. Lituje, běduje, ale už je pozdě. Rozumný muž proto si nikdy za nic nenechá vnutit při zábavě, ve společnosti nebo na hostině větší dávku opojného nápoje. Nejlépe učiní, když se opojného nápoje zdrží docela. Tak si zachová jasný, bystrý rozum, pevnou vůli, chladnou rozvahu a plnou sebevládu.

4. Co dovede způsobit alkohol. — Král Alexander je obdivován jako velký hrdina. Dovedl sice zkrátit divokého koně Bukefala a podmanit velkou část světa, avšak nedovedl zkrátit své tělo. Jeho duše někdy ztrácela vládu nad tělem. Alexander, jemuž se z počátku lihoviny hnusily, navykl si později na víno, a to bylo příčinou jeho slabosti.

Jednou uspořádal hostinu, při které však alkohol se stal pánem nad hrdinou, před kterým se třásl celý svět. Víno přemohlo Alexandra Velkého. V opilosti jej ovládl i hněv a v návalu hněvu probodl svého nejlepšího přítele, který v jedné bitvě s nasazením vlastního života zachránil Alexandra od jisté smrti.

Když Alexander vystřízlivěl a viděl co udělal, chtěl si vzít život. Jeho přátelé měli co dělat, aby ho zdrželi před sebevraždou. Tam vede alkohol. Proto: ruce pryč od sklenice s alkoholem! Zde ukaž svou sílu jako mladý muž! Zvítězit nad sebou je vítězství největší.

5. Kouření. — Prospívá kouření zdraví? O tom se může nejlépe přesvědčit začátečník v kouření. Sice slyšel, že se kouřit nemá, poněvadž tabák obsahuje jed — nikotin, ale vidí, že jiní kouří a proto chce kouřit také. Slyšme, co o tom praví lékař — univ. profesor MUDr. Jiří Štefl: „U člověka se projeví otrava nikotinem z počátku příjemnou náladou, spojenou zvláště u začátečníků s pocitem mírného točení hlavy a s pocitem spokojeného klidu. To je efekt, pro který se tabáku užívá. U začátečníka se však brzy dostaví symptomy méně příjemné. Pocítí hlubokou nevolnost, která pochází z poklesu krevního tlaku a oslabené činnosti srdce. Kůže zbledne . . . naproti tomu sekrece slin a žaludeční šťávy, jakož i potu je zvýšena . . . Poškozený začne vrhnouti za hlubokého pocitu nevolnosti a odporu ke kouření.“ (Farmakotherapie praktického lékaře, Praha 1943, 42.) Ejhle, zřejmé účinky toho, že se do těla dostal jed.

Když si někdo na kouření zvykl, pak ovšem i tělo si částečně zvyklo na nikotin, ale to neznamená, že nikotin přestal být pro něho jedem. U člověka zcela dospělého mírné kouření podle obecného názoru sice značně nepoškozuje zdraví, je však jisté, že mu zdraví nepřidá. Určitě však poškozuje organismus člověka mladého, který se teprve vyvíjí a musí se pečlivě chránit každé škodliviny. Avšak i u dospělých bylo zjištěno, že „po nemírném kouření se dostavuje chronicky zvýšené podráždění ústředního nervstva, projevující se nespavostí, třesem končetin, psychickou dráždivostí a neschopností koncentrovati se k duševnímu výkonu. Středně velký doutník obsahuje přibližně smrtelnou dávku nikotinu, jíž se ovšem jenom menší část dostane do kouře, větší část zůstane zachycena v doutníkovém nedopalku. Dochází proto často k smrtelným otravám ze žertu . . ., kdy rozjařená společnost dá vypít některému členu extrakt z doutníkového nedopalku v nějaké lihovině.“ (Tamtéž, 45, 44.) Nikotin škodí celému ústrojí, zvláště nervu zrakovému. 25 letý mladík vykouřil 50 cigaret. Kromě obvyklých příznaků otravy nikotinem zůstal 3 dny slepý. Chceš srážet či stupňovat svůj životní výkon? Podle toho zaujmi jasné a nesmlouvavé stanovisko ke všem jedům, zvláště k alkoholu a k nikotinu.

6. Koupání a slunění. — Není třeba se šířit o tom, jak prospívá zdraví rozumně pěstěné koupání a plavání. Nesmí se však přepínat, neboť pak se stává škodlivým, vždyť nejsme ryby ani obojživelníci. Rozumné a mírné slunění bývá rovněž prospěšné, neboť působením ultrafialových paprsků se tvoří v podkožním tukovém vazivu vitamin D, který je velmi potřebný především pro děti a mládež. Přílišné slunění však organismus

poškozuje a může vyvolat i velmi vážné poruchy zdravotní. Je proto módní závodění v opalování zdravotně velmi pochybené. V tomto směru byla zjištěna zajímavá věc ve sportovních výkonech lidí do bronzova opálených: hnědí atleti jsou horší než bílí. To znamená, že opálení atleti se unaví rychleji nežli jejich méně hezčí protivníci. Je to sice velmi efektní mít tělo do „čokoládova“ opálené, ale není to prospěšné. Opalováním se totiž snižuje červené krevní barvivo (haemoglobin) a to někdy až na 70% původního množství. Také se někdy objevuje zvýšené nebo snížené množství kyselin žaludečních a z toho plynoucí nechutenství. Proč vlastně téměř všichni zkušení sedláci pracují o žních se zahalenou horní částí těla? Hledí méně na barvu kůže a více na výkon. Oč běží tobě?

7. Práce a odpočinek. — K zachování zdraví je třeba také přiměřeného pohybu. Stojatá voda hnije. Nej přirozenější pohyb je při tělesné práci. Kdo má při svém zaměstnání málo tělesného pohybu, pak to nahrazuje procházkami, rozumným tělocvikem a sportem.

K zachování zdraví je třeba také odpočinku. Kdo pracoval, má právo na odpočinek. Jen tehdy je odpočinek sladký, když mu předcházela práce. Stroj, který stále jde, brzy se opotřebuje a pokazí. Podobně je tomu i s tělem. Proto sám Bůh ustanovil šest dní k práci, sedmý den k odpočinku a noc ke spánku. Dopřej si však vždy jen tolik odpočinku, kolik potřebuješ k načerpání nových sil a k osvěžení!

Nikdy se však neoddávej zahálce! Proto jakmile se ráno probudíš a jsi již spánkem osvěžen, ihned vstaň, neboť zahálka je matkou všech hříchů. Proto i když máš dovolenou, nezahálej! Jsou různá zaměstnání, která osvěžují. Tím se zabývej během své dovolené, co tě neunavuje, ale osvěžuje. Jen zbytečně nezahálej! U toho, kdo se neumí během svého volného času nějak zaměstnat, brzy se dostavují špatné myšlenky, z nich se rodí špatné žádosti, po těch přijdou špatné činy. Tak se stává, že leckdo se zkazil během prázdnin, během dovolené, když neuměl se užitečně zaměstnat.

8. Nezahrávej si se zdravím! Buď na své zdraví opatrný! Máš zdraví jen jedno a když bys je ztratil, těžko bys je zase dostal nazpět. Nikdy je nepodřývej vlastní vinou! Pracuj opatrně, aby ses nezranil, neporezal, neposekal a nepopálil! S předměty ostrými, špičatými, svěracími zacházej opatrně, dej pozor na jedy a kyseliny, buď opatrný při používání elektrického proudu a plynu nebo lihového či petrolejového vaříče!

Jsi-li zpocen nebo jsi zmokl, ihned se převlékni! Jsi-li uhřát, nepij! Neuštví se přehnanou prací, přehnaným sportem nebo nemírným tancem! Pracovat je ovšem povinnost člověka. Někteří mladí lidé z touhy po pochvale nebo po zbohatnutí a velkém výdělku nadměru se namáhají a tak vyčerpají své síly, že své zdraví podřívají. Když k tomu ještě šidí svůj žaludek tím, že šetří na jídle, pak často se stává, že předčasně klesají v hrob. Když onemocníš, vyhledej jen svědomitého lékaře! Když ti upřímně a dobře radí, také poslechni! Neužívej lehkomyšlně všech možných léků, které jsou v tisku inserovány anebo jsou ti nabízeny! Neleč se podle toho, jak ti kdo na potkání poradí, když si na něco postěžuješ! Jednej vždy podle rady svědomitého lékaře!

Při veškeré péči o zdraví těla však pamatuj, že nejhlavnější podmínka zdraví člověka je zdraví duše. O tom píše lékař MUDr. Ctibor Bezděk: „Nestaráme-li se v přední řadě o zdraví duše, nepomůže nikterak i sebe větší péče o zdraví těla . . . Nic nám nepomůže hygiena i se svými vzdušnými a slunečními byty, čištěním zubů, spáváním při otevřených oknech, tělocviku a sportech, když lidé budou při tom žítí nemravně, budou lhát, podvádět, pít, smilnit, protože poruchy, které tyto zvrácenosti vnesou do života, nemohou býti odstraněny sebe lepším pěstěním těla. Život mravný je tedy důležitějším zdravotním požadavkem než většina našich opatření zdravotních. Všechno zde řečené vyslovil Ježíš Kristus velice krátce a přesně slovy: »Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho a vše ostatní bude vám přidáno« . .“ (Záhada nemoci a smrti, Brno 1931, 61—64.)

3. Tělocvik a sport.

1. Prospívá jen rozumně pěstěný tělocvik a sport. — Zdraví, síla a krása těla jsou statky, které ti svěřil Bůh nikoli proto, abys je nechal zakrtnět, nýbrž abys je dále pěstil. Zdraví, sílu a krásu udržuje kromě jiného také rozumně pěstěný tělocvik a sport. Musíme proto jen uvítat, když si někdo dopřeje hodně pohybu na zdravém vzduchu. Tím posílí své zdraví a nepodlehne tak snadno chudokrevnosti, tuberkulóze a jiným podobným chorobám. Zejména pro ty má velký význam tělocvik a sport na zdravém vzduchu, kteří mají sedavé zaměstnání v uzavřených místnostech.

Sport rozumně prováděný je dobrá věc. Je však škodlivý zdraví, když se v něm příliš přepínají tělesné síly. Kromě toho přepínáním sil dostavuje se vyčerpanost a předráždění nervů

a to zvyšuje nebezpečí i poblouznění mravních. Škodí také ušlechtilosti charakteru a mravnosti, když se nešetří stud a sportovní oblek je tak nedostatečný, že to již není kultura, nýbrž pohanský kult těla a pěstění nahoty. Tím se však podkopává mravnost nejen jednotlivců, ale i rodin a celého národa a tím se stává takové pěstění sportu národním nebezpečím. V tomto smyslu již ve starém Řecku velcí mužové jako Plato, Plutarch a jiní viděli v místech, kde se pěstoval sport, hlavní pařeníště nemravnosti a zkázy národa. Spisovatel Euripides k tomu napsal: „Je mnoho špatných lidí v Attice, ale nejhorší z nich jsou atleti.“ Tedy jen tělesná kultura není dostačující prostředek k pěstění zdraví a mravnosti.

Dbej proto vždy toho, aby jakékoliv tělocvičné, sportovní pěstění těla bylo vždy oduševnělé, k prospěchu těla i duše a aby proto byla vždy zachována všechna pravidla nejen zdravotní, ale také pravidla slušnosti a studu.

2. **Weekend.** — Je však velká zvrácenost, když koncem týdne (weekend) ze soboty na neděli anebo po několik dní mladíci a dívky pospolu beze všeho dozoru toulaří se lesními samotami a někde tam i přenocují. Na základě své lékařské praxe napsal o tom primář MUDr. Riedl toto: „Děti sportují, chodí s dospělejšími do chat v sobotu večer, po neděli do školy. V chatě spí na zemi, pozorují dospělé nebo dospívající a tváří se tajemně. Všelicos vidí. Jsou to tvorové vyžilí, ale jsou to děti, které hrdě prohlašují, že chodí na tramp, že umějí kouřit cigarety, ba i doutníky a spotřebují dosti velké dávky lihovin. Jsou to děti, v jejichž kloubech se pevně usídlil revmatismus se všemi následky: srdeční vadou, znetvořením kloubů . . .“ („Filosofická revue“, Olomouc 1936, 43.) Tento lékař popisuje pouze škody na zdraví z takového divokého trampování. Avšak mnohem horší jsou pro všechny účastníky škody mravní, škody na duši. Proto olomoucký arcibiskup vydal v roce 1933 toto prohlášení: „Výlety (tramping, skauting, táboření, pobyt v letovištích, lázních) budtež konány s vědomím, že i při nich platí vždy a všude všechna přikázání Boží, zvláště přikázání, abychom se vystříhali příležitosti k hříchu. Výslovně se zdůrazňuje, že není dovoleno, aby v noclehárnách a chatách v téže místnosti nocovali muži i ženy. I výletníci jsou povinni býti v neděli a v zasvěcený svátek na mši svaté. Proto dlužno se postarati již při sestavování programu o příležitost k tomu.“

V dnešní době se zahrnul zvláště ve větších městech nemrav, že mládež věnuje dny nedělní a sváteční od časného rána do noci jen a jen sportu, místo aby byl slaven náležitě den Páně.

Nejprve na mši svatou, věnovat patřičný čas také náboženské četbě a duchovnímu soustředění a potom teprve rozumným způsobem prováděný sport. Kde se zapomíná na kulturu duše a pěstuje se jen tělo, tam dojde k nejhoršímu mravnímu úpadku a k mravnímu rozkladu celého národa. MUDr. Ctibor Bezděk o tom píše: „Současná zkušenost nás poučuje, že i nejdokonalejší a nejsvědomitější tělovýchova selhává, není-li s ní souřadně pěstována i mravní stránka člověka. Tělocvik a sport jsou jistě velmi prospěšné zábavy, pokud se z nich nestanou vášně. Jakmile se v nich ukáže prvek, značící poruchu duše, zvrhají se ve věc velmi škodlivou.“ (Záhada nemoci a smrti, Brno 1931, 61—62.)

3. Závodění. — Závodění může být školou sebekázně, sebevýchovy a také dobrou přípravou pro větší výkonnost a vytrvalost v životním povolání. Poněvadž je tělocvik a sport pouze prostředkem k udržení zdraví a života, nelze proto souhlasit s takovými závody, při nichž je zdraví a život závodníků ve stálém a přímém nebezpečí. Rozumný mladý člověk se nehoní za lámáním rekordů, poněvadž ví, že by tím si uhnal organickou srdeční vadu i jiné choroby a tak by se předčasně vyřadil z života.

4. Pěstění duše je důležitější než pěstění těla. — Kde se pěstuje jen tělo bez ohledu na duši, tam se dostaví úpadek mravů a pak je zle. Duchovní správce věznice P. Leopold Arthofer vypravuje. „Jednoho dne jsem šel vedle sportovního hřiště . . . Bylo tam velmi rušno. Polodospělí mladíci a taková děvčata tam skákali nevázaně a nechali slunce svítit co nejvíce na svou kůži, která byla zakryta velmi nedostatečným koupacím úborem. Říkají tomu sport, sluneční lázně, pěstování zdraví. Bujný smích z hřiště mi ještě dlouho zněl v sluchu, když jsem se vracel do trestnice k svým svěřeným vězňům a musil jsem vzpomínati na to, co jsem od velmi mnohých vězňů slyšel, že je svedlo na scestí bezohledné pěstění tělesné kultury.“ (Jos. Fattinger, Katecheta vypravuje II., Praha 1936, 371.) I v tělovýchově musí vésti duše, a nikoli jen tělo. I v tělovýchově máme vždy myslet na Boha a desátero!

Dějiny lidstva podávají nesčetné důkazy o tom, že doba největšího rozpětí tělesné kultury stala se dobou nejhoršího mravního rozvratu, když se při tom zapomínalo na vyšší kulturu ducha, na zákony Boží! Nestačí sílit jen tělem, zároveň musíš sílit i duchem! Oč vzácnější je duše nad tělo, o to je důležitější a potřebnější dušecvik nad tělocvik. O sv. Janu Křtiteli čteme, že „rostl a sílil duchem.“ (Luk. 1, 80.) I při tělocviku a jakémkoliv sportu myslí proto na Boha!

4. Tanec.

1. Jak se dívat na tanec? — Charakterně pevným mladým lidem může slušný tanec v pravý čas a na správném místě poskytnouti ušlechtilou zábavu a rozptýlení. Člověk bezcharakterní, povahově slabý, hledá v tanci vítanou příležitost k dráždění smyslů a k nízkým požitkům. Takovým lidem je každý tanec propastí záhuby. Po stránce zdravotní je každý tanec škodlivý, když se děje v místnosti plné prachu a kouře. Mravně záhubné jsou ony moderní tance, které nelze slušně tančit. —

Mladý slušný muž nezapomíná ani při tanci, že je rytířem dívky, která s ním tančí. Chrání ji nejen od zevnějších nárazů spolutančících, nýbrž i před žárem svého temperamentu. Nedovolí si chování dotěrné, ani takové slovo, ano, odmítá i nejšlabší nerytířskou myšlenku. Tak si počíná, jakoby jeho vlastní sestra byla svěřena jeho ochraně. Podle chování při tanci snadno se může poznati charakter mladého muže.

Ve všech dobách představovaly však některé tance symbolicky milostné výjevy. Mladík k sobě dívku vábí, ona přivoluje a oba se pak radují, střídavě se k sobě přibližují a navzájem se zmocňují. Avšak i takový symbolický tanec může se ještě udržet v mezích slušnosti. Nižší pudy však se snaží překročit meze slušnosti. A tak povstaly tance, z nichž některé sice lze ještě zatančit nezávadně, avšak vyvolávají nebezpečí tělesného vzrušení. Některé z nich nejsou pouhým náznakem, ale holou skutečností. Ty jsou ovšem naprosto závadné a zcela nepřijatelné pro slušného mladého muže a dívku. Charakterní mladý muž to vyjádřil otevřeně těmito slovy: „Znám velmi dobře všechny představy, myšlenky a hnutí svých kamarádů, které mají, když s dívkou svým vlastním způsobem tančí tango. Kdybych tedy spatřil svou snoubenku, kterou převroucně miluji, tančit s někým tento tanec, ještě týž den bych jí poslal dopis tohoto znění: » Slečno, s kým jste si dnes začala, s tím si také skončete! « Není proto divu, že olomoucký arcibiskup v r. 1933 vydal tuto směrnici o tanci: „Katolíci se nesmějí zúčastniti takových tanců, kterými se snadno probouzí smyslnost. To platí zvláště o některých t. zv. tancích moderních.“

Z toho je vidět, že nelze jen tak beze všech výhrad prohlásit tanec za dovolený. Závisí to v každém jednotlivém případě na tom, jaký je to tanec, jak se tančí a na úmyslech tančících.

2. Hlavní pravidla pro tanec. — Zachovávej tato pravidla o tanci a tanečních zábavách:

1. Nikdy netancuj ony tance, které slušně tančit nemůžeš!
— 2. Nepij nikdy při taneční zábavě lihových nápojů! Ty berou
chladnou rozvažu a pak je zle! — 3. Nežeň se do tance jako
posedlý a nechtěj dělat taneční rekordy! Všeho moc škodí. —
4. Chovej se na taneční zábavě zdrženlivě a nezůstávej tam pří-
liš dlouho! Je smutný pohled na mládež, která si počíná na
zábavě jako zběsilá a v kouři a v prachu řve moderní dvoj-
smyslné šlágry. — 5. Nikdy netanči v čase církevně zapovědě-
ném (v adventě a v postě) a v čas bohoslužby! Nepodporuj svou
účastí taneční zábavy pořádané v sobotu, poněvadž po nich se
druhý den místo bohoslužby vyspává. — 6. Buď mravně silný!
To je požadavek nejdůležitější. Tvá duše musí býti silnější než
ony svody, jimž jdeš vstříc. Proto právě před taneční zábavou
máš přistoupit k sv. zpovědi a k sv. přijímání, aby sám Ježíš
Kristus byl tvou silou.

Budeš-li na to pamatovat, pak můžeš se občas zúčastnit
slušného tance na slušném místě, slušným způsobem a s patrič-
nou mírou. Avšak ani nejlepší tanec nemá zvláštní ceny. Buď
tedy v tom ohledu střídmy. Tato střídmost ti bude mocnou
oporou k zachování mravní čistoty.

5. Kino, divadlo, četba.

1. Kino. — Film a divadlo může býti velmi dobrým pro-
středkem vzdělání a ušlechtilé zábavy. Zatím je však tomu často
jinak. Jdi proto jen na takový film a divadlo, na kterých můžeš
získat pro své vzdělání anebo se ušlechtilé pobavit. Zásadně
nechoď na takový film a divadlo, na kterých bys jen ztratil.

Bylo zjištěno, že po léta zůstávají dojmy z filmů, zvláště
rozčilujících. Zvláštní komise sestavovala statistiky, aby poznala,
jaký vliv měly filmy na myšlení a mravní názory mladých lidí
od 15—30 let. Výsledek lze sestavit takto:

1. Na mladistvé lidi, kteří ještě nejsou docela vyvinutí,
působí film mnohem hlouběji než na lidi zralé. Pro mladistvé
je to, co vidí na plátně, kusem skutečnosti, kdežto pro zralého
člověka je to pouhá řada obrazů. — 2. Zatím co osoby a myš-
lenky z románů mladistvé jen zajímají, působí na ně velmi trvale
osoby, které vidí na plátně a myšlenky, které jsou filmem vy-
jadřovány. Působí tak silně, že snadno zeslabuje sebekontrolu
a mohou vésti k zanedbanosti v mravním ohledu. — 3. Filmy,
které znázorňují tak zvanou volnou lásku nebo manželskou ne-
věrnost, svedly již často mladistvé k následování. — 4. Nahotiny
působí ve filmu na mladistvé velmi prudce. I tehdy, když se
film nazývá uměleckým, na tyto mladistvé působí nahotiny jen

jako pornografie. — 5. Mnoho mladistvých zločinců prohlásilo, že prvním popudem na cestě zločinu jim byly filmy, které ukazovaly zločin a vyspělou techniku zločinu. — 6. Školní prospěch dětí, které častěji chodí do kina, je pravidelně mnohem horší než u těch, které do kina chodí velmi zřídka nebo vůbec nechodí. — 7. Dotazníky u středoškolské a vysokoškolské mládeže ukázaly, že 50 procent studujících si utvořilo své pochybné mravní názory na základě toho, co viděli ve filmu.

Toto zjištění vážné vědecké komise o působení filmu na mládež nutí k velké opatrnosti v návštěvě biografu. Je ovšem také jisté, že co zkazí mládež, nemůže prospívat ani dospělým.

2. „Jen dvě minuty!“ — Duchovní správce věznice P. Arthofer vypravuje: „Vedle kina visel ohromný plakát. Polo-odhalená dívka žene se vášnivě k mladíku, otvírá mu svou náruč, zve ho. Na jeho tváři je patrné, že neodolá vášnivému plamenu, který jí sálá z očí. Nápis filmu: „Jen dvě minuty!“

Množství mladíků a dívek hledí na obraz, večer na statisíce očí se dívá na bílé plátno v biografu . . . Za nedlouho potom je přiveden k nám do věznice mladík z vážené rodiny, dobře vychovaný, studovaný . . . Sám doznává, jak došlo k jeho pádu: „Šel jsem z kina domů . . . Cítil jsem v sobě, jak byla ve mně rozdrážděna vašeň oním filmem. Tu potkám v odlehle ulici děvče neslušně oděné . . . Vášně ve mně úplně vzplanula; »Jen dvě minuty« mi projelo hlavou a hřích byl spáchán . . . Jsem zničený člověk. Přišel jsem o místo, nové nedostanu . . . Ubozí rodiče, jimž jsem způsobil takový zármutek a hanbu . . . Krátké minuty hříchu, neblahé minuty hříchu . . .“

A po čase stál duchovní správce věznice u úmrtního lože ubohého vězně . . . Poslední slova, jež několikrát opakoval, byla: „Jen dvě minuty.“

3. „Víte, kde jsem se zkažil?“ — Jiný obrázek. Týž vězeňský duchovní vypravuje: »Sedí u mne mladý, pobledlý muž, plete ve své cele slaměnou rohož. Odložil svou práci a smutně se na mne zahleděl. „Máte tři roky žaláře?“ „Áno, tři roky.“ „To je váš první trest?“ „Áno, můj první trest.“ „A také váš poslední?“ Tu v jeho očích cosi vzplanulo. Jeho hlas zněl skoro jako slavnostní přísaha: „Důstojný pane, věřte mi, nikdy, nikdy již takovou věc neudělám! Víte, kde jsem se zkažil? V kině! Dnes to vím. Místo do špatného kina měl jsem chodit na nedělní mši svatou . . ., ale . . . dnes je už pozdě . . .“

„Není pozdě. Mnoho lidí musí zmoudřet teprve škodou. Mějte se v budoucnosti na pozoru před špatnými filmy a náboženství vám zase pomůže výše.“ „Já to budu brát doopravdy, to

vám slíbují!“ Odcházel jsem z jeho cely s tichou radostí v duši, že se ten člověk přece z hlubin svého poblouznění propracuje do výše.«

4. Do kina nebo do divadla? — Je tedy třeba, abys byl velmi opatrný ve výběru filmů, které chceš vidět. A jak je to s divadlem? Bohužel o nic lépe. Katecheta varoval ve vyšší třídě před špatnými filmy. „Prosím, v divadle je to ještě horší,“ hlásila mu jedna žákyně. Musíš být krajně opatrným i ve výběru divadelních kusů, zvláště operet a divadelních revuí. Universitní profesor dr. Em. Rádl o tom napsal: „Divadla a biografy jsou bolavou stránkou veřejné mravní výchovy. Nezdravé dráždění smyslností a fantastičností zdá se býti jejich privilegiem. Úřední censura zachycuje jen nejhrubší výstřelky.“

5. Četba. — Nezbytným prostředkem vzdělání a také ušlechtilé zábavy je dobrá četba. Vydává se mnoho časopisů a knih. I zde je však třeba, abys byl velmi opatrným ve výběru, neboť mnohé tiskoviny působí jako otrava, někdy pozvolna a jindy rychle a prudce.

Básník Heine pravil: „Mé básně, mé romány, má dramata jsou otrávena.“ Podobně by to mohlo říci mnoho jiných spisovatelů. Jsou to oni spisovatelé, kteří ani plně neuvážili, jak hroznou odpovědnost mají za všechno to zlo, které mohou způsobit svou knihou.

Chceš-li zůstat mravně silným a čistým, nesmíš čísti špatné knihy a časopisy. „Kdo čte špatné knihy, klade si hada na vlastní nádra,“ praví sv. Jeroným. Někdo snad řekne: „Ale vždyť já čtu knihy pro jejich krásný sloh a uměleckou formu.“ Na to můžeme říci: „Jedli bychom skvostně připravené pokrmy, kdybychom věděli, že jsou otrávené?“

Ostatně je dosti dobrých knih krásně psaných, takže není třeba hledati „zlato v blátě“, jak praví sv. Jeroným. Nemáš však čísti ani takové knihy, které nejsou zrovna špatné, ale méně cenné. Škoda času pro takové věci. Řiď se podle zásady, že jen nejlepší je pro tebe nejvhodnější. Život je tak krátký, že z knih dobrých máme čísti jen nejlepší!

Jako špatná četba se stala mnohým lidem velkou zhoubou, tak zase četba dobrá mnohé upevnila v dobrém nebo přivedla opět na správnou cestu. Vzpomeňte na příklad na sv. Ignáce z Loyoly, který vlivem dobré knihy stal se ze světáka velkým světcem.

6. Cti otce svého i matku svou!

1. Na hřbitově. — Na hřbitově klečel mladý muž u jednoho hrobu, modlil se a ztrnule zíral na hrob. Již nadešla hodina, kdy se hřbitov zavírá, ale on se neměl k odchodu. Tu k němu přistupuje hrobař a připomíná, že už se zamyká. On se na něj podíval jako ze sna a řekl: „Ano, každý, každý musí zemřít, každý musí projít branou smrti do života věčného. Ale jak to bolí, když si vzpomínám, že jsem tolikrát maminku neposlechl, jí ztrpčoval život při jejích tolika starostech. Kolikrát k vůli mně i plakala . . . Jak mně teď pálí každá její slza . . . Jak mne to bolí . . . Tak rád bych to teď všechno napravil, ale už je pozdě . . . už ji nikdy neprobudím.“ Při těchto slovech se rozplakal . . . Pozdní pláč, pozdní slzy . . . Ó, miluj rodiče, měj je rád, neb dřív než se naděješ u hrobu jejich budeš stát. Představ si, že už také ty klečíš u rakve své maminky, svého tatínka . . . Jak by při tom bylo tobě? Připravuješ jim opravdu jen dny radosti? Jsi pro ně opravdu sluníčkem, které je svou vlídností, laskavostí zahřívá, potěšuje anebo jsi nejednou mračnem, ze kterého srší blesky tvého špatného rozmaru a nálady?

2. Nemoc mu otevřela oči. — Dorůstající hoch onemocněl na zápal plic. Maminka ho opatrovala dnem i nocí. Pokud měl vysoké horečky, dávala mu obklady. Když se při tom nad ním skláněla, všiml si, kterak se ukazují na její hlavě už i šedivé vlasy a kterak se ukazují vrásky na jejím obličeji . . . A maminka nebyla ještě stará. Tu mu napadlo: „I tys příčinou těch předčasně bílých vlasů a těch předčasných vrásek. Kolikrát jsi maminku zarmucoval, nejednou i těžce!“ Tu se v duchu modlil: „Dej mi, Bože, opět zdraví, všechno chci mamince vynahradiť, všechno, dokud je čas . . .“ Podívej se někdy trochu bedlivěji na ustaranou tvář svého tatínka, své maminky . . . na jejich upracované ruce, na jejich starostlivý pohled . . . Pamatuj, že to všechno pro tebe . . .

Nespočteš všechny ty starosti, námahy a oběti, které rodiče dosud přinesli pro tebe. Nespočteš krůpěje otcova potu, který se řinul, když se namáhal a pracoval pro tebe, aby vydělal na pokrm a na oděv. Ani nevíš, kolikrát maminka k vůli tobě v noci vstávala, malého konejšila, zpívala, aby tě uspala a zároveň svůj spánek zaháněla, když tebe nemocného opatrovala. A to ještě není všechno.

3. Měj porozumění pro starosti svých rodičů. — Teď, když dorůstáš, bude se ti někdy zdát, že tě rodiče příliš omezují ve tvé svobodě, že tě příliš hlídají, že ti nedopřávají volnosti, že ti zkrátka nerozumějí. Tyto pocity se

ozývají v každém dospívajícím hochu, poněvadž teď, když dorůstáš, máš se připravovat na samostatnost v životě. Proto se těžko snášíš v tomto věku zevnější zasahování rodičů, poněvadž se ti zdá, že s tebou zacházejí jako s malým dítětem a zatím ty jsi už dávno vyrostl. Nezapomínej při tom však na to, že i oni prožili své mládí, jsou mnohem zkušenější, než ty, vědí, čeho nejvíce potřebuješ a před čím tě mají chránit, abys bez škody prožil nebezpečnou dobu svého dospívání. Teď právě potřebuješ rodičů nejvíce! Velmi špatně je proto na tom onen hoch, který právě v těchto svých nebezpečných letech nemá opory ve svých rodičích.

Kdybys prošel celý svět, nikde nenajdeš toho, kdo by to s tebou lépe smýšlel než otec a matka. „Není přítelíčka nad tatíčka.“ „Na slunci teplo, u matky blaho.“ „Miluj své rodiče, i když se s tebou vadí, jejich zlaté srdce nikdo nenahradí.“ Proto i když někdy pocítíš nechuť proti tomu, že příliš zasahují do tvého života, musíš se přemoci a zachovat k nim stůj co stůj patřičnou úctu, lásku a poslušnost. Až budeš plnoletý a z domova pryč, pak ovšem nejsi již vázán poslušností, kdežto povinnost úcty a lásky trvá až do smrti.

Dokud jsi byl malý, oni se s tebou často pomazlili, pohráli. Teď, když dorůstáš, ukazuj zase ty, že máš porozumění pro jejich starosti. Nejednou přijde tatínek ze zaměstnání celý unavený, pěkně s úsměvem ho přivítej a hned posluž tím, co potřebuje.

Otec je hlavou, matka je srdcem rodiny. Je třeba hlavy i srdce. Matka jako srdce rodiny nejvíce prožívá všechno, co hýbe rodinou, nejen radosti, ale zvláště starosti, utrpení a všechny svízele, které doléhají na některého člena rodiny. A je toho někdy tak mnoho! Opravdu mnoho se od ní žádá! Vždyť i ona je jenom člověkem a má také nervy. Pamatuj, že máš svou maminku jen jedenkrát! Až to srdce mateřské jednou přestane tlouci, až bude uložena tam na svatém poli pod křížem a květinami, teprve tehdy plně pochopíš a poznáš, koho jsi ztratil; tvoji maminku ti již nikdo nenahradí, nikdo na světě tě již nebude mít tak rád, jako ona.

Buď jí proto zářivým paprskem radosti a útěchy v šedivých dnech jejích starostí a přibývajících let. Jestliže už odkvétá, vadne, chřadne a potřebuje sama opory, pak je to vše proto, že pro tebe se dřela, pro tebe strádala, pro tebe se starala ...

A jestliže tě to někdy už stojí i oběť, abys zůstal k ní vždy vlídný, laskavý a úslužný, pamatuj, že splácíš tím jen svůj

povinný dluh vděčnosti. A když jednou už tvé maminky nebude, zachovej si vždy čistý a krásný její obrázek ve svém srdci. Tvá láska k ní ať hoří vždy jako věčné světlo na jejím hrobě . . .

Čím jsi starší, tím více také můžeš býti radostí svému otci. Dokud jsi byl bezstarostným dítětem, potěšoval on tebe, jak jen mohl. Vždyť pro tebe to bylo, že pracoval a se staral. Kolikrát těžké starosti brázdily jeho čelo, ale při pohledu na tebe hleděl vrásky starostí vyhladit, na tebe se pousmát . . .

Ted, když už nejsi malým dítětem, nastává chvíle, kdy i od tebe čeká porozumění pro starosti, které na něho doléhají.

Podobně si počínej i k svým sourozencům. Buď všem doma jako sluneční paprsek, který všechny zahřívá, oblažuje, zahání mračna neklidu a nepokoje. Pamatuj vždy na dvě největší příkázání Páně: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého . . . a bližního svého, jako sebe samého.“ A nezapomínej, že z těch bližních jsou ti nejbližší rodiče a sourozenci. Je to úplně zvrácený pořádek, když někdo dovede býti k cizím lidem jako vycházející sluníčko a doma k rodičům a sourozencům jako černé mračno, z kterého srší blesky.

Mluv s rodiči o tom, co je zajímavá, dělej jim ve všem radost a přičiň se o to, aby od jiných lidí slyšeli o tobě jen chválu, neboť to je zvláště potěší. Udělej jim, co jim vidíš na očích, ber jim práci z rukou. Bez jejich vědomí nic nepodnikej, ve všem se jich řaž o radu, svěř se jim se svými pochybnostmi a nezatajuj před nimi svých přátelství a známostí. Když tě kárají, neodmlouvej, ale polepši se! Nepožaduj od nich věci obtížné anebo nemožné! K jmeninám a svátkům jim vždy blahopřej! Udělej jim radost také nějakým dárkem, neboť tím se posílí tvoje láska k nim a jejich k tobě.

Pomáhej rodičům nésti břímě vedení domácnosti a hospodářství. Pomáhej také odchovávat mladší sourozence. Spisovatel Dr. Fr. Foerster krásně o tom napsal „Je každému požehnáním, může-li vychovávat mladší sourozence. Zakusí z toho mnohem a mnohem více radostí, než kdyby měl svoji malou zahrádku. Pomáhat člověku růsti, ořezovat zlé výhonky, opatrovat mu dobrou hlínu, slunce, vodu — a viděti, kterak duše jeho se rozvíjí — nad to nic krásnějšího ani není.“ (Sebevýchova mládeže, Holešov, 148.)

4. Příklad pro každého syna a dceru. — Foerster vypravuje: „V elektrickém voze pouliční dráhy viděl jsem kdysi tento výjev: v městě známá a proslavená herečka seděla s matkou, která k ní přijela na několik dní návštěvou. Matka neměla bohužel dobré výchovy a byla k tomu ještě velmi nervosní. Zraky

všech jedoucích upoutala na sebe tím, že neustále hlasitě a netrpělivě mluvila a zlobně plísnila dospělou dceru. Místo, aby dcera také se roztrpčovala, jak často se stává a řekla na příklad: „Maminko, tak konečně už jednou přestaň,“ atd., dala společujícím představení, které mělo na obecnstvo větší účinek, než veškeré její úspěchy divadelní.

Zůstala zosobněnou laskavostí a uctivostí, na každou prudkou otázku odpovídala s nejněžnější pozorností, neustále matku uklidňovala, nemajíc v hlase ani v duši ani nejmenší zlosti — a toto divadlo měli cestující celých deset minut. Když obě vystupovaly, měl každý z cestujících pocit, jakoby dceři vlastně měl být podán věnec a měla být třikrát vyvolána. To by však urazilo matku a vůz by tak dlouho nestál . . .

Kdo z vás považuje matku za posvátnou a chová se k ní vždy skromně a s láskou i kdyby byla sebemrzutější nebo popudlivější a sebe prchlivější — je umělec z milosti Boží, neboť jeho oči vidí skrze veškeru pozemskou nedokonalost to, co je na matce velkého a svatého. Kdo je vždycky k matce jemný a rytířský a chová se k ní jako ke královně — ví, co je matka.

Slyšel jsem kdysi o muži, jenž měl matku tak divokou a nevázanou, jako bývají v pohádkách dračice, a zacházel s ní přece něžně jako anděl a choval se uctivě jako ke kněžně. Když se ho tázali, proč ji nezakřikne tímže tónem, odpověděl: „Nedovedu toho, každá matka, která chovávala na rukou dítě, je mi posvátná — je člověkem, který oblékl svaté roucho a proto před ní budu se sklánět, dokud budu na světě.“

Vídávám tak často, když dorostou synové a dcery, že začínají znenáhla být netrpělivi a neskromní k matce. Když se jim to vytýká, říkávají: „Vždyť maminka je sama vinna; neustále nás plísnila a je netrpělivá a prchlivá k nám.“ Ano, ale proč se stala popudlivou a nervosní? Vzpomeňte si jenom, jak býváte nakvašení a kousaví, když jste jen jedinou noc špatně přespali? A kolik nocí nespala vaše matka pro vás? Nemyslím pouze noci, když jste stonali, nýbrž také noci, jež nemohla spát trápením a starostmi nad vašimi chybami? A víte vůbec, kolik měla ještě krom toho starostí a trampot, o kterých se dozvíte až později nebo snad se ani nedozvíte? Celý rok by musila spát dnem i nocí, aby dohonila, co probděla pro vás. Poněvadž na to neměla kdy, zeslábly jí nervy a proto je nyní ukvapená a popudlivá. Kdo z vás je však pamětliv toho, že pozbyla zdraví pro vás, musí pokaždé se zapýřit až po uši,

když jí odpověděl hrubě a neuctivě.“ (Sebevýchova mládeže, Holešov, 207—209.) Co platí o poměru dětí k matce, platí stejně o jejich poměru k otci.

5. Nemoc, stáří a smrt rodičů. — Zvláštní péči věnuj rodičům, když toho nejvíce potřebují, v nemoci a ve stáří. Když onemocní, postarej se zavčas o lékaře a podle potřeby také zavčas zavolej kněze, aby je zaopatřil svátostmi! Nenechávej je hynout bez kněze jako zvíře! Pokud možno co nejčastěji buď v případě nemoci u jejich postele, abys jim mohl posloužit každou chvíli, když něco budou potřebovat!

Je nepochopitelné, jak může býti někdo necitelný k nářkům, strádání a bídě svých rodičů. O takových napsal básník Neruda: „Kdo, když matka pláče, vesele si zpívá — kdo, když matka volá, chladně jen se dívá — kdo se zřiká vlastní staré matky svojí — toho se i samo slunce dotknout bojí.“ „Kdo nemiluje svých rodičů, s tím nelze vůbec o ničem mluvit. Bylo by to, jakoby člověk chtěl mluvit s kamením. (Foerster, tamtéž, 139.)

Když jsi už zaměstnán, tak první plat dej celý svým rodičům! Nebude to sice mnoho, ale bude to důkaz tvé lásky a vděčnosti. A pak také dále co nejvíce přispívej na vedení domácnosti! Když Bůh dopřeje tvým rodičům stáří, ulehčuj dny jejich života jak můžeš. Je to velmi smutné, když rodiče ve svém stáří s pláčem nařikají na nevděk svých dětí, ač pro ně se starali a pracovali celý svůj život. Pamatuji, že rodiče, ať jsou zdraví nebo nemocní, živí nebo mrtví, dobří nebo nehodní, zasluhují vždy tvé pomoci a modlitby. Nezapomínej nikdy této povinnosti! „Zlořečen, kdo nectí svého otce nebo matky,“ praví Písmo svaté. (5 Mojž. 27, 16.) Dále praví Písmo svaté: „Synu, zastaň se ve stáří otce svého a nezarmučuj ho po celý život jeho. Zeslábne-li mu rozum, měj slitování a nepohrdej jím ve své síle.“ (Sir. 3, 14—15.) „Jako zlopověstník jest, kdo opouští otce, a jest od Boha prokletý, kdo ke hněvu popouzí matku.“ (Sir. 3, 18.) „A jako člověk, jenž poklady hromadí ten je, kdo má úctu ke své matce.“ (Sir. 3, 5.) „Požehnání otcovo utvrzuje domy synů, ale kletba matčina z kořene vyvrací základy.“ (Sir. 3, 11.) „Měj v úctě matku pro všechny dny jejího života, neboť je ti míti na paměti, jaká

a jak veliká nebezpečí ve svém lůně pro tebe vytrpěla.“ (Tob. 4, 4.) Krásně praví naše přísloví: „Modlitba matčina z mořského dna vynímá... Požehnaní rodičů ve vodě neutone a v ohni neshoří.“

Když rodiče zemrou, vystroj jim slušný křesťanský pohřeb a dej za ně sloužit mše svaté! Pamatuň na ně se mší svatou také ve výroční den jejich smrti! Také jdi k sv. zpovědi a k sv. přijímání a obětuň to za ně! Také jejich hrob udržuj pěkně ozdobený! Je to zevnější důkaz tvé vděčnosti a lásky. Je to velmi smutný obraz, když děti ještě žijí a nechávají divoce zarůstat hrob otce nebo matky.

6. Rodiče jsou tvými viditelnými anděly strážnými. — Vzpomínka na rodiče už nejednoho zachránila. Státník Randolf říkal: „Stal bych se popíračem Boha, kdybych se nebyl upamatoval na svou maminku, jak brávala mé malé ručky v ruce a učila mne se modlit.“ A spisovatel Klement Brentano píše: „Když jsem bloudil bez víry, vzpomněl jsem si, jak matka má, když jsem byl ještě malým chlapcem, za noci se nade mnou skláněla, modlila se a činila mi křížek na čele. To byla jediná nitka, která mne zachránila.“

Jedna dívka sama doznala, že když byla lákána k hříchu, dala si otázku: „Co by tomu řekl můj tatínek a maminka?“ Vzpomínka ta ji ochránila. — Jiná měla již i úmysly sebevražedné, ale vzpamatovala se, když vzpomněla na své rodiče: „Ne, ten zármutek a tu hanbu rodičům neudělám.“ A pak usmířena s Bohem i se životem se vracela k dennímu zaměstnání.

Povaha a charakter každého člověka se pozná nejlépe podle toho, jak se chová k svým rodičům. „Cti otce svého i matku svou, abys dlouho žil a dobře ti bylo na zemi.“

XIII. BUĎ OPRAVDOVÝM MUŽEM!

Jako opravdový muž měj před sebou vysoký cíl a všemi silami pracuj k tomu, abys toho cíle dosáhl. Mnoho můžeš vykonat pro své budoucí životní povolání, pro rodinu, pro své rodiště, pro svůj kraj, pro celý národ, pro duši svou a jiných, pro církev a pro celou věčnost. Kolik krásných a velikých cílů je před tebou!

Jako opravdový muž nikdy neutrácej lehkomyslně a hříšně svou mužnou sílu, neboť budeš ji všechnu potřebovat pro velké úkoly, které tě čekají v životě!

Jako opravdový muž chovej se vždy čestně. V každé dívce cti svou vlastní sestru a v každé ženě svou vlastní matku. Potkáváš se s nimi. Chodíš nebo jezdíš s nimi do zaměstnání. Pracuješ s nimi na poli, v dílně, v továrně, v kanceláři. I ty jsi spoluodpovědným pro vliv, který máš na ně, za to, co z nich bude. Snad jedna z nich bude tvou snoubenkou. Buď ochráncem každé dívky a ženy vždy a všude a proti každému! Úcta k ženě zušlechťuje muže. Vyzařuj všude kolem sebe neviditelné paprsky, které usmrcují bacily mravní nečistoty. Bude pro tebe velkou odměnou, když leckterá dívka si řekne: „Že jsem nezahodila svou čest, o to má zásluhu také tento mladý muž. Jeho chování bylo mi oporou...“

Jako opravdový muž nezahrávej si s láskou ani u sebe, ani u jiných. Co by ti jednou zbylo pro manželství, kdybys svou lásku rozplýtvál v drobném milkování? Vždyť víš, že na posvátnou cestu lásky mají právo vstoupiti jen ti, kteří mohou myslit na brzký vstup do svatyně manželství. Je smutný pohled na dorůstajícího hochu, který nezná jiné zábavy než chodit s děvčaty a chodí s nimi obyčejně zavěšen. Takový podlamuje v sobě růst do mužnosti a stává se zženštilým nejen v chování, ale také v životě. Dovolání, rodina, národ a život vůbec potřebuje muže celé a nikoliv zženštilce! Příležitostně můžeš se s dívkami slušně pobavit, se žádnou však nezačínej známost, dokud nemůžeš myslit na manželství. Dívka se dívá na každou známost obyčejně vážně a oddává se jí celou svou bytostí. Proto přerušení a ukončení známosti není pro ni pouhou menší příhodou v životě, nýbrž znamená pro ni často hluboký vnitřní otřes, kterým trpí velmi dlouho. Opravdový muž má proto šetrný ohled na toto založení dívky a nezraňuje ji lehkomyslnou známostí.

Jako opravdový muž ujímej se vždy jiných, zvláště mladších a slabších, ať je to kdokoliv! Na takové si troufá kdejaký hrubec, neomalenec a vtipkař, když vidí, že má před sebou někoho nesmělého a tichého. Posměvávka a neurvalce vždy řádně okřikni a posmívaného dobráka se rozhodně zastáň! K tomu ovšem potřebuješ ráznosti a síly!

Jako opravdový muž dělej vždy a všude to, co uznáváš podle svého poctivého přesvědčení a jistého svědomí za správné, i kdyby to bylo

proti tomu, co chtějí kamarádi, nebo proti tomu, co chtějí po tobě jiní. Tak jedná opravdový a celý muž. „Jsou lidé houžev — a jsou lidé bláto, jsou lidé pozlátka — jsou lidé zlato.“ (Jiří Solar, Cesta vzhůru.)

Slavný vynálezce Edison byl ve svém mládí kamarády nucen, aby se napil jako ostatní a nedělal výjimky. Jednou o tom vypravoval a vzpomínal, že si tehdy řekl: „Myslím, že mohu užít svého mozku lépe. Potřebuji veškeré síly svého mozku, kterou mám. Chci zvýšit výkonnost svého života a ne ji snížit, demoralisovat a omámit. Nechci přijmouti do svých úst nepřítel, aby mne oloupil o rozvahu a sílu rozumu.“ A odmítl opojný nápoj. Byl to rázný, opravdový muž. Podobně je to i s kouřením. Je to velký sebeklam, když si někdo myslí, že se stává mužem, když chodí s cigaretou v ústech. Třebas to jiní dělají, já to dělat nebudu, poněvadž to není zdravé a mužnosti nepřidává.

Kdo se řídí v svém životě jen podle toho, aby se jiným zalíbil, podobá se praporku ve větru, stává se směšným a brzy ztrácí vážnost u každého čestného člověka. Výstižně to znázorňuje známá historka: Byl kdysi člověk, jenž se ubíral se synem a oslem klidně cestou . . . Však už víte, jak to šlo dále. Potkali pocestného. Zastavil se a pravil: „Ne, něco tak směšného! Nač pak máte osla? Proč na něj nevysadíte hocha?“ Člověk poslechl a měl radost, že nyní cesta tak rychle ubíhala. Přišli k mlýnu. Mlynář ležel pod okny a neměl jiné práce než dobírat si jiné. Hned spustil: „Což ten kluk se nestydí, nechat starého otce běžet a sám si sedí? Je to hanba.“ Hoch se zapýřil a hned byl s osla dole.

Otec si vsedl a šlo to dále. A když se blížili k městu, potkali muže s čepicí, na níž byl nápis: Spolek na ochranu zvířat. Ten přistoupil k nim všecek rozzuřen a pravil: „Nestydíte se ani trochu, nebohé zvíře tolik sužovat? Co byste na to řekl, kdyby si zvíře sedlo na vás?“ Otec honem seskočil s nebohého zvířete a všichni tři šli vedle sebe do města. Hned se posbíhali uličníci a pokřikovali: „Jistě je osel poshazoval, neboť by neběželi oba tak hloupě vedle něho.“ (Foester, Sebevýchova mládeže, Holešov, 160—161.) Tak to dopadá s tím, kdo se řídí jen podle úsudku jiných a nikoliv podle toho, co sám uznává za správné.

Jako opravdový muž mluv vždy pravdu, i tehdy, když bys musil proto trpět. Jen slaboch a zbabělec si pomáhá lží. Nejsme na světě k tomu, aby-

chom se dostali stůj co stůj z každé nepříjemné situace, nýbrž k tomu, abychom plnili, co přikazuje Bůh.

Jako opravdový muž buď vždy poctivý. Pamatuj vždy na slova Písma sv.: „Lépe mítí malíčko, ale spravedlivě, než příjmy veliké, ale nepoctivě. (Přisl. 16. 8.) Cizí jmění požehnáno není! Jak je to krásné, když se může o tobě říci: „Tomu můžeme svěřit všechno, ten je naprosto spolehlivý!“

Jako opravdový muž nenechej se spoutat špatnými návyky! V mladších letech jste asi četli o Gulliverovi u Liliputánů. Trpaslíci-Liliputáni chtěli spoutat obra Gullivera. Dokud obr bděl, nemohli na něco podobného ani pomyslet. Jakmile však obr usnul, obklopili ho jako mračno a tak důkladně jej opředli nescíslnými nitkami, že byl úplně spoután a nemohl povstat. Zrovna tak nás opřádají špatné návyky. Jsou to trpaslíci, kteří nás spoutávají, nebdíme-li. Ani lhavost, ani zlodějství, ani hněvivost, ani nepořádnost, závist, ani pijáctví nepřepadávají člověka najednou v celé síle. Nikoliv! Přikrádají se nepozorovaně a jemně opřádají kolem nás nit za nití. Najednou se člověk vzchopí a vidí, že je spoután, že byl přemožen ve spánku a stal se otrokem trpaslíků, t. j. zlých návyků. A obyčejně bývá pozdě.

Tak má se to na příklad se lží. „Člověk se nestane lhářem přes noc. Kdyby to šlo tak rychle, pak by také bylo snadno z toho se vyprostit. Ne, je to tisícero nitek, které nás spoutávají; mnohdy trvá velmi dlouho, než je člověk otrokem. Začíná s nepatrnými nepřesnostmi a nadsazováním. Pavel, jda ze školy, zastavuje se dlouho u výkladních oken, ačkoliv to má přísně zakázáno. Konečně se dá na cestu domů. Potká tetu, ta jej poprosí, aby jí v ovocnářském krámě proměnil peníze. Když potom přijde domů a matka mu chce uložit domácí vězení, praví: „Teta mne zdržela, musel jsem ji rozměňovat peníze.“ Poněvadž dosud nelhal, matka mu věří a Pavel má radost, že našel tak jednoduchou výmluvu. Tentokrát bylo ve výmluvě aspoň něco pravdy — po druhé snad už řekne něco, co je vyhlášeno od A až do Z, na příklad: „Musil jsem pomáhat učiteli dělat pořádek ve skříni.“ Kdyby mu někdo ukázal obraz Gulliverův, snad by se včas ještě vzpamatoval a uviděl trpaslíky při práci.

Podobně je to s pijáctvím. Opilec nepočal hned opíjením se. Zvolna a pomalu popíjí a alkohol nabývá pro něj vnad, z popíjení stává se návyk, až s hrůzou pozná, že se stal otrokem, že touha pít stala se silnější než on . . .

Snad namítnete: ale nač se nám to vykládá, u nás přece není nebezpečí, že bychom se stali pijáky? Ale odkud to víte?

Trpaslíci-Liliputáni nezačínají zotročovat až člověk dospěje. Právě naopak. Dobře vědí, že je nejsnáze přepadnout člověka, když je mlád. Lidé, kteří se stali pijáky, velkou většinou položili k tomu základ už v mládí tím, že svým žaludkem a jazykem dali se ovládat, jakoby vůle ani neměli. Nervy chuťové, toť počátek, kterým začíná zotročování, nepozorovaně, v malém, nejprve cukřenkou . . . A tak to jde podobně dále.

Nemůžeme být proto ani dost opatrnými na pokusy zotročovati a běžíme-li k cukráři nebo toužíme-li po jiném labužnictví, měli bychom vždy ještě zavčas si říci: aha, Lilipután! Vždycky si pamatujte: žaludek by rád vládl, říká: „Já jsem pánem, tvým bohem, nemáš mimo mne míti jiných bohů.“ Je proto dobře, časem mu dát malý půst a zjednat si u něho vážnost tím, že si odepríme nějaký mls zrovna tehdy, když žaludek na něj nejvíce se těší. Zkuste to někdy třeba se zmrzlinou a poznáte, jak budete míti vzácný pocit síly, když dobudete toho, třebas nepatrného vítězství nad žaludkem.

Liliputáni využívají ještě celé řady jiných příležitostí, aby nás spoutali. U mnoha lidí dává příležitost kouření, aby je oloupili o vládu nad sebou. Začínají jednou nebo dvěma cigaretami denně, potom stoupají v počtu cigaret až přijde den, kdy ucítí, že jsou spoutáni a že náruživost kuřácká je mocnější než oni, že nemohou kouření nechat, i když rozváznějším přemýšlením poznají, že jsou jiným na obtíž, nebo že podkopávají své zdraví.“ (Fr. W. Foerster, Sebevýchova mládeže, Holešov, 49—51.) Podobně se to má i s jinými špatnými návyky. Buď proto stále na stráži, aby tě nespoutávali Liliputáni nitkami zlých návyků a aby ses nestal otrokem zhoubné náruživosti. Hleď si získat a trvale osvojit návyky jen dobré!

Jako opravdový muž všíměj si i věcí drobných! Do Paříže přišel si hledat zaměstnání Jakub Lafitte. Žádal o místo v jedné velké bance. Byl však odmítnut s poukazem na to, že je všechno obsazeno. Lafitte odcházel pln zklamání. Vtom zahlédl na zemi jehlu. Zvedl ji a položil na stůl. „Vy jste pečlivý,“ řekl vlídně bankéř. „Víte co, zítra nastupte u nás místo!“ Druhého dne Lafitte vstoupil do banky a časem se stal největším finančníkem Francie.

Nepřehlížej drobné věci ve svém denním životě. Život se skládá ze samých takových zdánlivých maličkostí. S ničím se však malicherně nepíplej! Zrnko prachu ti nesmí zakrýt celý obzor! V péči o různé životní drobnosti nesmíš zapomínat na

celkovou souvislost věcí, na celek, na vlastní smysl a poslední cíl svého života! Z každé chvíle a z každé maličkosti hled' co nejvíce vytěžit pro život i pro celou věčnost.

Jako opravdový muž měj vždy odvahu pracovat a obětovat se pro dobrou věc! Jen to hyne a umírá, zač my nepracujeme a neumíráme. V práci pro dobrou věc nebuď nikdy prostředním a polovičatým. Když jsi překročil hranici prostřednosti, již jsi zachráněn a můžeme očekávat od tebe věci opravdu velké! Zejména nyní v nově osvobozené vlasti, kdy se před námi otevírá celý svět, jsou před tebou velké možnosti, větší než kdykoliv v dobách dřívějších.

Jen ti se plně uplatní, kteří mají odvahu, porozumění pro situaci a dovedou jí využít pro vítězství pravdy a dobra. Muž činu miluje dobu, ve které žije. Vidí světla i stíny doby a nebojí se zasáhnout do vytváření budoucnosti jako dělník rukou nebo ducha. I tvým heslem budiž heslo jednoho amerického biskupa: „Buď odvážným a jednej!“

Jako opravdový muž vzchop se zvláště tehdy, když tě stihne něco nepříjemného. V okamžiku, kdy se ti něco nezdaří anebo tě stihne něco bolestného, vzchop se a řekni si: tato nepříjemnost musí mně býti zdrojem požehnání. Italské přísloví praví: „Komu Bůh zavřel dveře, tomu otevře okno.“ To znamená, že každý nezdar a nepříjemnost může si člověk obrátit k něčemu dobrému. Zvláště věřící křesťan s tím může počítat, neboť Písmo svaté praví zcela jasně: „Těm, kteří Boha milují, všechno pomáhá k dobrému.“ (Řím. 8, 28.)

„Avšak nejčastěji vidáme bohužel pouze zavřené dveře, tlučeme do nich pěstmi a zuříme, ani nepozorujeme, že je otevřeno okno. Je smutné, když onemocníte prá na vánoce a musíte ležet. A přece je okno dokořán otevřeno — můžete naučit se velké trpělivosti a získat si ještě větší lásky rodičů a sourozenců a máte krásnou a klidnou dobu na přemýšlení o svém životě. A takové klidné dny, v nichž možno přemýšlet, jsou vždycky duši lidské tak potřebné jako tělu spánek.

Když se vám přihodí něco smutného, že byste se raději ani neviděli na světě, že byste špatnou náladou nejraději vybuchli — tu zase pomůže rychle si pomyslit na ty, kterým se v životě vede mnohem, mnohem hůře, jimž jakoby všechna světla na nebi uhasla — když na ně pomyslíte, bude vás hanba, že tolik toho naděláte se svým hořem.

Jistě jste už viděli, o kolik víc musí se topit v lokomotivě, když vlak dlouho stoupá. Když ráno procítnete a cítíte, že jste

podráždění a rozladění, musíte dvojnásobně topit: musíte si umínit, že právě nyní zdvojnásobíte svou laskavost a rovnováhu. Uhlí, jímž vytopíte svou duši, jsou myšlenky, jež jsem vám nyní řekl.“ (F. W. Foerster, Sebevýchova mládeže, Holešov, 25.) Když k tomu ještě přistoupí myšlenka: Z lásky k Tobě, Ježíši, jako smír a pokání za sebe a ostatní, zvláště mně nejbližší, pak i v slzách bolesti můžeš se usmívat.

Jako opravdový muž konej svědomitě také svou občanskou a křesťanskou povinnost v životě veřejném. Až přistoupíš k volbám, použij tak volebního lístku, aby to bylo nejen k blahu občanskému, ale také k blahu tvé katolické víry a katolického lidu. Je to věc tvého svědomí a také z toho budeš jednou klásti účty vševědoucímu a nejvyššímu spravedlivému Soudci. Rozumný mladý muž nenechá se nikdy klamati velkými sliby, vášnivou agitací nebo hrozbami. Řídí se heslem: „Přislibujte si mně, vyhrožujte si mně, ale zrádcem nebudu!“ (K. Havlíček Borovský.) Nauč se řečnit, přednášej a piš do novin a časopisů, abys hájil pravdu, právo a spravedlnost!

Věz, že mír, pokoj a uspokojení všech lze zjednat jen vyrovnaním všech stavů na základě křesťanské lásky a nikoli bezohledným třídním bojem. K tomu musejí býti lidé vychovávaní a jedním z nejdůležitějších prostředků k tomu je svobodné školství pro všechny, tedy i pro katolíky a sice od škol národních až po školy vysoké. „Moje politika je uskutečňováním proseb Otčenáše,“ říkával sv. Don Bosko.

Jako opravdový muž, kterému běží o pevný názor světový, konej častěji duchovní cvičení (exercicie) a žij podle předsevzetí při nich učiněných! Přiváděj na duchovní cvičení i jiné!

Jako opravdový muž nikdy nezahálej! Vstávej proto ráno vždy přesně ve stanovenou hodinu, třeba se ti někdy nebude chtít. Právě tehdy ukaž, že platí tvé mužné rozhodnutí: „Chci — a co chci, také mohu; a proto bez váhání z postele ven!“ Potom budeš mít také čas aspoň na krátké procvičení, umytí, na modlitbu, a také na mši svatou, je-li ti to možno. Do zaměstnání přijdeš včas. Pracuj s chutí a s láskou ke Kristu, neboť on ti dal příklad nejlepší. Po zaměstnání nezahálej, ale opět se zabývej něčím užitečným a pak teprve ušlechtilou zábavou a osvěžením!

Jako celý a opravdový muž vzhlížej ke krásným vzorům mužnosti a statečnosti! Jsou to

zvláště hrdinové práce a obětavosti všedního dne: otec a matka. Jsou to velikáni národa a církve, světci a světice. Na prvním místě je to však Kristus jako Bůh a spolu člověk. On vybízí každého z nás, i tebe: „Učte se ode mne!“ (Mat. 11, 29.) Modlitbě a práci posvěcoval každý den. Ve tvých schopnostech duševních i tělesných jsou utajeny veliké síly. Probouzej je den ze dne vždy víc a více a dávej je vždy do služeb Pravdy, Dobra a Krásna, a tím je — Bůh. Jen tak vykonáš opravdu mnoho.

Pamatuj!

Vstoupil jsi do nejdůležitějšího období svého života — do začátku svého mužného dospívání. Jsi v nejkrásnějším rozkvětu svého mládí. Nedej Bůh, aby mráz špatnosti spalil květ tvého čistého a krásného mladého mužství. Jen tehdy budeš šťasten ve svém mládí i v budoucím životě, když květ svého mládí zachováš čistý a neporušený. Jen zbožné a čisté mládí je šťastné, radostné, dává záruku šťastné budoucnosti i věčnosti a je krásnou nadějí církve i vlasti. Jací jste vy, mládí, takový u nás bude lid v církvi a takový bude i národ.

Ať přijdeš kamkoli, v kterémkoli stavu a povolání, vždy si zachovej své největší bohatství: milost posvěcující, katolickou víru a mravní čistotu!

Tato knížka ti dává odpověď na nejdůležitější otázky tvého mladého mužství a tvého budoucího života. Tím ukazuje cestu tvého štěstí životního a věčného. Když jsi šel dosud cestou správnou, kéž jsou ti tyto řádky povzbuzením, abys vytrval a ničím a nikým se nenechal strhnout na cestu špatnou. Těm, kteří jsou bezradní, snad bloudí anebo snad již poklesli, podává tato knížka pomocnou ruku k záchraně, aby dali vše do pořádku, aby smazali slzami lítosti a Krví Páně skvrny na své minulosti a začali také zpívat vítěznou píseň čistého, krásného mládí pro své štěstí osobní, pro krásnou budoucnost církve a celého národa.

Nestačí však správnou cestu jen znát, také musíš tou cestou jít! K tomu ovšem potřebuješ síly, neboť následkem hříchu dědičného srdce lidské se kloní od mladosti k zlému. (I. Mojž. 8, 21.) Tuto potřebnou sílu ti nedá žádný člověk, ani otec, ani matka, ani nejlepší kamarád, kterému se důvěrně se vším svěřuješ, nýbrž všemohoucí a dobrotivý Bůh. Pevně si proto umiň: 1. Ani jeden den bez modlitby! 2. Ani jednu neděli bez mše svaté! 3. Ani jeden měsíc bez sv. zpovědi a sv. přijímání!

Denně vykonej dobrý skutek a něco si odepři z lásky ke Kristu! Chraň se všeho, co je tvé duši a tvému tělu nebezpečné! Denně se pomodli ráno a večer vroucí Zdrávas, aby ti Panna Maria pomáhala vždy zachovat milost posvěcující, katolickou víru a neporušenou mravní čistotu. K tomu přidávej podle možnosti alespoň desátek sv. růžence. Častěji během dne si říkej střelnou modlitbu, na příklad: „Maria, Pomocnice křesťanů, oroduj za nás.“ — „Neposkvrněné Srdce Panny Marie, Tobě zasvěcuji srdce svoje.“ — „Pane Ježíši, jen Tobě patří moje mládí.“ — „Nejsvětější srdce Ježíšovo, miluji

Tě.“ — „Nejsvětější Srdce Ježíšovo, přijď království Tvé.“ — „Nejsvětější Srdce Ježíšovo, ochraňuj naše rodiny.“ — „Svatý Don Bosko, oroduj za nás.“ — „Hříchu, nedotýkej se mne, jsem Boží!“

Každý večer vzpomeň také na svou smrt, zpytuj svědomí, vzpomeň, cos dobrého vykonal, co sis z lásky ke Kristu odepřel a vzbud' dokonalou lítost nad hříchy s dobrým předsevzetím pro příští den. K tomu přidej ještě prosbu : „Svatý Josefe, vypros mi šťastnou hodinku smrti.“

Vesnický hoch se přihlásil na plachetní loď do učení. Když vstoupil na loď, byl stísněn nad množstvím jemu neznámých přístrojů a lan. Kapitán to zpozoroval a tu se ho zeptal : „Umíš aspoň šplhat?“ „Ó, to umím dobře.“ „Nuže, vylez na hlavní stožár!“ Hoch tam byl v malé chvíli. Ale tam si začal uvědomovat, jak se loď kymácí. Stožár dělal hrozivé výkyvy a před zrskem hochovým se otvíraly ve vlnách hrůzyplné propasti. Křičel úzkostí a strachem. Kapitán na něj zavolal : „Nedívej se dolů! Vzhůru se dívej a nespadneš!“ Hoch poslechl a díval se jen nahoru k obloze. Závrať a úzkost zmizela, pozbyl strachu. I ty ses dostal na rozbouřené moře, do bouřlivého období svého mužného dospívání. Nedívej se do spodních vírů, do tůní a rozpěněných vln pokušení, do vlnobití svízelů, jež tě ohrožují. Vzhůru se dívej, k Otci nebeskému, modlitbou jej vzývej. On bude tvou silou, zachováš si jas a klid ve své duši a jistě zvítězíš! Tvé životní heslo budiž : Vždy s čistou duší, s radostnou tváří a s dobrým srdcem!

OBSAH

Příteli !

I. K čemu žiješ ?

1. Jen jednou jsi mlád . . .	7
2. Socha svobody v Novém Yorku	7
3. Syn miliardáře a přece nešťasten	8
4. „A co potom?“ . . .	9
5. Nepokoj lidského srdce	10
6. Trvalé uspokojení tvého rozumu i srdce. — 1. Jsi již opravdu šťasten? —
2. Nejpmátnější chvíle tvého života. — 3. Vzpomínáš? — 4. „Zavolejte
ho zpět!“	11

II. V bouřích mládí.

1. Na jezeře Genesaretském	
2. V rozbouřených vlnách dospívání .	14

III. Zachovej si vždy milost posvěcující!

1. Největší dar Boží . . .	15
2. Rosteš v milosti posvěcující?	16

IV. Zachovej si vždy katolickou víru!

1. Ježíš Kristus založil církev toliko jednu — katolickou	17
2. Zůstaň vždy hodným synem katolické církve! — 1. Katolické církve buď
vděčný! — 2. Hleď co nejlépe poznat svou katolickou víru! — 3. Měj
správné katolické sebevědomí! — 4. Katolické církvi buď vždy věrný! .	18
Církev katolickou vždy ochotně poslouvej! — 1. Církev katolická má
právo dávat příkázání. — 2. Příkázání církevní.	21
4. Církev katolická bývá pronásledována, nikdy však nebude zničena	23

V. Zachovej si mravní čistotu

1. Jsi živý chrám Boží!	26
2. „Nesesmilníš!“	26
3. Co dovede způsobit hřích nečistoty. — 1. Petr Bandinelli. — 2. Poslední
vzkaz umírajícího.	29
4. Nejhorší jed pro duši	31
5. Nejhorší jed pro tělo	31
6. Jen čisté mládí je krásné	33
7. Jen čisté mládí je radostné	33
8. Jen čisté mládí je ušlechtilé	34

9. Jen čisté mládí je dobrým základem zdraví	34
10. Jen čisté mládí je Bohu milé	35
11. Velký příkaz mládí: žij čistě!	36
12. Mnoho mladých mužů a dívek žije čistě, žij čistě i ty!	36

VI. Kterými prostředky si zachováš mravní čistotu?

1. Zachovej si vždy stud! — 1. Tvé tělo je posvátné! — 2. Odkud je v těle náklonnost k zlému? — 3. Stud. — 4. Co vidíme dnes? — 5. Stud je mravní záchrana jednotlivců, rodin a celého národa.	37
2. Varuj se všeho, co je pro mravní čistotu nebezpečné! — 1. Nikdy nezahálej! — 2. Buď vždy střídavým! — 3. Pozor na oči! — 4. Pozor na četbu! — 5. Pozor na temná zákoutí a samotu! — 6. Pozor na ženskou společnost! — 7. Chraň se lehkomyšlných a prodejných dívek! — 8. Pozor na různé zábavy! — 9. Vyhýbej se špatným lidem!	42
3. Rychle odpírej pokušení!	47
4. Cvič se v sebepřemáhání! — 1. Důležitost sebepřemáhání. — 2. Drobné denní příležitosti k sebepřemáhání.	49
5. Důvěrně vzývej Ježíše Krista, Pannu Marii a anděla strážného!	50
6. Častěji a pravidelně přistupuj k sv. zpovědi a k sv. přijímání!	51
7. Pamatuj, že Bůh všechno vidí a že každé chvíle můžeš zemřít! — 1. Příklad Josefa Egyptského. — 2. Příběh jednoho mladíka.	51
8. Tvoje vzácná perla	52
9. Tvůj drahocenný diamant	52

VII. Už nejsi dítětem, chovej se rozumně!

1. Tělesné dospívání	53
2. Otcovství a mateřství	54
3. Panenství a mateřství Panny Marie	55
4. Posvátnost mateřství	57
5. Měj úctu k svému tělu, neboť v něm dozrává símě nového života!	58

VIII. Který stav a jaké povolání si zvolíš?

1. Dobře si to rozmysli!	59
2. Chceš mít radost z práce nebo jen dřinu?	60
3. Zachovej při práci vždy trpělivost a vytrvalost! — 1. Z chudého chlapce prezident Spojených států Severoamerických. — 2. Syn chudého námořníka papežem. — 3. Škola trpělivosti a vytrvalosti. — 4. Hlemýžď vyhrál závod se zajícem.	61
4. Otázka sociální ve světle učení Krista a Církve. — 1. Vznik sociální otázky. — 2. Co je sociální otázka? — 3. Slovo církve. — 4. Kdo je povinen pomáhat řešit otázku sociální? — 5. Čím se můžeš připravovat na užitečnou sociální práci?	63

IX. Stav manželský je od Boha a proto je svatý.

1. Bůh ustanovil stav manželský	72
2. Jen lidé k tomu Bohem posvěcení mají právo na život manželský	73

X. Do svatyně manželství má vésti vážná známost.

1. Láska	73
2. Známost	74
3. Vývoj lásky a její stupně. — 1. Láska duševní. — 2. Láska smyslová. — 3. Láska tělesná. — 4. Buď rozumný!	74
4. Zasnoubení a vstup do svátostného manželství	76

XI. Do stavu řeholního?

77

XII. Ještě něco.

1. Tvoje duše. — 1. Duše lidská má rozum, svobodnou vůli a je nesmrtelná. — 2. Vzdělávej svůj rozum! — 3. Používej svobodné vůle jen k dobrému! — 4. Ovládej a zušlechťuj své city! — 5. Znáš svou povahu?	78
2. Tvoje zdraví! — 1. Zdraví je velký dar Boží. — 2. Pokrm. — 3. Nápoj. — 4. Co dovede způsobit alkohol. — 5. Kouření. — 6. Koupání a slunění. — 7. Práce a odpočinek. — 8. Nezahrávej si se zdravím!	81
3. Tělocvik a sport. — 1. Prospívá jen rozumně pěstěný tělocvik a sport. — 2. Weekend. — 3. Závodění. — 4. Pěstění duše je důležitější než pěstění těla.	85
4. Tanec. — 1. Jak se dívat na tanec? — 2. Hlavní pravidla pro tanec.	88
5. Kino, divadlo, četba. — 1. Kino. — 2. „Jen dvě minuty!“ — 3. „Víte, kde jsem se zkazil?“ — 4. Do kina nebo do divadla? — 5. Četba.	89
6. Cti otce svého i matku svou. — 1. Na hřbitově. — 2. Nemoc mu otevřela oči. — 3. Měj porozumění pro starosti svých rodičů. — 4. Příklad pro každého syna a dceru. — 5. Nemoc, stáří a smrt rodičů. — 6. Rodiče jsou tvými viditelnými anděly strážnými.	92

XIII. Buď opravdovým mužem!

97

Pamatuj!

105

Nihil obstat, Censor ex officio:
Dr. Ant. Čala O. P. Imprimatur. Nr. 19394.
Olomouci, die 6. Octobris 1947.

Dr. Stan. Zela,
vicarius capitularis.

Dr. František Tomášek: Mladý muž se dívá do života. Nákladem
Matice cyrilometodějské v Olomouci 1947. Tisk Vladimír Pavlacký,
knihtiskárna ve Veselí n. M. Náklad 5.000 výtisků. III. vyd. Cena 20 Kčs.

obsažena celá moudrost. Moudrost celého desatera. Oprostit se od pozemské tíže, z prachu marnosti a lidských bludů a omylů a při tom zůstat člověkem, plnícím i druhou vůli Stvořitelovu, vůli, aby člověk žil, udržoval lidský rod, vychovával nové generace od věků do věků... Což mohu napsati něco více či objeviti něco nového tam, kde vše září jasnou a každému srozumitelnou pravdou?

Sedím nad knihou Dr. Fr. Tomáška „Mladý muž se dívá do života“. Moje schopnosti nestačí, abych vyjádřil záplavu citů, které víří při tom mým nitrem. Je to skutečný balzám pro duši mladého člověka. I když jsem byl již poučen o těchto věcech, bylo to neúplné a neurvalé řeči kolegů působily ve mně chaos. Kniha je psána jasně, srozumitelně a řeší všechny naše palčivé otázky po každé stránce. Často se nám vykládají některé věci jen z jednoho stanoviska a bez hlubšího odůvodnění. Myslím tu na způsob poučení, ve kterém se nám všecko zakazuje a ty si marně lámeš hlavu — proč? Až tato kniha mi dokonale otevřela oči, takže konečně sobě rozumím a vidím jasně jediné správnou cestu. Kniha zaslouží, aby ji přečetl každý mladík mezi 15-19 lety, neboť dává odpověď na každou jeho otázku.

V knížce je podané všelco, čo potrebuje vedieť každý mladík po opustení školy, keď prestáva byť dieťaťom a stáva sa dospelým mužom. Tato knížka mala by sa dostať do rúk každému mladíkovi, aby si zachoval čistotu. V nej sa dočíta, ako prejsť cez búrlivé vlny duševného i telesného dospievania bez nejakej chyby.

Podobnou knihu, jako pro dospívající mladé muže, vydala Matice cyrilometodějská v Olomouci i knihu pro dívky „Mladá dívka se dívá do života“. Cena 20 Kčs. — Kromě toho byl vydán stručný výtah z obou knih, upravený pro mládež opouštějící školu, „Ze školy do života“. Jedno vydání pro hochy a druhé pro dívky. Cena 3 Kčs. Rozšiřujte hromadně!

Cena 20 Kčs brož.